

A  
1102

# No Daugavas lihds Donamai.

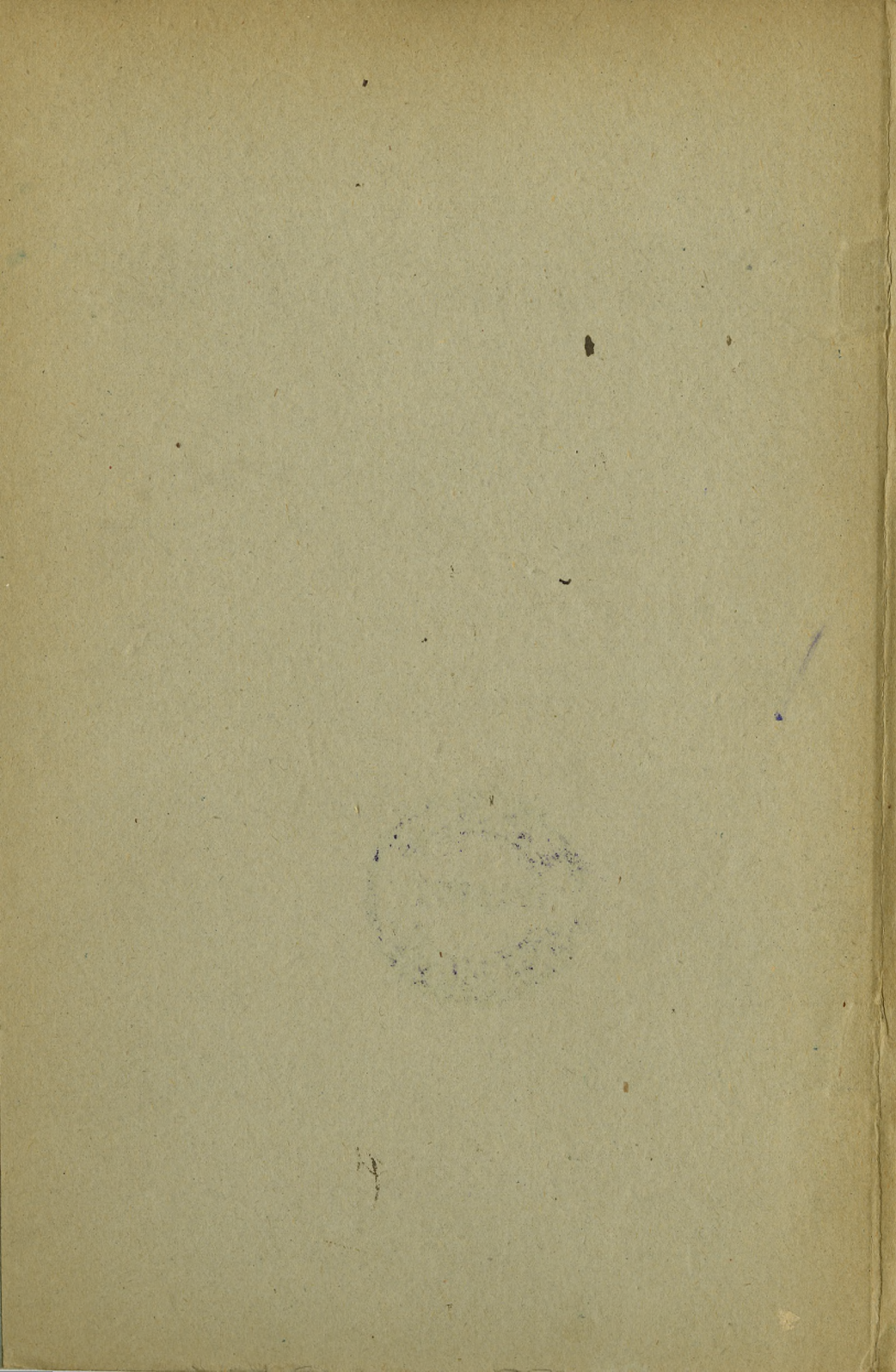
Latveeschu ņawatneeka zekojuma apraksti Serbu-  
Turku kara laikā 1876. gadā.

No

Andreja Pūmpura.

Rigā, 1896.

J. Brigadera apgahdeenā.



L-A  
1102

# No Danguvas lihds Donawai.

Latweeschu sawwalneeka zelojuma apraksti Serbu-  
Turku kara laikâ 1876. gadâ.

No

Andreja Pūmpura.



M. ru. № 290.

Rigâ, 1896.

З. Бригандера аргъдеенâ.

1953

810-9

L. V. B.  
Inv. 26.105

28



Дозволено цензурою. Рига, 16 септември 1896.



Drufajis S. Munans, Jelgavā, Lec'ajā eelā Nr. 21.

I.

## Masfawâ.

1876. gadâ augusta mehneſĉa 6. deenâ iſbrauzu ar fuhrmani no Rigaſ lihdj Maſfawas-Mhrriġas Jahna wahrteem, kur tad fuhrmani atlaiġu un ar maſu zeta ſominu mugurâ kaġjam dewoſ gar Daugawaſ malu pa wezo Maſfawaſ leelzetu uſ Stopinu (Kurtenhof) dſeľſzeta ſtaġiju, no kureenes biju nodomajis pa dſeľſzetu braukt uſ wezo Kreewijaſ galwaſpilfehtu, uſ taġlo Maſfawu.

Bija ſilts, bet apmahzees auguſta mehneſĉa rihts; plawâſ darboġâſ ſtraġdneeki, druwâſ labiba jau ſaġka nogatawotees, rudens tuwoġâſ ... Manim, ſtaigajot gar Daugawaſ malu, domas un juhtas nebija nekahdas jau trâſ, bet it kâ apmahzees rihta debeſſ, apġlahtas ar miġlaineem maſtkoneem.

Tee bija no behrnibas paſiſtamee Daugawaſ kraſti, tâſ bija Latwijaſ ahreſ, kuraſ tagad, no liſtana ſpeeſtam, manim wajaġſeja atſtaġt un dotees ſweſĉumâ, pretim neſinamai naġtotnei, neſinamam liſtenim; deeſin waj weġl kaġdu reiſ redſeĉu Latwijaſ ahreſ, dſirdeſĉu Daugawaſ wilnu kraġtĉanu, winu teiſġnu piſno walodu? Un tomehr, zaur wiſâm ſĉahġâm ſehriġâm domau un dſimtenes ſĉehlabam zauri ſpeedâſ kaġdas pazilġinajoſĉas juhtas tai apſinâ, ka eſnu briġwſ, un taġdſ ſĉi wahrda piġnâ ſinâ! No wiſâm ſĉim birſem, druwam un plawam man nepeeder ne maſakaiſ gabaliſĉ — taġeġl ari neſaiſta nekahdſ peenaġkums pee winâm, eſ eſnu briġwſ kâ putniſ ſara galâ: Tâ tad liġot, liġot taġlâ ſweſĉumâ!

Stopinu ſtaġijâ nopirku treſĉâſ klaſeſ bileti lihdj Dwinſkai, pee kam ſareġġinaju, ka lihdj Maſfawai treſĉâſ klaſeſ bilete maġjâſ 12 rubluſ (torciſ weġl nebija kroma poſĉġinu, maġſa leġtafa), bet naudaſ man atradaſ maġâ tiſ 15 rubli kredit bileteſ, kaġda ſiġka ſudraba nauda un weens ſudraba rubliſ, uſġlabats no agraſeem labakeem laiſeem; tâ tad dſeľſzeta bileti lihdj Maſfawai atreġġinot, wiſſ maſ kapitalſ ſaſtaġweġa iſ kaġdeem nepiſneem 5 rubleem — deeſgan wahja apdroſĉiba preekſĉ zeloġuma taġlumâ ar neſinamu meġreġi; bet taſ jau ar' ir kaut kaſ briġwſ un ſawâ ſinâ peewilzigs, zeloġ beſ naudaſ, ar kapitalu to iſdarit ir wiſpaġriġſ, iġdeeniſĉġſ gabijums.

Treſĉâſ klaſeſ wagonâ eekahpiſ ſkatijos zaur logu: Neweena paſiſtama, neweena rofa neſneedġâſ man ar Deewu teiſt, neweena zepure nepazeġlâſ,

neweens lafatinšā nepavehdinajās... Trešchais swans, skarvais lokomotives swilpeens un, garais wilzeens rit uš preekšhu, lehni, tad ahtraf un ahtraf, lihdsj ūta kumelšch, pušhdams, ūchnahkdams peenemas ūawā pilnā ūkreefchanā un, Daugawas kraūti, paūstāmās muuūchas un mahjas, pakalni un lejas ūkreen gar azim, gar wagonu logeem garam; leekas it kā es pats ūtahwetu uš weetas, bet Latwijas ahres, pakalni un grawas behg no manis projam un tahtumā eetinās kā miglainōs ūegōs. — Waj teeūham Latwijas ahres paliks preekūch manis aiūsegtas uš muhūchu? Tā domaju un — pahris aūaru aiūturedams noūehdos uš wagona ūola. Ak, waj Latwija ūin, ūif dauds winas behlu, gruihtās, neballās deenās tā aiūbrauz un wairs ne-atgreeschas? —

„Biletēs, luhdsju biletēs!“ ūauza konduktors un iūtrauzeja manas ūehrigās domas; biletēs uūrahdot redūeju, ka wehl diwi brauzeji bija man eepretim weetas eenehmuschi, tee bija jauni zilweki, labi apgehrbuūchees un ar ūpihdofchām ūakwojaūcham plezōs pakahrtām, wini ūarunajās pa wahziūfi. No jauno zilweku ahrejā iūūkata un winu ūarunam nopratu, ka tee ir tirdūneezibas ūelotaji.

Neūur tik ahtri ne-eepaūstas, kā dūelūszela wagonōs. Tā ari man notika ar jaunajeem zela beedreem; lihdsj Dwinūskai nobrauzot mehū jau it omuligi ūarunajamees un pilnigi ūinajām, ūas katris ir, ūif tahtu un kahtās darischanās zelo. Ubi mani zela beedri bija Wahzeefchi un tirdūneezibas firnu ūelotaji, weens no Rigas, otris no Maūkawas; ūewiūchi pehdejis man wareja buht par derigu zela beedri, tā kā tas brauza taiūni uš mahjam uš Maūkawu un ūinaja wiūus zela apstahtlus, Kreewu walodu un paūina Maūkawas piūūhtu. ūe ūapeemin, ka es toreis pa kreewiūki tikpat kā nemas nerunaju.

Dwinūskas wofahlē mums bija jagaida kahta ūtunda nū tahtako wilzeenu uš Smolenūku. Mani zela beedri iūleetoja ūcho laiū ehdamā ūahlē preekūch ūiltu porziju apehūchanas, ūchnaba un alus eedūerūchanas, uūaizinjaja ari mani, waj negribot ar wineem kopā brokaūtu noturet; es ūinams, eedomajot ūawu zela kapitalu, laiūni atteizos, iūūlaidrodams, ka man ir lihdsi zela uūkoūhamee, lai gan ūchee ūastahweja tikai iū kahtām, ar Rigas deūam apliktām ūweesta maiūem.

No Dwinūskas zaur Witebūku uš Smolenūku brauzot, nedūird wairs gandrihū zitas walodas kā Kreewu, retums pee ūazijam war dūirdet kahtus Witebūskas Latweeūchus ūarunajotees ūawā lauūtajā dialektā — iūrunā. Mans zela beedris, Ridūineeks, bija palizis Dwinūskā ūawās tirdūneezibas darischanās un tā tad es ar Maūkaweeti diwi ween turejamees kopā, turpinajām ūawu zelu tahtaki un ūarunajamees pa wahziūfi. Winiūch, kā jau wiūi tirdūneezibas ūelotaji, bija leeks runatajs, ūahūtija man par Kreewu ūahūiūwi wiūpahrigi un par Maūkawu it ūewiūchi un tahtā kahtā paūūinaja muhūu garo zelu un iūūlihdinjaja manas ūkumigās ūchūirūchanās domas.

— „ūuhs loti maū proteet pa kreewiūki, ko gan eūeet nodomajuūchi Maūkawā eesahki?“ waizaja mans zela beedris.

„Mahzitees Kreewu walodu un lihds ar to meklet kahdu weetu, kà jau to ir darijufchi daudsi no Balteescheem.“

„Waj jums tahda weeta puslihds sinama?“

„Ne.“

„Nu, tad laikam jums ir kapitals ar ko Maskawà dšihwot, kamehr weeta atgadas?“

„Ari ne.“

Tirdsneežibas zetotajs apuhkoja mani nopeetni; un, kad laikam manà apgehrbà un gihmi schaubischanàs eemeslu neatrada, tas turpinaja:

„Toti pahdrofchi, jeb, pardauds naiwi. Waj juhs domajeet, ka weetas Kreewijà un fewischi Maskawà us jums tif gaida ween, tà kà tif wajaga nobraukt un tàs eement? Tee laiki ir pagahjuschi, kur Bakar-Eiropeeschi, fewischi Wahzeeschi Kreewijà tilko parahdijufchees tuhlin dabuja labakàs weetas. Jhpafchi tagad, kur wifas Slahwu tautas un tam lihdsi ari Kreewu tauta, aif patriotifma ween jau nesimpatifki fktatas us zitàm, fewischi Germanu tautam.“

Schahds issfaidrojums bija deefgan pahrelezinajofchs, bet tas man neko nelihdsjeja, tadehl tam atteizu:

„Mans noluhfs ari nemaf naw Maskawà pafchà kahdu weetu atrast, bet kahdà gubernà us semem kà muifchas pahrwaldneeks, mescha pahrsinatajs un semes mehrneeks, tà kà es schahdu darbu it labi pafihstu un tamlihdsigas weetas jau ilgatus gadus Baltijà esmu ispidbijis, par ko man labas apleezibas; bes tam man ir Maskawà pafihstami tauteeschi, kuri Kreewijas apstahklus pafihst un wajadfigà brihdi padomu neleegs.“

Ar fcho mans zela beedris daudf maf apmeerinajàs, lai gan kahdu brihtinu ap wina usmestàm kuhpam wareja manit it kà ironifus smaidus.

Witebskai isbrauzàm zauri nakti, tapehz ari no schis pilsehtas un apfahrtnes daudf neko nedabujàm eewehrot. To teesu Smolenskàs gubernu un pilsehtu, kur pafchà pusdeenà garam brauzàm, warejàm jo labi apfkatit, zif daudf tas is ahtri fkrejofcha dšelfszela wilzeena eefpehjams. Smolenskàs gubernu no Witebskàs pufes ir smilfchaina, ar mafeem pakalneem, weetam apaugufcheem ar preefchu un eglu mefcheem, tahlaku ap pafchu Smolenskàs pilsehtu widus ifmijas, fche ir deefgan laba arama seme, ar pakalneem un grawam, kur redf jaukas behrfu birses un salas lihtschu plawas. Pati wehsturifki eewehrojàm Smolenskàs pilsehta stahw loti jaukà weetà us Daepreas upes krafta, winas hafnizas torni jau no tahleenes faules staròs wisulo.

Pirmajà Smolenskàs gubernas pufè, kur weeglà smilfchu seme, redfejàm tahdus pafchus wihrus druwàs ar femkopibu nodarbojamees, kà tee, kurus redfam pa Daugawu ar struhgam us Rigu nahkam un wehlfak pa Daugawmalir zeteem kahjam us mahjam ejam; wifš wina apgehrbš fastahw is kuhku lapfcham, rupja andekta uhsàm, tahda pafcha krekla un ihfa kafchozina, us galwas tee nehšà gaischa „woilaka“ platmaliti bes malam; fcho apgehrbu tee

nepahrmaina ne seemâ, ne wafarâ. Zif primitiws (pirmatnejs, weenfahrschs) winu apgehrbs, tahdas paščas winu mahjas un darba rihti, winu fahdschas fastahw ij buhdinam no koka wijam ar mahleem apstîtam un salnu juntineem. Un tomehr Smolenskas gubernâ jau no feneem laikeem ir pašîstama zaur šaweem daschadeem ruhpneezibas arodeem. Ar glafuras krahsu pahrwîltîs leepu karotes, bîodinas un ziti trauki, furus ari Rîgâ pahrdod uš tirgus laukuma (platšča), ir Smolenskas gubernas îstrahdajumi, tâpat ari daschadas leetas, dreijatas no behrsa mahsera koka; leepu luhku maščas, ragoščas teef tur taištas un leelumâ pahrdotas; Smolenskas prjaniki (medus peperkuhki) ir tahli pašîstami.

Smolenskas bšelszela stazijâ pa peectureššanas laiku mehš wairs newarejâm îsturet palîft tresčas klases wagonâ.

„Aha!“ noruhza mans zela beedris, „tagad ir laiks, lai dodamees no šchejeenes projam; nemeet sawas leetas un nahzeet man lihbs.“

To teizis winšch ušsauza diweem uš grihdas sehdošcheem mušchikeem ar leelâm kulem mugurâ:

„Ch, „semfaki“! waj negribeet eenemt muhsu weetas?“

Teē atbildeja „chorošcho“ un lehni ušlehjâs augšchâ.

Es teizu: „Bet kur tad mehš eesim?“

„Ģm, kur tad zitur, kâ uš otro klaš!“

Tagad man šchi leeta bija šaprotama, tomehr wehl nesînaju, kâ mans zela beedris tahdu pahrfahpumu aîstahwès pret konduktoreem.

Otro klaš mehš atradâm deejgan ehrtu un diwi ween, kâ leeli wihri eenehmâm wefalu polsteretu folu.

Drihi ar' wilzeens gabja uš preešchu, eenahza konduktors, bija jaušrahda biletēs; tas (konduktors) azis eepelhtis pateiza, ka muhsu biletēs esot tresčas klases. „Do it labi sinu, jo es pats winas nopirku,“ atteiza tirdšneezibas zekotajs atgahsees folâ.

„Tad es juhs ušajizimu, eet uš trescho klaš,“ šazija šapîhzis konduktors.

„Labi, bet ejeet pašchi pa preešchu un paluhšojeet, waj tur ir weetas, zif es redseju, tur jau laudis sehđ uš grihdas un juhs tak nepawešlefat, lai mehš wineem wehl uš galwam sehdam.“

Par šcho atbildi konduktors tâ kâ šašchuta un neko wairak nesazijis aîšgabja, laikam pahrlceezinatees.

Mehš gaidijâm, bet tas wairs neatgreesâs un tâ tad, glušchi netrauzeti no Smolenskas lihbs pašchai Maškawai nobrauzâm otrâ klašê.

Bija jau atkal nakts, kad wilzeens apstahjâs leelajā Maškawas wofahlê. Mans zela beedris man eeteiza šahdu mahju garajā Twerškas eelâ, kur warot dabut lehtas mehletes îstabas un palihdseja man îskauletees ar îšwofchtschiku par mašhu uš tureeni, jo šchee Maškawas pilsoni praša no šwešcheem augstu zenu; tad es atwadijos no laipnâ zela beedra un, mehš pašudâm katris uš šawu puš leelajā Maškawâ. —



Kur pilsehta lepna mirdš gresnumā  
 Kahds zelotajs staigā pa eelam;  
 No liktena waras dšihš fwešchunā,  
 Tas kaujas ar ruhpeim jo leelām; —  
 Winšch neredš tos tornus, kur juntōs špihd šelts,  
 Winšch neškatas logōs, kur šelts preešchā želts  
 Ar wišadām pafaules weelam.

Rā šapnodams, domās tas eegrinis  
 Beš eemešla špeesčas zaur šimteem,  
 Kas šaka: šchis newaid šche peedšimis,  
 Ko meklē tas fwešchais starp dšimteem?  
 Tas špihtigus šmaidus pa apšahrtņi man',  
 Un pulšteni druhmi un ššaudīgi šwan'  
 Pa torneem ar šeltoteem jumteem! —

Ar šchahdām domam, otrā deenā, išgahjis no mebletā „fortekla“ ištabinas, malbijos pa Maškawas, preešch fwešcheem bešgaligām eelam, ušmekledams manim pašihštamā muhšu tauteešcha Br. . . dšihwoški. Beidsot, pehž ilgās štaigāšchanas un praššchanas, to tatšchu atradu. Br. . . kungs bija mahjās. Winšch deesgan pahršteigts mani ušluhšoja, kaš ištabā eegahjis to apšweizinaju, tomehr laipni un širšnigi mani šanehma.

Gešahkās waloda par Baltijas šadšihwi, par Latweešchu deenas jautajumeem, par pašihštameem tauteešcheem, no manas pušes, kà ari par Maškawas šadšihwi un Maškawā dšihwojofcheem Latweešcheem, no wina pušes. Pehž šchahdas wišpahrigas šarunas, es šinams ari Br. . . kungam ištahštiju, kašdi apštahkli peešpeedušči mani atštahst Baltiju un dotees uš tahlo Gešch-Kreewiju.

Šcho leetu tuwaki pahrrunajot, mehš žitada padoma neatradām šahkumā, kà pee kašda agenturas šantora peeteiktees kà weetas meklešajam, eemakšat tur prasamo peeteikšchanās nauđu, iššlubinatees laikrakštōs un tad Maškawā kašdu laifu uštūretees, šamehr warbuht kašda weeta atgadas; lai nu tahda uštūrešchanās wehl lehtaki išnashku, tad nolehmām, ka man jadšihwo kopā ar kašdu Latweešchu študentu, kuru jau toreiš Maškawā atradās labs pulžinšch. Pee Br. . . šga, kuršch toreiš bija gimnašijas školotajs, reiši mehneši šapulžejās Latweešchu študenti, kà ari žiti Maškawā atrodofchees tauteešchi, eeredni un mahjškolotaji, uš literariškeem wakareem, kur notureja preešchlašķjumus un pahršpreeda latwiškus literariškus darbus; tahds wakars bija noteikts jau otrā deenā, kur tad ari manim wajadšēja eerastees un eepašihtees ar wairakeem Maškawas Latweešcheem un pee tam ar Br. . . šga palihdšibu, norunat, pee kura študenta es waretu nomeštees kà kortekla dalibneeks.

Otrā wakarā Br. . . dšihwoški bija šapulžejees labs pulžinšch Latweešchu un es biju pahršteigts, eeraugot dašchu labu tauteeti iš Baltijas, kuri tāpat gan dašchadās nebaltās deenās ar gruhtu širbi bija atštahjušči šawu mihtoto dšimteni un dewuščees fwešchunā, kur beidsot kašdu weetu un maiši

atradušči Kreewijas baltgalwas pilsehtâ Maskawâ. Wini wif ar fildâm juhtam peemineja sawu dsinteni, interesejâs par wifu, ko dsirdeja no tureenes stahstam un ar ilgoščanos gaidija isdewigu laiku, kur tee, kaut ari uš ihfu laizinu, zereja pašči nokluht mihtajâ dsintenê; tâ tad ari es tiku no wifam pušem apstahts ar jautajumeem un man wajadseja daudš ko stahstit par Baltijas ša-dšihwi, par winas preekeem un behdam.

Par pašču literariško wafaru šče sikhaki neko neteišču. Maskawas studentu literariškee wafari ir pašihstami; tikai tas japeemin, ka wafars tika loti omuligi pawadits. Gruhti ar wahrdeem išteift, žif šweščunâ fatikuščeos tauteschi jutâs weens pee otra peewilkti un garigi kâ ahreji faistiti, kamehr paščâ dsintenê, leelâ pulkâ tas nemaš naw tâ nomanamis. Waloda, šadšihwe, weenadas tautas intereses brihniščkigâ mehrâ, kaut ari agraki pawifam šweščus žilwekus, tuwina un leef teem justees kâ brahleem, kâ weenas gimenes lozekleem.

Tahdâ sinâ ari šchai wafarâ eepašinos ar toreisejo Maskawas studentu, tagadejo wirškolotaju Kr. . . kungu un norunaju palift pee wina „korteli“, kamehr uštureščos Maskawâ. Žau otrâ deenâ pahrgahju turpu dšihwot, kad biju nomakšajis par mebleto istabu, par diwreiš 24 stundam diwus rubkus, deesgan šahpigs isdewums preešč mana naudas maka.

Kr. . . kungs apdšihwoja diwas istabas kopâ ar kaħdu Kreewu studentu, tagad es biju winu beedribâ tresčais. Mehs ceriškojamees ihsti kâ wezpuišči, omuligi, prašti, lâ kâ newajadseja weenam no otra kautretees, bet ari weenam otu ne-eeknapinat; wiša kopdšihwe fastahweja pa wafareem un nakti pahrgulet, jo deenâ sinams gahjâm katris sawâs dariščanâs, wini uniwersitatê lekžijas (preeščlašijumus) klausitees un es peħž weetam apklausitees. Bet ar weetam man negribeja nemaš laimetees. Bija jau pagahjis kaħds mehnešs, un ikreiješ, kad agenturas kantori nogahju, man atteiža, ka uš maneem šlubi-najumeem wehl ne-efot neweens atšauzees. Mans stahwoklis palika bailigs. Nauda beš maš jau wiša bija iŕgahjuši. Lai gan man par korteli tuhlin nebija jamakšâ, tad tomehr preešč ištikščanas ehščanas sinâ kaut kas bija wajadšigs, lai ar wiša pušdeena fastahweja iš kaħdas kufnas (hortšewna) šupinas par 10 kapeikam. Bija jarauga kaut kas strahdat un naudu nopelnit; šweščâ pilsehtâ nebija ko kaimetees, deesin kâ katris tahdâ pašales pilsehtâ kâ Maskawâ zauri nešitas. Tadeħl kâ laimigu atgadijumu ušfkatiju to, ka zaur Br. . . kungu eepašinos ar kaħdu Latweeti iš Kursemes, kursč agraki bijis Baltijâ par muiščas pahrwaldneeku, bet tagad dšihwoja Maskawâ un nodarbojâs ar galdneezibu, strahdadams ar wairakeem mahzekeem un apakšmeistareem. Sawâ agrakajâ jaunibas laikâ es biju ar galdneeka amatu eepašinees un tadeħl peeprašiju Kursemneekam darbu. Meistars, Latweetis, bija ar meeru, manim dot darbu, tikai šchaubijâs par kopstrahdashanu ar wina apakšmeistareem (sekeem), jo, kâ winsč iškai-droja, tee pa leelakai daikai efot Kreewi un eeradušči no šweščâ galdneeku

„fella“, jo par tahdu jau wjadsefshot manim usdotees, arweenu fagaibit smalkafu darbu, nekâ wini paschi to spehjet strahdat, ja nu ar mani tas noteefot otrabi, tâ kâ es tatschu ihstenibâ ne-efot ar fcho amatu pastahwigi nodarbojees, tad tee buhschot mani loti peesobot, sewischki wehl tadehl, ka neprotot Kreewu walodu un galbneeku amata tekniskos nojankumus. Man bija pilnigi japeefriht, ka winam schai sinâ taisniba, jo bija pagahjuschi ilgi gabi, kur nebiju ehveli waj sahgi rokâ panehmis. Wjadseja leetu zitadi eerihkot un laipnais meisters man dewa labu padomu. Preefsch kahdam deenam kahds bagats Schihdu bankeeris tam peesolijis, lai „pahrpuleerejot“ wifas wina mebeles; darbs ne-efot gruhst un neprafot sewischkas mahfflas, wajagot tif man eegahdatees mebelu laku, ballu wati un kahdas tihras audekla lupatas; tad papreefschu mebeles notihrit no putekkeem un tās pahrwiltt ar laku, kur tad tās dabuschot jaunu spofschumu un buhschot isskatitees kâ no jauna puleeretas. Lai tif rihtâ ejot uf bankeera dsihwofli un safot wina wahrdâ, ka man kâ saprahtigam galbneeku „fellam“ usdots pahrpuleeret bankeera mehbeles; par wifu fcho darbu bankeers winam apsolijis 40 rublus, fcho sumu winfch man labpraht wifu atwehlot, un darba tur buhschot tif preefsch kahdas nebelas. Kas bija preezigaks kâ es? Par weenu nedeku nopelnit 40 rublus, tas ne ikreisēs pascham mahffleneekam isdodas.

Bankeera dsihwoflis atradâs kahdâ leelâ muhra namâ, kur bankeera gimene apdsihwoja wifu otro stahwu. Tur nogahjis liku zaur schweizeru — sulaini peeteiktees. Bankeera pascha nebija mahjâ. Isnahza kahda lepni gehrbusees Schihdeete. Teizu, ka esmu galbneeka „fellis“ suhtits no ta un ta meistara, lai pahrpuleeretu bankeera kunga mebeles. Te dabuju manit, kâ miljonari, kaut ar' Schihdi, isturas pret galbneeku „felleem“. Tulla, sihda gehrbusees Schihdeete, neko neteidama mani apskatija kâ kahdu dsihwneeku, ko par naudû war nopirkt, tad pamahja ar roku, lai ejot tai lihds. Wina mani iswadaja pa sahlem un gresni eerihkoteem kabinetem, israhdidama tās mebeles, kuras japahrpuleerē, arweenu noprâidama kâ es to isdarischot un waj mebeles buhschot isskatitees kâ jaunas. Kad tai wifu biju isskaidrojis un apgalwojis, ka mebeles isskatisees kâ jaunas, ta teiza, ka tagad es warot eet; bet rihtâ lai nahkot un eesahkot darbu ar leelâs sahles mebelu pahrpuleereschannu, tad parahdija ar roku uf durwim, kur stahweja schweizars, un sihda fleitta pahrslihdeja par sahli projam. Man kauna un dujmu fahrtumâ peetwihka gihmis; ta bija nizinoscha apeeschânâs, jau domaju uf eelas isgahjis, nekad wairs neatgreestees uf fcho Schihda bankeera mahju; bet ko lai dara? Truhkums ir leels zilweka paseminatajs. Tâ tad ari es, atmetis wifu teefibu uf zilweku zeenibu, par sawu pehdigo sudraba rubli nopirkos mebelu laku un wati un rihtâ, noteiktâ stundâ, nogahju uf bankeera mahju, lai tur kâ galbneeka „fellis“ pahrlabotu bagatâ Schihda mebeles. Rihtâ mani fanehma ta pati tulla, sihda gehrbusees Schihdeete, tif ar to flarpibu, ka schoreis ta wehl nejhdsigaki isturejâs, nekâ wakar. Ta ihfi isskaidroja, ka mana darba

wairs ne-efot wajadšigs, tadeht ka winas wihrs bankeeris mebelu uspuleerešchanu wafar atdewis zitam meistaram, kirsč to usnehmees par 10 rubleem lehtaki, tas ir pawisam par 30 rubleem un tadeht es warot eet. Kad tai teizu par bankeera goda wahrdu un laika un materialu weltigu tehrešchanu, tad ta atteiza, par to ne-efot mana, kà galbneeku „selka“ dala, par to lai runajot waj šuhšot mans meistars. Ar to bankeerene atkal ar roku pamahjuši us durwju puši, aiššihdeja pahr sahli projam un, manas zeribas nopelnit 40 rublus bija wehja; turklaht wehl tifu ruhkti pašeminats zaur Šchildeetes nezeenigo apeešchanos.

Galbneeku meistars par to leetu wairs tahtaki neinteresejās un tã tad es tiš wareju pahrdomat, ko nu tahtaki eefahkti leelajã Maškawã?

Išstaigaju wišu Maškawas apfahrtni, kur daudš leelas fabrikas tuhtstoscheem strahdneeku darbina, bet nekur man neišdewās daudš maš kahdu peenehmigu weetimu atrast; wišur tifu atraidits kã šwešchineeks, weetejo apstahktu nepašinejs.

Kahdã deenã, kad atkal biju weltigi ištaiģajees pa wišam Maškawas apfahrtnem un noguris un noštumis pret wafaru eerados muhšu kopigã „korteli“, tur atradu us galda šinajumu no agenturas kantora, ka kahds muiščas ihpaščneeks, atšaukdamees us manu šludinajumu laikrašštõs, wehlotees ar mani runat — wina adrese bija klaht peelikta. Tas bija atkal leels eepreezinajums, atkal jauna zeriba!

Otrã rihã dewos tuhlin turpu. Muiščneeks bija kahds atwakinats majors iš Smolenskas gubernas; tas bija us kahdu laiku nobrauzis Maškawã un ušturedjās weefnižã. Weefnižu usmeklejis atradu wezo majoru šawã numurã. Majorš mani ušrunaja kreemu walodã, es atbildeju pa wahžiški. Nu išnaha tas, ka mehš nekahdi newarejãm šarunatees, jo majors nerunaja neweena wahrda pa wahžiški un es loti maš pa kreewiški; tiš tikdaudš šapratu, ka winam ir neleela muišča, kur wajadšigs pahrwaldneeks, kirsč pee wiša gatawa, tas ir, brihwa kortela un deputata wehl dabun 300 rublus algas gadã. Ta nu nebija nekahda leela alga, bet šawã tagadejã šahwołki man nebija daudš ko išwehletees, tadeht buhtu ir ar to meerã bijis. Bet nu wezais majors gribeja daudš ko šinat par Baltijas šemkopibu, par labibas šehšchanu, tihrumu eedališchanu, širgu un lopu barošchanu un šahka mani wišõs šchinis arodõs ekšaminet kã šaldatu. Protams, ka newareju kreemu walodã tam peeteekofšči atbildet; tas wezajam majoram nebuh nepatika, wišš neshaubijās par manu šinashanu, bet par to, kã es kuhšhot muiščã strahdneekem wišu wajadšigo iššklaidrot un ar wineem šarunatees, kuri weenigi efot kreewi. Brihdi apdomajees tas teiza, ka loti nošehlojot, ka es neprotot wairak pa kreewiški, jo tad buhtot mani labpraht peenehmis par muiščas pahrwaldneeku, bet tagad wišš hištotees to darit, lai wehłaki, tã winam, kã ari man pašam, neišzeltos nepatikšchanas, tadeht wišš atrodot par labaku, ka mehš tuhlin ščirotees. Neko darit, pašlanijees aišģahju. Ar to bija manas pehdigās zeribas ištajktas,

jo kà ar fcho wezo majoru, tàpat man wareja ar kaut kuru zitu muischas ih-paschneeku isdotees dehl Kreewu walodas nepraschanas. Nogahju atkal no-fkumis sawà dsihwokli, nesinadams, no ka rihtdeenà istift, jo jau biju isbewis pehbigàs kapeikas; saweem „korteta“ beedreem es sinams kaunejos fazit, ka esmu tif tahli tizis, ka man jau bads jazeesch.

Tai laikà bija iszheles Serbu-Turku farsch un lihds ar to Kreewijà wis-stiprakà, tà sawzamà slahwofilu (Slahwu draugu) kustiba. Wisàs leelakàs Kreewijas pilsehtàs nodibinajàs Slahwu fabeedribas un komitejas, kuras lasija naudu un zitàs dahwanas un suhtija us sawa rehkina tuhstoscheem sawwalneeku (wolontarus) us Serbiju, ar noluhku, palihdsjet Deenwidus-Slahweem atswabinatees no Turku juhga. Galwenakee fcho Slahwu komiteju wadoni dsihwoja Masfawà, slawenee rakstneeki un slahwofili Alkafows un Raikows. Tadeht ari no Masfawas tifa wiswairak sawwalneeku un miljoneem rubku naudas us Serbiju nosuhtiti. Aktiwà deenestà slahwoschee ofizeeri, no wisadam eerotfchu dalam, kà kahjneeki, jahtneeki, fewischi kasali, artileristi un t. t. nehma atwakinajumis un peetejàs par sawwalneekeem; tàpat referwè slahwoschee un atwakinatee ofizeeri, jauni un ari wezi ar firmeem mateem, ar leelu entusiasmu likàs eerakstitees par sawwalneekeem pee Slahwu komitejam; isdeenejuschi un-terofizeeri un saldati, kà ari us biketem atlaistee apakshkarewiji tuhstoscheem tifa nosuhtiti us Serbiju, fur fastahdijàs fewischkòs pulkòs, sem Kreewu ofizeeru wadibas un komandas. Jauni muischneeku dehti un ziti iglihtoti jauneki, kuri wehl nebija bijuschi nekahdà kara deenestà, tàpat pulkeem tifa usnenti par sawwalneekeem preefch Serbijas kara deenesta. Kuri bija bagati, tee zeloja us sawa pascha rehkina, kuri ne, dabuja no komitejam palihdsibu un brihwu zelu. Wispahrigi ofizeeri dabuja 200 rublus un brihwu aizeloschanu lihds Belgradei, Serbijas galwas pilsehtai; apakshkarewiji brihwu zelu, usturu, drehbes un eerotfchus un 5 rublus naudas par mehnesi pa wisu deenesta laiku Serbijà; ofizeeri ari Serbijà dabuja tahdu paschu mehnescha algu pehz tshinas, kà tas bija eerasts Kreewijà — sinams wisu fcho naudu ismaksaja Slahwu komitejas. Gandrihs katru nedelu nogahja ekstra wilzeeni ar Serbijas sawwalneekeem no Masfawas us deenwideem us Rischinewas pilsehtu, us Rumanijas robescham, fur bija galwenakà sawulzes weeta. Tahdàs reisès sinams us wofshlem salasijàs dauds publikas un sawwalneeku wilzeenam no-ejot atfpaneja hura sawzeeni un fungu zepures un damu lakatini wizinajàs gaisà. Schahda Slahwu komiteju rihtofchandàs un sawwalneeku iswadischana, sinams tifa laik-rakstòs issludinata un aprakstita un fazehla deenas walodu leelajà Masfawà.

Tai preefch manis neisbewigajà deenà, fur, kà jau minets, wakarà sehdeju nofkumis muhsu „korteti“, waloda neweizàs, kà jau arweemu, kad zilwefs naw ar sawu listeni meerà.

Te muhsu korteta beedris Kreewu students eenesa awiji „Русская мысль“ (Kreewu domas) Alkafowa organu, un sahfa mums preefchà lasit jaunakàs sinas is Serbu-Turku kara lauka, fur starp zitu bija teifts, ka Kreewu generals

Tjchernajews eeradees us kara lauka un winam ustizeta wirskomanda par wifu Serbijas armiju. Schi fina tika ar preeku apweikta un us generali Tjchernajewu liktas leelas zeribas, ta ka schis generals agrafi Kreewijas Kaukasijas karos bija israhbijees par saprahtigu un loti duhschigu kara wadoni. Domehr wehlaki israhbijas, ka schis zeribas nepeepildijas, jo wiskreetnakais generals nebuhtu eefpehjis ar Serbijas toreis wahjo un tiklab ka nemahzito kara spehku turetees pret Turku nokahrtoto armiju; tas ari wehlaki israhbijas Kreewu-Turku kara, kur deesgan publina un sihuw kautinu notika, kamehr Kreewu kara pulki Turkus aisdina no Donawas lihds Adrianopolei. Starp zitu wehl muhsu kortela beedris lasija sinojumu, ka pehz kahdam deenam atkal ar ekstra wilzeenu nobrauks leelaka sawwalneeku partija no Maslawas zelâ us Serbiju un tika usaizinati Slahwu leetas peekriteji, wehl pee schis partijas peedalitees ka sawwalneeki un peeteiktees pee Maslawas Slahwu komitejas preekschneeka Alfakowa. Scho sinu dsirdot peepefchi man schahwas prahta domas, kuram agrafi nebuhtu peekritis. Waj sche nebija palihdsiba? Waj ari es newareju no-eet, peeteiktees par Serbijas brihwibas karewi, jo tahdi tak wismaf us kahdu laiku es tiku walâ no wisam pahrtikas raisem? — Sinams, ka pee tam bija dauds jariflê; weenreis eestahjees par karewi, atpakal greefchanas wairs nebija, wajadseja dotees tahla fweeschumâ, fweeschas tautas brihwibas labad kara lauka sawu dsihwibu fihlâ likt un warbuht mofu pilnu nahwi atraft — par peemehru ja Turku rokâs kristu ka wangineeks, kuri pret zittautescheem jo neschehligaki iaturejâs nekâ pret Serbeem pascheem, kuri zihnijâs sawas fwahadibas dehl, bet kas ziteem tur jameklê? —

Bes tam mana pascha tehwiya un dsimtene Baltija, kur mani faistija neween tautiskas, bet ari tuwas radneezibas un familijas faites. Waj es sawu tehwiyu, tautu un sawus mihlos dsimtenê wehl kahdreis redfeschu? Drihsak gan ne, un waj tabehl tahds solis nebuhs loti weeglprahtigi no manas pufes isdarits? Ar schahdam domam nokahwos wifu nakti. Meegs nenahza, jo wajadseja iswehletees, ta fakot starp dsihwibu un nahwi. Serbijâ laikam newehrschama nahwe, Maslawâ waj zitur Kreewijâ dsihwiba. Bet kahda schi dsihwiba, bes weetas un maies? Us Baltiju atpakal dotees un tur aplahrt klist bes weetas, kur agrafi tiku jau ihsti zeenijamas weetas eenehmis, to tik ne, tad labaki nahwe! Tâ tad galu galâ, kad jau rihta blahima pahr Maslawas torneem isplatijâs, mana apnehmchanas bija notikusi. Es apnehmos braukt us Serbiju par sawwalneeku, — lai notiktu kas notikdamis, sawam liktenim neisbehgsi! —

Nihtâ jau bes kaweschanas nogahju pee Br. kunga un luhdsu to ar mani kopâ noet pee Alfakowa, jo es sinaju, ka winsch ir personigi pasihstams ar flaweno Kreewu rakstneeku. Br. kungam ari pateizu manas eeschanas noluhku pee Alfakowa. Winsch no eesahhuma mani ta ka netizofchi usluhfoja un raudsija mani atturet, bet kad tam sawu zeeschu apnehmumos biju tuwaki isfakidrojis, tad wairs nepretojâs, un labpraht mani pawadija us Alfakowa

dšihwofli. Pehz peeteiſſchanàs tiſàm drihſi no ſchweizara eewefſi leelá greſná dšihwofli un eelaiſti kaſhá iſtabá, kur pee leela rakſtama galda, apkrauta ar daſchadám grahmatam un papihreem, fehdeja divi kungi, weens no teem bija Akſakows, otris wina draugs un darba beedris Katkows. Akſakows peezehlás un Kreewu walodá laipni jautaja pehz muhſu wajadſibas; Br. kungs tápat kreewiſti atbildeja un uſ mani norahdidams teiza, ka eſot wina paſiſtams tauteetis, Latweets no Rígas, kurſch wehlotees ar Kreewijas wolontareem lihđſi dalibu nemt pee Serbu tautas brihwibas kara. Akſakows toreij wareja buht tà ap 50 gadu wezs, tas bija pahraf ká wideja auguma, plezigs wihrs, ar pilnu bahrſdu un kupleem gareem mateem, ihſts Slaħwu tiħps. Ar ſawám tumſſilajám un dšilajám azim tas mani zeeſchi uſluħfoja, tad uſ Katkowi pagreeſees teiza: „Kau, ſchis jau ir treſchais Latweetis, kurſch ká ſawwalneeks uſ Serbiju aiſeet. Teeſſham japreezajas, ka ari muhſu Latweeſchi ſimpatifé (lihđſ juht) ar Slaħweem.“ Sche japeemin, ka abi ſlawenee Kreewu rakſtneeki un tautas wiħri Akſakows un Katkows, ſawá laiķá daudſ intereſejás par Latweeſchu tautu un ir ſawós laiķrakſtós „Русская Мысль“ (Kreewu domas) un „Московскія Вѣдомости“ (Maſkawas Wehſtneſis) daudſ par Latwju tautas wajadſibam un winas pazelſchanu rakſtijuſchi. Ķrunajees ar Katkowi, Akſakows mani waizaja Wahzu walodá, kuru tas deeſgan labi runaja. Tad es no ſirbs apſinas pahrlleezinats eſot, ka labas leetas labá eſot uſ taħlo Serbiju, kur dšihwibai draudot breeſmas? Ja agrak wehl buhtu ſchaubijees, tad ſcho tautas wiħru uſluħfojot man wiſas ſchaubas iſjuda un es drojchi atteizu „ja!“ Turklaht peeminedams, ka ari pehz manas pahrlleezibas Latweeſchu tauta ſtaħw tuwaká radneezibá ar Slaħwu, neká ar Germanu tautam. Un, tà ká es tagadejá laiķá ſwabadi waru noteiķt par ſawu perſonu un ſawu laiķu iſleetot pehz patiſſchanas, tad zeloju uſ Serbiju ar apnemſchanos tur lihđſ ar ziteem patrioteem wiſus ſpeħlus iſleetot wiſpahrigai Slaħwu leetai par labu.

„Tas ir pareiſi,“ atteiza Akſakows loti apmeerinats par manu atbildi. „Bet juħs laiķam ne-eſeet kareiwis, pee kaħdas ſchķiras lai juħs peeſkaitu?“

Uſ to es iſſaidroju, ka eſmu mahzits ſemes mehrneeks, un tà tad ari ſawu mahķſlu waretu iſleetot preeķſch daſchadám kara uſnemſchanam.

„Tad ta ir zita leeta,“ winſch atteiza. „Tad es juħs peeſkaitiſchu pee oſizeeru ſchķiras ká topografju. Oſizeeri dabun 200 rubħus aiſbraukſchanas naudas un briħwu zeku; bet tà ká juħs jau taħlu zeku no Rígas lihđſ Maſkawai mehrojuſchi, tad jums wehl 50 rubħus peeleeķu, tà tad juħs pawiſam dabujeet 250 rubħus. Ar ſcho ſihmi (winſch iſrakſtija ſihmi) ee-ejeet riħtá Slaħwu komitejas kanzelejá un atſtaħjeet tur ſawu paſi, tad jums tuħlin iſmaķšas 150 rubħus, ar ſcho naudu wareet ſew eegahdatees Kreewu tautas apgeħrbu, eeroiſchus un zitas zela wajadſibas pehz patiſſchanas; peħdigo dalu 100 rubħus dabuſeet, kađ ſawwalneeki nonaħſ Riſchinewá. Tà tad ar Deewu, weħleju kreetnu iſdoſchanos!“

Ar to mehſ bijám palaiſti un aiſgahjám ar Br. kungu uſ wina dšihwofli,

kur ſchowakar atkal Maſkawas Latweeſchu pulziniſch ſanahza. Še ari tika mana Serbijas zeloſhana pahrrunata; leelakà dala tai peeſrita, jo tahdai zeloſhanai, neſfatotees uſ wiſeem nelainigeem atgadijuneem, kahdi waretu notiktees, arweenu eſot ſaws labums, kà par peem. ſweſčas ſemes un laudis rebſet un kaſ warot ſinat, kur katram wina laime gaida. Eſ no ſawas puſes biju meerigs. Kaſ reiſi eeſahkts, jawed lihds galam.

Behz Akſakowa kga wehleſchanàs rihtà eerados Slaħwu komitejas kanzelejà. Man bija plakat paſe no Wiſdſemes gubernatora, ſcho atdewu kanzelejà, dehl pahrmainiſchanas ar ahrſemju paſi, ko pati komiteja iſdarija wiſaſtrakà laiškà; uſ Akſakowa ſihmi man kaſeeris beſ kaweeſchanàs iſmaksaja 150 rubkus. Šchi bija tagad ta galwenakà leeta. Kanzelejà atradàs ari ziti briħwprahtigee, ſewiſkſki ofižeri un ari pats partijas wadons, kuri tàpat kà eſ ſaneħma zela naudu. Sinams, ka ar teem jau eepaſinos un nogahju wineem lihdsi uſ weeſnizu, kur tika kreetna puſdeena notureta un daſčas glaħſes tuſſchotas uſ Serbijas un wiſu Slaħwu weſelibu. Behz tam ar daſcheem no wineem, kuri wehl nebija ſawas zela wajadſibas eegahdajuſchees, nogahjam baſarà eepirktees.

Doreiſ bija Maſkawà weſalas magaiſnas no ſpekulanteem eerihkotas ſewiſkſki preekſch ſawwalneeku wajadſibam. Eſ nopirkos tàpat kà ziti, ſew melni gehretu Kreewu tautas kaſchoku (poluſchubu), augſtu kaſchoka zepuri, platas ſamta biſkes un garus ſaħbakus; no erotſcheem eegahdajos rewolweru, kinſchalu un ſchaſkhu (jobenu). Ar ſchim mantam nogahju muħju ſtudentu „korkeli“, kur tàs tika iſnehginatas un par labàm atraktas. Tagad eſ ari wareju ar Kr. kungu iſliħdſinatees un winam kaħdu daku ihres naudas aiſmaksat. Lihds muħju partijas aiſbrauſchanai atlikàs wehl trihs deenas. Šcho laiķu iſleetoju preekſch Maſkawas eewehrojamaķo weetu apſkatiſchanas; kaħd lihds ſchim wehl pee tam maſ biju peetizis, ſaprotams no ta, ka pee tam zilweſam wajaga ſwabadam buht no deeniſchām ruhpeem un ari naudas wajaga, un man lihds ſchim nebija iſdewees pee tam tik. Tagad trihs deenas biju ſwabads un ari nauda kaķatà.

Maſkawa jau no pirmà eeſahkuma nebija uſ mani nekahdu labu eeſpaidu darijuſi. Gelas ar leeleeem plateem bulwareem, un turklaħt netihras ſaħneelas; mahjas, zitas kà pilis, bet turpat tam blaķus buħdas ar netihram ſeħtam; leelas magaiſnas, kur ſelts un ſudrabs mirdſ un turpat kraħmju bodes. Leelaku eeſpaidu Maſkawa dara uſ ſweſchineeku zaur ſawu iſplatijuma leelumu, to ari apſinas paſchi Maſkawneeki. Tà kaħdu reiſi pa kaleja tilta eelu braužot waižaju ſuhrmanim, zil taħki gan buhtu uſ to puſi lihds pilſeħtas malai? Wiſiſch man lepni atbildeja: „Waj eſ Maſkawu eſmu mehrojis?“ Wiſleelako pulķu no Maſkawas eedſihwotajeem beſ ſchaubam gan eenem tirgonu kaħrta. Maſkawà tirgojas leels un maſs, wezs un jauns, wiħreeſchi un ſeeweeſchi; tur redſ tirgonus, kuri brauž wiſlepnakàs ekipaſchàs, waj ari peħz jaunakàs Pariſes modes gehrbuſchees ſtaigà pa bulwareem un rundà fraužiti, tàpat kà tirgonus



redf polufchubkôs un deguta fahbakôs, un weeni un otri no wineem dafchu reis ir daudfahrtigi miljonari. Tagad finams nahf wişadi amatneeki un ftrahdneeki un pawifam befdarba zilweki. No augtâs aristokratijas Maşkawâ mafaf dabun redset, ta mairaf noşlehpjas ņawâs pilis un waşaras un ņeemas dahrjôs. Wişpahrigi Maşkawâ, kâ katrâ leelâ, pilņehta ir redjama mişum leela bagatiba un tai blakus wişleelakâ nabadņiba.

Eewehrojamaţas weetas Maşkawâ ir: Wejee zaru dņiņwolki krenli, ar augsto ņwana Bekifowa torni un turpat nokrituņcho leelako pulkņteni paşaulê; hrams ņpaņitela (Peņtitaja baņniza) — leels, greņns deewanams, ņahţts buhwet no Frantņchu laiķeem un wehl tad nebija gataws, kad es apmekleju Maşkawu; eewehrojami ir ari leelee triumfa wahrti, buhweti par peemiru 1812. gadam, kad Frantņchus iđņina no Maşkawas; daudņ wezi un eewehrojami klosteri, paņĶâ Maşkawâ un winas apfahrtnê; tad wehl daudņ bulwaru, parku un waşaras dahrju, kur publika pa ņwehtķeem un ņwehtķeenam brauţ waj iķeet iņpreezatees. Wiņas ņĶis weetas aprakņtit buhtu par garu, tâs jau laņitajeem buhs ņinamas iņ daudņeem ziteem aprakņteem.

12. ņeptembrî, tai paņĶâ 1876. gadâ muņņu ņawwalneeku eņtra wiņzeens, pawadits no leela lauņĶu bara, dewâs zekâ no Maşkawas-Kurņkas wogņahles uņ deenwideem. Mani pawadija daņĶi Maşkawas LutweeņĶi. Pirmais ņwans — otrais; jau atņkan hura ņauzeeni! TreņĶais ņwans — wiņzeens dodas projam — hura, hura! Sawwalneeki iņ wagoneem atbild: „ņĶiwijo!“\*) Tee wiņ wairs nerebĶes Maşkawu -- Ar Deemu Maşkawa!!

## II.

### ņiņĶinewâ.

Muņņu wiņzeens gaĶja zaur Kurņku uņ ņijewu, kur bija nolikta 2 deemu atpuņņĶanâs un, ja gadas, jaunu ņawwalneeku uņnemeņĶana. Par zeku lihđņ wezajai ņijewas pilņehtai uņ ahreeni naw daudņ ķo peeminet, tadehĶ ka wiņzeens ņinamâ ahtrunâ dewâs uņ preeĶņĶu deen un nakti, beņ ilgakas apņabĶĶanâs. Wiņa dņiņwe un kuņtiba notika weenigi wagonôs. No Maşkawas iņbrauzot partija ņaņtahweja iņ ņahdeem 30 ofiķeereem un 300 apakņĶ militareem. Ofiķeeri tika eewetoti 2. klafes wagonôs. Wiņķeenam noejot, kad apluņa pawadofĶâs publikas ņauzeeni, bija pirmais darbs wolontareem ofiķeereem weenam ar otru eepaņiķtees, kuri wehl nebija paņiņtami. To paĶĶu dariju ari es, eepaņinos ar wiņeem partijas ofiķeereem; ņtarp wineem bija daudņ ņawwalneeku, ņas runaja wahzifĶi, zaur ķo muņņu eepaņiņĶanâs daudņ paweeĶĶinajâs; beņ tam nemaņ neņkatijâs uņ to, no ņahdas tautibas katris ir, wiņi turejâs weens otram lihđņigi, wiņeem bija weens un tas pats mehrķis, aiņņahwet noņpreeņtos un zitus atņwa-

\*) ņĶiwijo ir Deenwidus-Slahwu, ņewiņĶĶi Serbu preeĶu ņauzeens.

binajot ari paščeem justees kà pilnigi brihweem zilweeem. Jauka, ſwehta ideja! Nweens par to nerunaja, nweens oratoriski to neiſſkaidroja, ſchi ideja zehlàs pati no ſewis, iſkats to ſajuta eekſchigi un pehz tàs iſturejàs ari uſ ahreeni. Pehz wiſpahrigas eepaſiſchanaš, ſaſkàs omuliga dſiſhwe. No Maſkawas iſbrauzot iſkatriš bija ſawu zela nauđu dabuijš iſmaſkatu un tà tad wiſi bija uſ zeku eegahdajuſchees ko kreetnu no uſkoſchameem un dſehreeneem; drihſi ween tifa zela ſomas atraſiſtas un tur parahdijàs leela daſchadiba pudelu un pudeliſchu, kaſtiſchu, paſinu un ſainiſchu; wiſpahrigi un atſtatàs grupàs tifa dſerts un ehiš ar ſkalam ſarunam, joteem un ſmeekleem, kamehr pee kaſdas grupas atſkaneja kaſda tautas un brihwibas dſeeſmina, eeaſkot lehni, monotoni, bet tad ſtiprà wiſpahrigà kori ar balſeem, no kureem wagonu logi trihzeja. Pee tam atradàs ari muſikaliski ſpehki, un weens iſpašà ſawu wijoli, otriſ ſleiti waj klarneti — kopiga ſaſkanoſchana — muſika mainas ar dſeedaſchana, lihdi kamehr kaſdš ſpehletajš uſker danzi, ſinams Kreemu kaſaſchku, ziti peebaſe un, drihſi rihb wagonu grihda no kaſaſchka danzotaju kaſju ſpehreeneem. Utradàs ari tahdi, kuri pee dſeeſmam un dantiſcheem nepeedalijàš, bet kaſdà wagonu galà kaſtahdija iſchumedanus un uſ ſchahdi ſarihkota galda iſſpehleja partiju prefrangſa waj ſtukulkaš.

Schahda preeziga zeloſchana turpinajàs wiſu zeku, un ja kaſdš no dſeeſmam, dantiſcheem, uſkoſchanaš un eedſerſchanaš peekuſiš bija, tad taš turpat uſ diwana nolikàs gulet, neſkatotees uſ to, waj taš notika wakarà jeb rihtà, naſti waj deenà. Nweens konduktors brauzejuš netrauzeja, peedraudot, lai eetur kaſdu kahtibu, wolontari paſchi to darija pehz ſawas apſinas. Un tomehr wiſà zekà neredſeju, ka wiſu ſtarpà beſ kaſdeem reteem domu ſtarpibas wahrdeem, buhtu iſzehlees aſš ſtrihduš waj ſewiſchka neſaſiziba.

Tà nemanot aiſgabja laiſk, kamehr wiſzeens, dohji ruhžot, pahrgahja par Dnepras leelo dſelſſtiltu un apſtahjàš Kijewas dſelſſzela woſkaſlè. Tur jau muhš ſagaidija Kijewas Slaſhu komitejaš eeredni; apaſſchmilitari, jeb kà toš kreemiſki ſauza laudiš, tifa eewetoti kaſarmàs un oſizeeri, to ſtarpà ari eš, weeſnižàs, tà pa peezeem, ſeſcheem weenà weeſnižà un pa diweem weenà numurà. Manim atgadijàs kopà weenu numuru dalitees ar kaſdu kawalerijaš rotmeiſtaru, Wiſſchlowu, no Peterburgaš, ar kuru jau Maſkawà eepaſinoš; wiſch runaja loti brangi pa wahziſki, un kà iſglihtotš militars mani wareja uſ daudiš ko uſmanigu darit un militar leetàs, kuraš man toreij maš bija paſiſtamaš, wajaſigà brihdi palihdiſet ar labu padomu. Zekà eš ar Wiſſchlowu tà eedraudſejoš, ka mehš norunajàm wiſà zekà un ari Serbijà arweenu tivretees kopà. Wiſſchlowoš bija zilwekš no iſhti laba, bet kà wehlaſ iſrahdijàs weegla kaſaktera, zaur ko ari manim iſzehlàs nepatiſchanaš, — bet par to wehlaſ. Wiſſchlowoš, kà jau teizu, bija neween militariſki, bet ari wiſpahrigi iſglihtotš zilwekš, taš runaja franziſki un wahziſki gandrihſ tikpat labi kà kreemiſki un kà Peterburdſneekš loti labi paſina ſaſiſhwi un prata uſweſtees peeklahjigi wiſòš atgadijumòš un wiſu kahtu ſabeedribàs.

Weenigà waina bija, ka tas nebija ekonomisks un neprata naudu šaturet; kad bija kahdas glahses baudijis un galwa eesilusi, tad tas bija weenas deenas zilweks un nemanj ne-apdomaja, waj preeksch rihtdeenas ari kas ja-atluzina.

Tagad wehl sinams mums naudas peetika; tadehl rihtà, weesnižà kreetnu brofastu noturejuschi un ar ziteem wolontareem fatikuschees, gahjam apskatit wezo, wehsturigo Kijewas pilsehtu; bija norunats eet un papreekschu apskatit slaweno wezo klostera basnizu, „Swehto Lauru.“ Bet zilweks domà, Deews dara. Rà par nelaini zetà Bitšchkowam jasateef jaws skolas beedris, kuresch ari ir eskadronas komandants un stahw sche pee Kijewas garnijona. Ilga neredsechanàs — apkampschanàs ar butšchoshanu un — lai „Swehta Laura“ paleef Laura, mums wiseem wolontareem wajaga eet Bitšchkowa skolas beedrim lihdsi us ofizeeru klubu. Tur nogahjuschus muhs fanem kara musika — atkal jaunàs eepasichchanàs; pehz tam pusdeenas malkite ar schampaneru un wehlfaku fahršchu spehli. — Laiks tahdàs reisès aiseet nemanot; kamehr no weesnihligeem kluba fainneekeem schichramees, bija jau pulkstens 5 no rihta. Kijewa un „Sw. Laura“ palika neapskatitas.

Kijewa ir weena no wiswezakàm pilsehtam Kreewijà. Ta atrodas pee ta uhdens zeta, pa kuru jau Herodota laikòs wezee Greeki un zitas deenwidus tantas nonahza dsintara semè, tas ir pa Dnepras un Daugawas upem us Baltiju. No ta kalna Dnepras malà, kur tagad atrodas Kijewas pilsehta, šahkas tàs septinas wehsturiskàs Dnepras straumes, pahr kuzàm brauzeji dachureis sawas laiwas us plezeem pahri nesuschu; scho straumu nosaukumus jau Bizantijas keisars Konstantins usrakstijis, pehz kahda Greeku muhka stahstichchanas.

Teika stahsta, ka lihdsi schim Dnepras kalnam nonahzis ari apustulis Andrejs un tur kalna galà uszehlis kahdu krusu, teikdams: „Sche dibinasees leela pilsehta, kuras eedfihnotaji klaufis Kristus mahzibam.“ Wehlfakti sche no-metuschees dsihwot trihs brahli, trihs Slahwu zilsehu pirntehwi, pehz kuru wezakà brahla wahrda K i w s nosaukta Kijewas pilsehta. Kad Waragi, Ruski nodibinaja Nowgorodas Kreewu walsi, wehlfakti kad winti kara ejas isdarija us Bizantiju un usbruka Konstantinopolei, pee Kijewas teem bija galwenakà fapuzes weeta. Kad jaunais knafs Wladimirs usnehma Nowgorodas waldibu, tad ap to laiku teef mineti diwi Waragi, brahli, Askolds un Dihrs kà Kijewas knafi. Wladimirs nonahza ar leelu kara spehlu pee Kijewas un pasinoja Askoldam, ka gribot dotees us Bizantiju un to usajiznaja kà draugu peedalitees pee kara, bet kad tas, kà norunats, nogahja Wladimira lehgeri ar sawu brahli Dihru, tad tee tika fanemti un nonahweti, pee tam tika eenemta ari Kijewas pilsehta, kur tagad Wladimirs palika par waldneeku; winsch teescham ar leelem kara pulkeem un tuhstostohàm laiwan dewàs pa Dnepru us Melno jhru un us Konstantinopoli, kuru tas draudeja eenemt. Schàs breefmas tika nowehrfas zaur to, ka keisara mahsa Olga apnehmàs eet par seewu pee waldneeku Wladimira. Bet zaur scho upuri tika panahkis tas, ka Wladimirs



kristitees Kerkonezas klosteri pee Melnās juhras Krīmā un wehlači Kijewā pahrnabzīs un ņawu waldibas sehdeklī tur uņzehlīs, tas līka kristit wiņu tautu, un noņlīhzināja wīnas deeweklus, ņewiņhči Peruna-Behrkōna tehlu Dnepras upē. Tagad palīka Kijewas pilsehča par Kreewijas knaju waldibas sehdeklī, lihds kamehr pee Tataru juhga nokratīņhanas, waldibas sehdeklīs tīka pahrzelts uņ Maņkawu.

Muņņu zehņh no Kijewas uņ Kiņchinewu gaħja pa deenwidus gubernam, kur no eesahkuma redsejām leelus laukus apsehčtus ar kanepem un kufuruņu (Turku kweeņcheem), kamehr peħdigi eebrauzām Besarabijas wiħna ņemē. Brauņņhana notīka tahda pat kaħrtībā, ar dņeesmam, dantņcheem un muņīku, tīkai ar to iħnehmuumu, ka daņcheem maħōs eeskatotees, bīja jau jaetur kaħda nekaħda taupība, jo zela nauda ņaħla eet uņ beigam; bet tomehr leela behda par to nebīja, jo ņināja, ka Kiņchinewā tīks iņmaħfata otra puņe zela naudas. Biņņhkwōs, ņinams, bīja weens no pirmajeem, kam peetruħka zela naudas, tā ka Kijewā, oņizeeru klobā, tas bīja labu daħu no ņawa zela kapitāla uņ kaħrtim paņaudejīs. Neħo darīt, man bīja wīnam lihds Kiņchinewai jaiņlihds, ehdam un tehrejām abi kopā; par to wīnņh mani uņņlaweja kā taupīgu ņaimneeku.

Kiņchinewā monaħņuņhi ņawwalneeki iħlīhda pa wīņām weeņnīzam, jo gruħti naħzās kortelus dabūt, tā kā ņhī pilsehča bīja peebahņta ar Serbijas ņawwalneekēem, ņapulzejuņhamees ņħe uņ Ķumenijas robeņham, no wīņām Kreewijas malam. Šħe bīja Slaħwu komiteju zentral kantoris, kurņh ņawwalneeku partījam naudu iņmaħfāja un tās pahrlaida par Ķumenijas robeņham; gandriħ iħ pahrdēenas tīka ņastahdītas jaunas partījas un par robeņham, kuras tīkai kaħdas 22 werstīs no pilsehčas, pawadītas. Lihds iħbrauņņhanas laīkam ņawwalneeki — apaņņħkareiwī tīka noihretās maħjās, kā kaņarmās eekorteleti, bet ņawwalneekēem — oņizeereem bīja jagahdā paņcheem par korteli. Kiņchinewā, wīņmaņ toreīņ, leelakā daħa weeņnīzu turetaju bīja Šħīħdi, kuri nu ņinadami tahdu ņweņħneeku druħņmeņchanos, ņazehla neħņīrdeti augstas dņīħwoħku nomas; ar moħam meħs ar Biņņkwowu kaħdā Šħīħdu weeņnīzā dabujām kaħdu nekaħdu iħtabu ar diwām gultam un maħņajām par to 2 rubtus par deenu. Daudņmaņ eerīħkojuņhamees un no zela atpuħtuņhamees, muņņu pirmais darbs bīja noet uņ kantoru un ņanemt naudu, katris pa 100 rubtu; peħz tam Biņņkwōs noņuda pilsehčtā. Es aprunajos ar kaħdeem ziteem no muņņu partījas un dabuju ņinat, ka peħz diwām deenam doņħotees leelakā kaħneeku pulka partīja par robeņħu, pee kuras ari leelakā daħa oņizeeru no muņņu partījas grībeja peebeedrotees, taiņījos ari es taħkati uņ zeku. Bet negaidot notīka kaut kaņ, zaur ko man waħadņeja Kiņchinewā uņlawetees wairak kā diwas nedelas, no 16. ņeptembra lihds 2. oktobrim, un zaur to laīkam notīka, ka neatradu naħwi Serbijas kara laukā, jo, kā wehlači redseju, tad no 20 muņņu partījas oņizeereem, kuri tuħlin peħz diwi deenam no Kiņchinewas uņ Serbiju aiħzeloja, un bīja peedalijuņchees paņħā leelajā kautīnā pee Meħņnazes, kaħ Serbu armīja tīka no Turkeem paģalam ņakauta, un 10,000 Kreewu ņawwalneeki bīja Turkus atturejuņhī, kamehr

generals Tchernajews ar wirschtabu attackpàs us Paratšhinu; no sčheem 20 ofizeereem bija til 2 dšihwi palitufšhi — 18 no maneem zelabeedreem krita us Alekšinažas kara laukuma.

Mani aiskaweschànàs zehloni Kriščinwà bija sčahdi: Newaredams Birtsch-kowu šweščà pilsehtà atrast, es, ar kshdeem ziteem pa pilsehtu isttaigajees un wehl apgahdajis dasčas tahlakas zela wajadsibas, atgreešos šawà korteli un demos pee meera, Birtschkows ari nakti nepahrnahza. Dtrà deenà, kad jau šawas leetas šanehmis gribeju dotees us partijas šapulzes weetu, eefšreen glušchi aijelšees Birtschkows, ar kshdu otu, jaunū kawalerijas kornetu, isranj man tšchumedanu no rokas, nosweešch to faktà un šaka: „Pagaidi, wehl nebraufšim. Šai brauz šchi kshjneeku partija, mehš palitšim pee jahtneefkeem, un wehl pee kšakeem!“ Nu Birtschkows ar jaunū kornetu manim šakta iškaidrot, ka šche Kriščinwà fastahdotees šawwalneeku pulks ij Donas kšakeem, sem kshda palkawneeka Birtschina wadibas, pee kura, beš kšaku ofizeereem, ari peedalotees ziti kawalerijas ofizeeri; winsch gribot, lai ari es eestahjotees kšaku pulkà. Wajagot til pahri deenas pagaidit, kamehr pulka wadons, palkawneeks Birtschins buhšhot eerastees no Peterburgas, un tad pee wina peeteiktees. Kšaki jau esot wiš kopà kshdi 250 zilweki, tšikai širgu partija no Donas šepem wehl jšagaidot. Šhis kšaku pulks buhšhot Serbijà pawišam us šawu roku rih-kotees un nestahwešhot sem kopigas pahrwalbes un dižiplinas, tà tad pee kšakeem buhšhot leela brihwiba un šawwaliga dšihwè. Tahlak pee šchi pulka pastahwigas rihkošchanàs, ihpašchi esot wajadsigs kshds, kursch peeprotot topo-grafijas, tas ir kara ušnemšchanas maškflu, tà tad es warot eestahtees par kšaku pulka topografu. Tšikai šchinis deenàs wajadseschot munis katram us tširgus iškneletees un nopirkt širgu ar kšaku šedleem, jo ofizeereem šawwal-neefkeem esot pašcheem šew širgs jaeeгахdajas. Par jahšchanas maškflu ari ne-esot nekshda behda, jo kšakeem esot wišeeem nemahžiti šepu širgi, kšurus newadot ar peefšcheem, bet ar pawadu un pahtagu, wajagot til jaht pa diweem, trijeem waj wešelà rindà ziteem lihšs un nepalikt pakalà, ta esot pee kšakeem wiša jahšchanas maškfla. Šchahds iškaidrojums un preeškliškums bija deefgan peenehmigs, eefštu Birtschkowam rokà un mehš apnehmamees palikt pee brihwà kšaku pulka.

Noturejušchi Šchida weefnizà brokastu, kshdu ween tur warejàm atrast, mehš gahjàm, tà kà tagad bija walas, apstatit pilsehtu un ušmeklet un eepa-šchtees ar ziteem kšaku pulka ofizeereem, kuru pulkà atradàm daschus glušchi jaunus, kà ari jau šermus weteramus, wiš wini bija loti jautras dabas, kšuri us dšihwi noluhšjàs tšikai no omuligàs pušes, bet wiš bija ušbudinati un eenenti no tantisškeem mehřeem un patriotišna.

Tà kà tahlakà šchi apraksta gahjeenà buhs daschi atgadijeeni jamin, kšuri šakarà ihpašchi ar weenu waj otu no šchi kšaku pulka šawwalneefkeem, tad peemineschu šche kshdus ar wahrdeem.

Bezafais no wišeeem bija majors Tšchitiza, kshds Donas kšaku šemes

ihpafchneeks, kà winsch pats teiza, 70 gadus wezs, loti zeenits firms wezis; tam bija pilnas kruhtis ar goda sihnem, kuras ispelnijees, fewischki wisòs Kaukasijas kgròs ar kalnu tautam; pehz tam istahjees no deenasta un dshwojis jawà muischà us Donas upes kraista starp bagateem wihna dahrseem; tagad wehl reiji, ar eerotscheem rokà, sehdees sawam sirgam mugurà, lai dotos us tahlo Serbijas kara lauku. Otrais, Helmskis, ari kahds semes ihpafchneeks no Poltawas gubernas, atwatinats kapteinis, kahdus 45 gadus wezs, loti isweizigs zilweks wisadàs weikala darischanàs, runaja, bes Kreewu walodas, wehl deesgan labi pa wahziski un franziski; Helmskis bija muhsu fainneezibas wedejs. Majors Debua, muischas ihpafchneeks no Bernas gubernas, wehl aktiwà deenastà stahwedams kawalerists, runaja fklaidri pa franziski un skaitijàs ari pats no tehweem Frantschu dsimuma; winsch tika flawets par bagatu un tà ari dshwoja, leelas sumas istehredams, zitadi loti aprobeschots zilweks, wideja auguma, nesmuks, ar usmesu degumu un pliku pauri; ar Debua notika daudf jozigu atgadijumu, fewischki tadeht, ka winsch pats no fewis daudf eedomajàs. Debua wareja buht tà ap 35 gadeem wezs. No jaunakeem japeemin Schuraweks, Donas kasaks, sotnika tshinà, jauns, flaisks un skaisks zilweks, loti isweizigs jahjejs. Michailows, Donas kasaks, bija daudf apfahrt zekojis pa Deenwidus- un Wakara-Giropu, runaja gandrihs wifas leelafàs Giropas walodas. Kornets Bruchows, no Peterburgas, neilgi kà bija dabujis pirmo ofizeera tshinu. No tahdeem, furi nekahdà kroma deenastà nestahweja, bet kà no muischneeku dsimuma, turejàs pee ofizeereem, japeemin, Belokrijs, Maskreems, ari no Poltawas gubernas, un Kusnitschs no Kamenez-Podolskas, iskattijàs pehz Mongola, milsiga auguma un loti stipris. Ar scheem un dascheem ziteem mans draugs Bittschlows bija jau eepafinees pa to laiku, kamehr bija nosjudis un es tikko neaishbrauzu ar kahjneeku partiju pahr Rumenijas robeschu, — wini bija wifu nakti kreetni usdshwojuschi un Bittschlows sawu simtu rubku papiru sen jau ismainijis.

Otrà deenà eeradàs ari kasaku pulka wadonis, kawalerijas palkawneeks Lischins no Peterburgas; preesch wina jau bija apstelletas diwas istabas leelafajà Rischinewas weefnizà; tagad sahàs atkal zitada dshwe. Papreeschu sawwalneeki ofizeeri, wehledamees brihwà kasaku pulkà deenet, stahdijàs winam preeschà. Lischins wareja buht tà ap 45 gadeem wezs, stalta auguma, ar tumsehi bruhneem mateem un bahrsdu, ar aristokratisku isklatu un isurechanos, runaja fklaidri pa franziski un peeteekoschi pa wahziski; pee wina no wifa wareja nojust Peterburgas angstako aprindu zilweku, tomehr bes nekahda lepnuma. Katru tas laipni fanehma, jautaja no kureenes un sem kahdeem apstahkleem zelo par sawwalneeku, katram tas teiza kahdus wahrðus par Kreewu sawwalneeku noluhku wispahrigi un par brihwo kasaku pulku, kà winsch ar to domà rihkotees, it fewischki. Kad peenahza mana reija un es sahku pa wahziski runat, tad winsch usklaufjees atbildeja tàpat Wahzu walodà, kà winsch par kara usnemichanas darbeem un plahnu sihneshanu, kas kara laika

no leela swara, gan jau efot domajis un zerejis kahdu no ofizeereem atraft, kas scho darbu labi praftu un ta ar wina pascha palihdribu istift, bet kad es tai leeta efot spezialists, tad jo labaf; winsch labpraft mani peenemot ka topografu un ta man newajagot ispildit frontes deenastu, bet tikai nemt dalibu pee rekognifzeschanam (eepreekschejam isluhkoschanam). Tad winsch jantaja, waj man efot kahdi mehrišanas instrumenti un kad es atteizu ka naw, tad tas panehma no kumodes atwillftnes 100 rublu papiru un to man pasneesja, teikdams, lai eegahdajot wifas wajadfigas leetas, sinams tikai weeglos instrumentus schepat Rischinewa pee mekanika, atlikumu es warot isleetot sirga pirkchanai. Man atkal reis bija labi isdewees. Pirmfahrt, zaur Birtschkowa attureschanu netiku aibbrauzis kahneeku partijai lihdi, kur laikam mani buhtu fagaibijusi drofcha nahwe, otrfahrt es tagad biju peefkaitits pee brihwo kafaku pulka, kur man newajadseja, jau ta pee deefgan brihwas dsihwes, wehl frontes deenastu isdarit un skreet katru reisi pirmajam lodem preekscha, tagad biju brihws kafaks un dsihwibas sinâ puslihdi apdrofchinats, trescha fahrtâ ari nauda bija kabatâ; no 100 rubleem, ko palkawneeks eedewa, isdewu 40 rublus par mehrišanas instrumenteem un par 60 rubleem gabijas nopirkt labu sirdstau, ahtru rikschotaju, ta fuzamo pusgahjeju (Passläufer), par sedleem un eemaufteem wehl bija jaisdod 25 rubli, bet tad ari biju jau pilnigs kafaks, ar sirgu, sedleem un eerotscheem. Toreis, kam bija darišanas ar sawwalneekeem un Slahwu komiteju kantoreem, tam par naudu newajadseja behdatees; ta palkawneeks Rischins bija dabujis ismaksat, preeksch brihwo kafaku pulka isrihkoschanas, no Slahwu komitejam leelas sumas naudas, un ta ka bes tam ari pats bija bagats zilweks, tad diwas nedelas, kamehr peenahza muhsu Donas stepu sirgi Rischinewa, leelikfi usdsihwojam.

Rischinewa ir gubernas pilsehta Besarabija, bet taja, bes gubernas waldes un palatas mahjam, weena leelaka parka, basnizam un sinagogam, naw nefa fewischi eewehrojama; eelas ir deefgan platas un taifnas, bet netihras un daudfas pat nebrugetas; eedshwotaji no daschadam deenwidus tautam, bet wiswairak Schihdi, ta tad wifa tirdsneeziha pa leelakai dalai atrodas Schihdu rokâs. Pilsehtas apfahrtne ir tufcha stepu seme bes mescheem, tikai schur un tur redj kahdas stepes iskaisitas mahjas waj muishinas ar sakeem wihna dahrseem; pret seemela-wakareem tomehr jau pazelas augtlaki pakalni, tee ir Galizijas kalnu pehdejee jari. Schini pilsehta tad, sinams, leelu eespaidu darija muhsu sawwalneeku dsihwe. Pee palkawneeka Rischina tika wairaki wakari isrihkoti ar musiku, dantscheem un fahrschu partijam, pee scheem wakareem, bes wolontareem, peedalijas ari Rischinewas garnisona ofizeeri un pilsehtas eeredni ar sawam familijam; par atbildi tam, daschi pilsehtas waldes lozekki, us muhsu projambraufschanu, isrihwoja preeksch brihwo kafaku pulka atwadischanas wakaru; bes tam wehl majors Debua ari no sawas pufes isrihwoja fewischkus kungu wakarus, kur tomehr us wehleschanos ari daschas damas tika peelaislas, schee wakari bija tee raibatee un trofchnainatee.

Tà aishajja laiks, peenahza septembra mehnescha beigas; muhsu brihwais kasaku pulks bija pilnigi farihlots, sirgi atvesti un laudim isdaliti, pulka wadonis palkawneeks Lischins notureja smotru leelajà parka laukumà, wijs bija kahrtibà, brihwais partisantu-kasaku pulks fastahweja ij 250 apakshkareimjeem un 20 ofizeereem, wijs ar labeem ahtreem kasaku sirgeem un apbrunojushcees no galwas lihds kahjam slintem, pihkeem, jobeneem un finschalam (Tscherkasu duhtscheem); bes tam wehl wijs ofizeeri bija gehrbuschcees Kreewu tautas kostimòs, ar gareem laskahbakeem, platàm samta biskam, melneem puskschokkeem un augstàm kaschoka zepurem galwà. Pehz beigtas smotras tika fastahditas maleriskas grupas un atskauts fotografs, kusch wijs scho raibo flatu nonehma ar sawu aparatu, lai paliktu ari wehslakam laikam kahda peemina.

Pirmà oktobra deena bija nolikta preeksch muhsu aishelofchanas. Schai deenà jau no pascha rihta farihjojamees, pahrejàs pakas un tshunedanus nodewàm us dselsszela lihds robejschu stazijai, tà kà lihds tureenai no Kischinewas ir tikai 22 werstis; bet paschi mehš sagehrbuschcees un ar eerotscheem apjofuschcees, sirgeem mugurà nostahjamees parka laukumà rindàs. Ap pulksten 10 atjahja palkawneeks Lischins, winsch apšweizinjàs ar kasakeem un runaja us teem kahdus firsnigus wahrðus par muhsu zelojuma noluhku un peenahkumu, tad komandēja: „No labàs pa trihs, soleem maršch!“ un wijs pulks, pa trihs un trihs sirgi blakus, isjahja pa leelo eelu no pilsehtas, pawadits no nemitejameem publikas hurra jauzeeneem.

### III.

#### Pahr Kreewijas walsts robejscham.

Kasaki nojahja 20 werstis lihds pehdejai dselsszela stazijai, diwi werstis no Rumanijas robejschu upites, kuras abejàs pusès stahw Kreewijas un Rumanijas „tuller“, muitas nami, ar daudj eeredneem no abejàm pusēm un robejschu fargeem. Rumanijas knasa walsts\*) toreij bija peespeesta isturetees neutrals, t. i. pilnigi atturetees no eemaisischandàs Serbu-Turku karà, ne-eet ne pa weenu ne pa otu pusi un tadehl newareja laist apbrunotus kara pulkus pahr robejschu. Tà tad pehdejà dselsszela stazijà wijs kasaku pulks bija jaisjauz; sirgi tika nosedloti un stazijas leelajà pajuntè fawesti, ofizeeri tàpat kà „laudis“ noraisija eerotschus un nonehma wišas uniformas sikhmes, eerotschi, slintes, pihki, jobeni u. t. pr. tika fapakati leelàs maschu pakàs un ar usrafsteem: „dselssleetas“ nodotas weht pahr robejschu. Pati pahreeschana tika nolikta us rihtdeenu, un tahdà finà, kà stepu sirgu tabune tika suhtita us Jaschi (Jassy) pilsehtas tirgu dehl pahrdofchanas (Jaschi ir fšaisla Rumanijas pilsehta, 12

\*) Tagad Rumanija, kà finams, ir karala walsts. Rumanija, kura apdshwota no kahdeem peezi ar pus miltsona eedshwotajem, ir apmehram gandrihs trihs reis leelaka par Widssemi.



werstis no Kreewijas robescham); uš defmit sirgeem tika nodalits weens kasaks, lai tas pahwestu pah robeschu. Sinams, ka Rumanijas robeschu eeredni it labi sinaja, ka tee ir kasaku sirgi preeksch Serbijas sawwalneeku pulka, bet skatijās, tā šlot, zaur pirksteem, un laida sirgus, laudis un eerotschu pakas beš tahtakas imekleschanas pah robeschu.

Kahdas pusotras werstis no stazijas, robeschu grawas malā, jaukā weetā ar leeleem wiħna dahrseem, atrodas kahda wezo Moldawas knasu muišcha. Kamehr mehs pa staziju rihkojamees ar sirgeem un leetam, peebrauzā wairat trijjuhgu ekipašchas, no weenas weikli išeħza jaunš zilweks, ar melneem mateem un teewām, garām uħsam, geħrbees Moldaweešchu tautas apgeħrbā, tas bija no muišchas, knasa deħls; winsch isweizigi apšweizinajās ar ofižeerem un pee palkawneeka Dišchina peegahjis, teiza, ka gospodars, wina tehws, eeluhdsot wiħus wolontarus-ofižeerus pee fewis pili uš wakarinam un kasakus uš muišchu, lai eebjertu wodku un druzin uskoštu; palkawneeks sinams ar to bija meerā, pateizās jaunajam knasam un driħš mehs wiħi, kutscheereem šauzot un garām pahtagam plihšškinot, ar ahtrajeem trijjuhgeem laidamees uš wezo Moldawas knasa pili.

Šchi pils, leelu parku un wiħna dahrsu widū, aptaisita ar beesu muħra seħtu, israhbija weħl daudš no agrakās Moldawas gospodaru (knasu) leeiššķibas, ta bija buħweta Bizantijas stilā ar daudš juntu fakteem un kupuleem, bet tagad palaisita un weetam gandriħš fagrumwiši. Muħs eeweda kahdā leelā šahlē ar wezlaitu mehbelem un dahrgām bildem, brunam un wezlaitu eerotscheem gar šeenam; peħš kahda laizina, kad bijam šahlē apskatijusees, eenahza wezais gospodars, zeenigs wezis, ar glušchi balteem mateem un tahdu pat bahrsdu, wimu pawadija diwas meitas, deenwidus šķaistules, bagatās rotās teħrupšchās, melneem mateem un melnām dedšigām azim; wini muħs laipni apšweiza, pee šam wezais runaja kahdus wahrδus par muħsu ušdewunni un Turku juħga nokratišchanu no wiħām Eiropas tautam kā gala meħrki, pee šcha meħrka ari wina tehwi un winsch pats šawās jaunibas deenās lihδi strahdajuschi. Tad muħs aizinaja ehdamā istabā, kur bija jau galdi klahsti un apkrauti ar bagateem ehdeeneem un dšheereneem. Wakarinas wilkās gandriħš lihδi pusnaktij, ar daudšām runam un wešelibas usšauššchanam; pee galda apšalpoja daudš šulainu, kuras rihhoja beš mitešchanas knasa abas meitas, winas pašchas ne-nehma pee ehšchanas dalibas; štarp galda traufkeem bija ihpašchi daudš wezu šudraba traufku, un wezo Besarabijas un Moldawas wiħnu mehs dšheerām no leeleem šudraba pokaleem, kuras šķaistās knaseenes pastahwigi weħleja pildit. Ap pusnakti wezais gospodars ar meitām atwadijās, nowehleja laimigu zeku, muħsu noluhka isdoschanos un atpakal atgreeschanos tehwiā; tad wini nogahja šawās telpās otrā pilsgalā, bet mehs ar knasa deħlu tulkšhojām wiħna pokalus lihδi riħta gaišmai, kur tad muħs jaunais knas weħl pawadija lihδi kahdam fewiškšam muišchas dšihwoħlim, kur wairat istabās bija preeksch mums miħštās gulu weetas eerihkotas. Wezais Besarabijas wiħns pee dašcheem preezigeem

dšehrajeem jau kreetni šawu špehfu ijrāhdija, tā kà beš faweshānās gulu weetas tika eenemtas un, kur katris krita, tur ari ahtri padewās šapnu deewa rokās.

Bet ilgi wis netika nowehleša šēi šaldā laime; ap pulksten 8 jau būn-  
goja augššamzelschānos, kura dāšcham labam, kà weegli noprotams, nebija nekahda weeglā, bet neko darit, kūršch pats nezehlās, tika no špehziņām rokām pabalstīts, bija japulzejas, ja-eet us stāziju un no tureenes kahjam pahr robešchu. Brofastu noturejuschī dewamees wišī zelā. Sirgi jau bija pahrwesli un kahdas werstis aīš robešcham gaidija us mums jaukā lapu koku mešcha malā. Ruma-  
nijas muitas namā mums wairak stundas wajādseja uskawetees, kamehr muhšu ahršemes pašes zauri luhkoja un tās „apstempeleja“, turpat ari pahrmainiņām muhšu papira naudu pret šfanofchu metala, šelta un šudraba naudu, no wai-  
rakām semem, kà Rumanijas, Austrušas, Serbijas, ir pat Turzijas naudām, jo wišas šchis monetas, tāpat kà Kreewijas pusimperiali un šudraba rubli gahja pilnā wehrtībā tiklab Rumanijā kà Serbijā, bet no muhšu papira rubleem pehž toreisejā semā kūrša mums bija japasaude 40 kapeikas, tas ir papira rublis gahja par 60 kapeikām.

Tišuschī walā no „muitas nama“, mehs gahjām wišī kà turisti, zetotaji kahjam kahdas 5 werstis lihds muhšu sirgu lehgerim, tur mešcha malā bija kasaki nguns šahrtus usfuhrušchī un muhs gaididami dšeedaja Maš-Kreewu tautas dšeesmas, tur pat us dšelszēta ari bija diwi wagoni ar muhšu leetām un eerotscheem peetureti, jo tagad mehs warejām eet waj jaht ari ar eerotscheem, tā kà Rumanijā ir atlauts katram nehfat eerotschus. Tā tad eerotschus īpa-  
kajām, sirgus apšedlojām un tad, šalahrtojees, pehž kahdas stundas laika muhšu kasaku pulks eegahja Zāšchī pilšehtā\*), Rumanijā.

Kahdas šawadas juhtas pahrnem warbuht katru zilweku pirmo reiši pahre-  
ejot par walšis robešcham. Zil leela gan ne-īšleekas muhšu Kreewijas walšis, kad pa to nobrauz šinteem un tuhštotscheem werstu un tomehr beigās tai ir robešchas, aīš kūrām šahšas zita tauta, ziti likumi, zitas eerāšchas un zita waloda. Pahrgahjuscham par robešchu tewim leekas, ka tewim ir ari ar šcho šwescho tautu un winas interešem kahda dalība, tadēhl ka azumirkli winas widū atrodees, wehlah ar zitu u. t. t., tā kà galā tu juhtees kà daudš brih-  
waks, wispahrigi kà Eiropas, ja, kà wišas pašaules pilsonis. Zāšchī pilšehtā mums bija japaleek diwas naktis, jo tuhlin otrā deenā newareja dabut ekštra wilzeenu us Turn-Sewerinu pee Donawas, us kureeni taišni pa dšelszēlu ar wiseem sirgeem un leetām gribejām dotees. Mehs ekortelejamees kahdā leelakā weefnižā un pawadijām laiku ar maltitu ehšchanām un pilšehtas un publikas apškatīšchanām. Weefnižas šche ir loti glihti eerihkotas un ehdeeni labi, še-  
wišchki gahrdi wišadi deenwidus augli, tikai nepatīškami bija, ka no mums prašija par dšihwolkeem un ehdeenu loti augstas zenas. Rumaneeschī ir prak-

\*) Zāšchī pilšehtai apmehram 90,000 eedšihwotaju, tā tad apm. trihs reiš leelaka par Želgawu.

tiski weikalneeki; tā kā viņas šarmāneeku partijās gājja zaur Jafchi pilsehtu un tur kahdu laiku ušturejās, tad Jafchi pilsehtas eedšihwotaji, neskatotees uš fimpatijas, lihdsjuhtibas apgalwošchanu kreewijai, išteetoja šcho laiku, no kreewijas šarmāneekem eenemt, jo wairak, jo labak jelta un sudraba. Jafchi pate ir neleela, bet loti glihta pilsehtina kahda uškalna malā ar šakām mešcha birsem un wiħna dahrseem.

Publika šche ir loti raiba; reds ķungus un damas pa bulwareem un eelam staigajam gehrbuščos peħz šnalkakās Parises modes, kā atkal loti daudš wišadās tautas apgehrbās, starp peħdejeem, beš Ķumaneešču tautas apgehrba, fewiščki daudš Greeķu un deenwidus Slaħwu apgehrbu, bet netruħst ari Ķmeneešču un pat Turķu ar šarkaneem fesseem (nizem galwā). Walodas, tāpat kā apgehrbi, ir daščadas, bet ihpašchi daudš runā wahziski, jo šcho walodu prot katris daudš maš iģlihtots Ķumaneetis; beš tam wehl pilsehtā daudš weikalneeki, mahju un weefnižu ihpaščneeki, „ķelneri“ u. t. pr. ir wahzeešči. Ķzis kriht tas, ka tiķ tuwu pee kreewijas robeščam, tiķ 12 werštis no tām atstatu, un tomehr Jafchi pilsehtā loti reti war atrašt kahdu, kas prot kahdus wahrdus pa kreewiski. Ar šcho nebuščchanu muħšu wolontari eesahķumā nemanš newareja aprastees, tee loti briħnijās, kad redseja, ka publika winus nesaprot; pat Ķajors Debuā, kad weefnižas šulainim kahdu ušdewumu bija wehlejis išdarit un šchis to ar plātām azim ušluħķoģa, šaķķaites išfauzās: „Tahds, balwans, pat kreewu walodas neprot!“ Lai gan Jafchi pilsehtas eedšihwotaji tiķ maš prata pa kreewiski, tad tomehr tee muħs meerā nelika, wini ušmekleģa muħs weefnižā, ķur tureģām pusdeenu, speedās pee galda ķlaht, eesahķa wahziski waj franziķi runat un loti šinķahrigi gribeģa wišu išinat no ķureenes katris ir, pa kahdu zeku mehš brauķšim uš Serbiju un kahdā ķahrtibā tur peedališimees pee ķara un tā taħtak. Starp šcheem šinķahrigajeem ari wareģa manit pahrgehrbuščos tumšchos deenwidus žilweķus, Turķu špijomus, tā ķa ar walodu wajadseģa deeģan ušmanigeem buht. Beš tam muħs apmekleģa leels pulķš wišadu weikalneeku. Ķšnehģataģi loti ušbahģigi peedahwaja wišu wišadas grabaģchas, lai peħrfot kā praktiķķas zela leetas, tad daščadi artiķi, kā „muķikanti“, dšeedataģi un danģotaji, pa weenam un grupās, ķur peedaliģās ari šķaištais dšimums, weeni par otreem dšinās peešolit šawus mahķķlas ušwedumus. No peħdejeem fewiščki eewehroģams bija kahds Ķolbawas iščiganu ķoris. Ķamehr jaunee fantaģiķi gehrbuščees wiħreešči un feeweēšči ar dšeesman un muķiku tautas deģas ušweda, tamehr weģās Iščiganeetes atkal puhleģās no roķu lihniģam pašinot muħšu nahķamibu, fewiščki ķara laukā, jo wiš išchee weikalneeki un mahķķleneeki loti labi šinaja, ka mehš zetoģam uš Serbiju un ķa mums ir šelts un sudrabs fabatās.

Ķapeemin, ķa weefniģās preekšč šchaħdeem artiķu, „mahķķleneeku“ išriģkoģumeem wareģa noħret šahles un ķabinetus peħz patiščchanas, ja tiķ par teem kreetnu naudu maķķaja; bet ne iķreģes wišeeem pee tam labi išdeģās, kā par

peemehru majoram Debua. Tas bija kašdā deenā weefnizas kopejā ešdamā šahlē eepafinees ar divām šavām galda kaimineenem, škaišām, jaunām Rumanētem un tās eeluhdīs uš wafaru, fewišķi noihretā kabinetā, pee Tšhiganu forā mušifas un dšeesmam, wimu aplaimot ar šawu šlahtbuhnti, škaišules ari apšolas — un Debua wifu deenu nošwihdis škraidā un nodarbojas ar wafara išrihkojumu, uš kuru šinams eeluhds ari šawus tuwafos draugus, pret kureem newar noturetees nepaleelijeēs ar šawu ušwaru pee škaištajām Rumanētem no augštākām šķītram. Beidsot wafarā wišs ir šagatawots. Šaldi peeštrauti ar ehdeeneem un dšehreeneem, ari Debua draugi šanahfufši; pehdigi eerodas teešham ari škaištās Rumanētes — šahtas mušifa ar Tšhiganu dšeesmam un dantšheem pee wislabakām wafarinam, kur šhampanera forki šprahgst gaišā un pehz eēšlufšhām galwam eerodas leelakā omuliba. Te uš reiši, tā ap pušnahti, kašds daušas pee durwim — uš Debua šauššhanu: „Šešhā!“ durwis plašči atweras un eenahf kašds tumšs Rumanētis — ar garām melnām uššam, miššiga auguma, gehrbees tautas apgehbrā, ar pištolem ur jataganu (šobemu) aiš joštas, wišš lepni paklanas pret šabeedribu un šaka Šrantšhu walodā, lai atwainojot, wišš negribot wišpahriģi omuligo šabeedribu trauzet, tam tiš ešot darikšhana ar šavām mahšam, abām jaunawam, kuras beš wina šinas šhe atrodotees un ar kūrām tam nahtošhā dšelššzela wišzeenā jadodotees zekā uš Bukarešti (Rumanijas galwas piššehtu) un tā kā wišš šchahdu šhehtu kungu šabeedribu neturot preekš jaunām damam par deesgan peešlahjigu, ko tiš zaur wimu jaunibu un nešināšhanu warot iššaidrot, tad ar brahta teešibu aizinot abas damas beš kawefchanās atšahst šapulzi un braukt tam lihdi uš dšelššzela štažiju. — Abas škaištules noškaumas un šamulštas, bet tomehr šahf taišitees brašlim lihdi, Debua šašchutis ušlez augšhā un pretojas šchahdam preekšlikumam, wišš ušaižina Rumanēti, atšahst kabinetu un damas griš paturet pee fewis; waj tad wišs wina šhi wafara išrihkojums un leelās išdošhanas buhs weltigas bijuščas? Ne, ar to wišš naw meerā. Bet Rumanētis, roku peešizis pee jatagana, ar otru wehl plašchaki atwer durwis un parahda uš tur šahwoscheem wairakeem apbrunojušchamees poližišteem, kuri gatami eet winam palihgā un jaunās škaištules aišwešt ar waru. Kad nu ari Debua beedri, fewišķi kašaks Šchurawels, to šahf peerunat, lai netaišot šhe šwešhā piššehtā nekahda škandala, tad neko darit, Debua apmeerinas, nošehščas pee galda un pa kreewiški lamadamees eēšer kreetnu kaišu štiprakā wišna, ziti dara to pašhu un rauga šho leetu uššatit un iššaidrot no winas jožigās pušes; pa tam jaunās deenwidus škaištules ar šavām melnajām dedšigajām ašin Debuan škelmigus škateenus ušmešdamas ar tumšho Rumanēti aišeet. Driši ari Debua ziti beedri, tā kā nu reiši šhis wafars bij ištrauzets, weens pehz otra atwadas, aišeet un Debuan tiš atleek šamakšat leelo rehšinu, kašdus 120 frankus (ap 45 rbl.). — Rumanijā rehšina naudu pehz Franzišas frankeem.

Wehlaki išrahdišas, ka wišs šhis „kumedinšch“ tiš bija išdomats no Debua

paſcha beedreem, fewiſchki no ſkaiſtâ kaſaka Schurawela un Witschkowa, kuri ari ar jaunajâm Rumaneeſtem bij eepafinuſchees un uſpirituſchki kaſadu Rumaneeſti un poliziſtus, lai tee ſchahdâ kaſrtâ Debua iſbrihdina un winam nonem ſkaiſtules, kurâm nebija nekahda brahla un tâs ari neaiſbrauza uſ Bukareſti, bet bija turpat zità weefnižâ palikuſchas, zitu jaunaku un ſkaiſtaku kawaleeru ſtarpâ, kâ Schurawela, Witschkowa un daſchu zitu. Wini bija wiſi uſ Debua rehkina noturejuſchi kreetinas wafarinâs pee Tſchiganu kora muſikas un djeefman.

No Jaſchi pilſehtas mehs ar dſelſszeta ekſtra wilzeenu, ar wiſeem „laudim“, leetam un ſirgeem brauzâm taiſni zaur Rumaniju uſ Turn-Sewerinu, pehbeſo Rumanijas pilſehtu pee paſchas Donawas, kur ſchi leelupe ir par robeſchu ſtarp Rumaniju un Serbiju. Wilzeens pee ſtazijam tiſ ihſu laizianu apſtahdamees, gahja weenâ gabalâ diwas deenas un naktis. Schis Rumanijas ſemes gabals ir pa leelakai dalaſi lihdsens, weetam ar kupleem lapu foku meſcheem apaudſis, weetam atkal zekſch eet tikai pa klajâm ſtepem, kamehr netahki no paſchas Donawas pazelas Ungarijas ſemes kalni. Wiſu ſcho zeku nobrauzâm eerastâ kaſrtibâ, tikai ar to ſtarpibu, ka daudſeem jau zela nauda ſahla eet uſ beigam un tadehl ari bija maſak preeziga dſihwe pa wagoneem. Kâ weenigais atgadijeens japeemin tas, ka kaſhdâ pawakarê pa plaſchu ſahlu ſtepi brauzot, lokomotive ſahla dot breeſmu ſignalus, tas ir ihſus ſwilpeenus. Wiſi iſtruhkuſchees ſkrehja pee wagonu logeem un durwim ſtatitees, kas tur noteek; drihſi ari pehz tam wilzeens pa wiſam apſtahjâs. Iſrahdižâs, ka leels ſtepu wehrſis no wilzeena pahrbraukts. Wehrſis bija no ſawa ganama pulka atſchkihrees un wakarâ uſgahjis uſ dſelſszeta dambja, kurſch lihdsenâ ſtepeſ nemâſ naw augſts; redſedams lokomotives ſarkandâs ugunis, wehrſis laikam tizis ſaniknots, tâ ka negahjis no zela noſt, bet greeſis wilzeenam ragus pretim. Lokomotives wadons, to wehlu pamanidams, wairs newarejis tiſ ahtri wilzeenu apturet un tâ ſtiprais ſtepu lops aiſmaksaja ſawu droſchibu ar dſihwibu. Dtras deenas wakarâ wiſi ſweiki un weſeli eebrauzâm Turn-Sewerinâ.

Un tee dſeed par ſenatnibu —  
 Serbu tautas waroneem,  
 Un kâ tagad brihweſtibu  
 Iſkarot buhs Slawoneem!

Waloda un tautas dſeefma,  
 Uhdens wilni Donawâ,  
 Kalnâ gaiſchâ uguns leeſma —  
 Kaſhdas juhtas modina?

Leekas it kâ Lihgas nakti  
 Daugaw' gaiſcha blahſmojas,  
 Kad pa kraſteem uguns ſahrtri  
 Sarkan balti leeſmojas.

Weshma ujnahf trihjedama,  
 Mahkoni drihš atdalas;  
 Mehnesniza spihjedama  
 Apšudrabo upmalas.

Un gar klinschu krašteem strauji  
 Uhdeni šahf burbulot:  
 „Latwju tautas dehšs, mums ļauji  
 Tawas juhtas pašaidrot!

Latkōs, kuras stahsti nesin,  
 Bija leela walstiba —  
 Robeščas tai upes atmin,  
 Donawa un Daugawa.

Wehlaki šchi walstis iščkšhrās  
 Šlahwōs, Leišhōs, Latweeščhōs;  
 Tomehr tautu likten's dšhrās  
 Nospreest laikōs nahkōščhōs:

Utrašt starp šchām upju mahšam  
 Wezu laikū robešču;  
 Atnešt winu radu tautam  
 Ķaunū laikū brihwibu!”

Donawu pirmo reisi eerangot man islikās, it kà atkal esmu pee Daugawas, tik lihdsigs ir šcho leelupju tihps. Tee pašchee lihtee lihšchi, tee pašči krašti, arween weena puše jemaka kà otra, tas pats škaidrais uhdens ar baltajām putam, wilneem, atwareem un straumem. — No Turn-Sewerinas, kur pa nakti palikām, es wakarā isgahju un staigaju lihdsi pūsnakti gar Donawas krašteem. Bahri par Donawu, kahdā uskaldnā, atrodas Serbijas zeetoknis Kladowa, tur dega walts ugunis un atškaneja monotonas (weenmuligas) Serbu tautas dšeesmu meldijas, kuras daudz lihdsinajas muhšu tautas dšeesmam, tikai tšhetrkahjigu trocheju weetā tām ir peežkahjigi trocheji ar pilnām galotnem, par peemehru:

„Kahds tur baltums Donaw's lihšchus apllahj,  
 „Waj ir sneegs, waj baltu gulbju pulki?  
 Ja buht' sneegs, tas aštri jemē eetu,  
 Ja buht' gulbji, wini projam škreetu;  
 Nawa sneegs, naw baltu gulbju pulki:  
 Kāra teltis Donaw's lihšchus apllahj!”

Ja, waj starp šchim diwām leelupem Donawai un Daugawai naw kahda radneeziba? Waj winu tautas naw kahdreis fastahwejuščas kopā kahdā leelā pirmatnes tautu grupā ar weenadu walodu un kopigām eeraščam, waj

ſchi walodu un tautas dſeesmu lihdfiba warbuht tikai no nejaufſchi zehluſees? Tà pats pee ſewis jautaju, mehnefnizà ſtaigadams gar Donawas kraſteem. Un man likàs, ka pa atwareem greeſdamees Donawas wilni atbildetu: „Ne, ſchi lihdfiba naw no nejaufſchi zehluſees. — Ari Leiſchu-Latwoju tautas ir minuſſhas Donawas kraſtus un pee ſcheem atwareem pehdas atſtahuſſhas; mehs to ſinam!“

Pehz puſnachts nonahzu muhſu „korteli“ Turn-Sewerinà un atradu tur Bitſchkowu, weemu paſchu, leelem ſoleem ſtaigajam pa iſtabu un loti uſbudinatu. — Tam atkal bija notikuſe jauna klišma. Wini ar ſchurawelu un daſcheem ziteem wakarà bija bijuſchi kopà pee majora Debua, kur, kà jau paraſis, kreetni uſdſihwojuſchi, bet par nelaini, neſin kaſ tur Debua'm eepuhtis auſis par to joku, ko ſchee Jaſchi pilſehtà iſdarijuſchi ar wina damam. — Par to nu Debua ſajſaitees un apwainojis wina wahrdeem — ſauzis Bitſchkowu par uekreetnu intrigantu un neſin kà wehl, tà kà ſchis bijis peespeests, wina iſaizinat uſ dueli. Norunats rihtà, kad pahreeſhot uſ Kladowas zetokſni Serbijas dalà, wakarà iſmeklet weetu un iſdarit diwkauju, ſchurawels buhſhot wina ſekundants, bet ari mani winſch uſaizinat, buht klahk kà nepartejiſku. Bet par wiſàm leetam winam tagad wajagot naudas, ko rehkinu ſamaſſat weefnizà — tà kà ſchis ari eſot ſcho to preekſch ta wakara apſtellejis, kad wiſi kopà ehduſchi un dſehruſchi, zità reiſe ſinams Debua buhtot to wiſu aiſmaſſajis, bet tagad, kur ſchee naidà, winſch to newarot atkaut, tadehl lai wiſadà ſinà winam aiſdodot nandu, pehz kahdàm deenam Serbijas robeſhàs jau wareſhot nandu dabut uſ algas rehkina, t. i. algu iſnemt jau uſ preekſchu. Kad waizaju, ziſ leels tas rehkins ir, Bitſchkows meerigi atteiza: 60 franki, t. i. apmehran kahdi 22 rubli. Man pawiſam tikai kahdi 80 franki bija wehl kabatà; es winam to teizu, un wehl aiſrahdiju, ka rihtà ari mums paſcheem par korteli un ehſchanu buhs jamaſſà. Bitſchkows atbildeja, ka par to nefas, winſch jau ar weefnizas ſulaini eſot runajis, kaſ eſot meerà pagaidit, ja kahdas leetas, par peemehru pulkſtenus, tam kihilà atſtahuſſot un pehzat no Kladowas winam nandu atſuhtot; bet Debua korteli rehkins wiſadà ſinà jamaſſajot, jo ta eſot goda leeta.

Neko darit, nogahjàm ar Bitſchkowu Debua weefnizà, kur wehl turpinajàs jautra dſihwe, un aiſmaſſajàm 60 frankus. Debua ari pret mani aukſti iſturejàs, jo laikam domaja, ka ari es ar Bitſchkowu ſaſinos, tomehr uſaizinaja mani peeſehſtees un kahdu glaſſi eedſert. Debua nebija no dabas nekahds launs zilweks, tikai, kà ſaka, druſku padumſch un pee tam leeligſ. Pee galda tika runats par ſinamo dueli. Tà kà no pilnigas ſalihgſchanas newareja buht runa, es liku preekſchà, ſtrihdu iſſchirt ſchahdà kahrtà: teizu, ka weltiga ir ſchauhſchanàs wolontareem ſawà ſtarpà, kur pehz kahdàm deenam jau buhs warbuht jaſtahw ſem Turku lodem. Tadehl lai abi pretineeki wehl loſes, un kuram loſe kriht, jaet brihwprahrtigi eenaidneekam preti wiſbailigakà weetà, kahda ween waretu gaditees kahdu poſiziju (weetu) eenemot, ja tad ari pee

tam nahwi atrastu, tad ar to buhtu wehl beidsot muhsu leetai labums darits un eemantota fareiwa leelakā flawa un gods!

Schim preekschlikumam no eefahkuma peekrita wiši neparteiſſkee beedri un beidsot ari abas naidigās puſes; tika noſpreeſts, loſes wilkt tuhlin tad, kad tahds bailiģs gadijums atgadīſees.

Otrā deenā mums bija leela pahrzefſchanās pahr Donawu, tas notika gluſchi lihdſigā kahtā kā pee mums pee Daugawas. Diwas leelas laiwas, ar dehtu grihdu pahrliktas un ar ſehtu apkaht ſaweenotas, ſatureja zeltuwe, kura ar nahrageem un irkleem tika dſihta pahr Donawu; pahreeſhana wilkās deesgan ilgi, tā kā Donawa pee Turn-Sewerinas jau apnehvam tik pat plata kā Daugawa pee Rīgas, un mums bija deesgan leetu, kauſchu un ſirgu, kuras pahzefot zetuwei wajaſeja wairaf reiſes ſtaigat no weena kraſta uſ otru. Domehr ap puſdeenas laiķu wiši bijām lainīgi pahrgahjuſchi pahr Donawu Serbijas daļā, kur apmetamees Kladowas zeetokſni. Schis zeetokſnis nebija toreif nekahds warenais, tas ſaſtahweja iſ kahtām kaſarmam un pahris eerotſchu un prowijanta maģaſinam, apmeſtām ar ſemes wakneem un grahweem apkaht aprakteem, kuru eefſchejā puſe wehl bija noſtiprinata ar ſahwi ſemē ſadſihteem ſoku meeteem (pahleem); uſ wakneem, uſ upes puſi bija noſtahditi daſchi leelgabali, ar kureem wareja kahtās reiſes iſſchaut uſ Turku kugeem, ja tee pa Donawu dotos uſ augſchu, uſ Serbijas galwas piſſehtu Belgradi. No ſemes puſes negaidija ne kahtus uſbrukumis, tā kā wiſa Turzijas armija ſtahweja tahtaſ uſ deenwideem, ap Murawas upi pee Niſčas piſſehtas un Boſnijas robeſcham; wiſs Kladowas zeetokſhna garniſons nebija leelaks kā muhsu kaſaku pulks un bija ſalaſiſ no daſchadeem Serbu ſaldateem, kuras komandeja kahts majors, ari Serbis.

Sche nu mehs dabujām tuwakas ſinas par Serbijas kara gahjeenu un plahneem. Galwenakā Turku armija, ſem Muktara paſcha wadibas, bija ſalaſiſuſees kopā ap Niſchas piſſehtu pee Murawas upes, no kureenes Turku armija draudeja lauſtees zauri uſ Belgradi; ſchaj armijai ſtahweja pretim generalis Tſchernajews, kā wirskomandants par Serbu armiju un wiſeem Kreewu ſawalneekeem, wiſch bija apzeetinajees pee Alekſinazes, kamehr otrais leelakais komandants Horwatowiſchſ, ar ſaweem pulkeem ſtahweja pee Boſnijas robeſcham. Sinas bija iſpauduſchās, ka abi galwenakee komandanti, Tſchernajews un Horwatowiſchſ ſawā ſtarpā loti neſateefot un tā tad zaur ſawſtarpejo ſpihtibu noteefot kara plahnā leelas nekahrtibas, ſas nahſot tik Turkeem par labu un loti ſtahdejoj tā jau deesgan wahjai Serbu armijai, tadehl tad ari driiſumā gaidot paſchu knaſu Milanu uſ kara lauka, kuſch pats gribot uſnemtees wirskomandu un ſamecerinat naidigos generalus. Bet kamehr tas wehl notikſchot, jagaidot, ka Muktars paſcha uſbrukſchot Alekſinazei — un ja tad Tſchernajews to neſpehjoj atturet, tad Serbu galwas piſſehtai Belgradei draudot leelas breeſmas.

Schis ſinas ſawahſot, palkawneeks Liſchins, ar wezaſeem oſizeereem, kara



padomé nolehma bes kaweschanàs taifni dotees us Meffinazi, kà us swarigako ijschkirofcho weetu un peeweenotees Tschernajewa armijai. Bet, tà kà toreif Serbijà nebija neweena dšelfszela un ari jemeszeli toti slikti, tad tas gabals no Kladowas lihds Meffinazi, kahdas 400 werstis, bija janojahj jahschus, ar lihkmun zaur Negotinas un Saitfcharas pilsehtam, gar pašchàm Turku, tagad Bulgarijas robešcham, fur, jau no Saitfcharas fahkot, stahweja Muklara pašcha armijas kara linijas labais spahrns; tika noteifts jau rihtu (tas bija 7. oktobri) agri dotees zetà un, ja apmehram 40 werstis par deemu nojahjàm, tad mehs tà ap 16. oktobri warejàm tiht pee Meffinazes. Balkawneeks Lifchins, lai us garo zelu waretu eegahdatees nepezeeschamàs wajadsibas, ismaksaja katram ofizeeram pa peezi Austrijas dukateem, selta naudà. Tà kà tahds dukats bija 3 rbl. 75 kap. leels, tad ofizeeri dabuja ikweens 18 rbl. 75 kap.

Pee Kladowas ir majs Serbu meests, ar kahdàm tirgotawam un pahris weefnizam, fur wareja dabut daschas ehdamas leetas. Wafars mums bija brihws, tadeht fawwalneeki tur nogahja apghdat fawas zela wajadsibas, to starpà ari es ar Bitšchkowu. Weefnizà Bitšchkows ar kahdeem ziteem tif bagatigi bija apghdajuschees ar zela wajadsibam un wehl ar labàm wafarinam, ka, kad winam teizu, ka nu ir laifs eet pahr Donawu un isæent muhsu eekihlatos pulkstemus Turn-Sewerinas weefnizà, tas gluschji weentfahršchi atbilbeja: „Weltigas puhles, man tikai diwi dukati atlikuschji — un tatšchu us muhsu zela tahkaki ari kahda grašcha wajadsès, es no fawa pulkštena atfakos, ja gribeet isnemeet tos weens pats!“ Weens pats, to es ari newareju isdarit, jo rehkins Turn-Sewerinas weefnizà palika leelaks, nekà man weenam naudas bija. Tà tad zaur šchahdu kopibu pašaudejju sawu eemihloto wezo sudraba kabatas pulkstemu, kuru pat Maškawà, wisleelakà wajadsibà biju usglabajis; no šchi laika es apnehmos ar Bitšchkowu wairs kopeji nesainneekot.

7. oktobra rihtà agri muhsu kasaku pulks, pilnigi apbrunojees, jahschus dewàs zetà no Kladowas us Negotinas pilsehtu, kura ir apmehram kahdas 40 werstis no Kladowas, ari us Donawas krašta. Zelsch gahja gar Donawas krašteem pa jaukàm weetam, usfaluem un lejam, weetam apauguschëem ar fupleem osolu mescheem. Ap wafaru nonahjàm Negotinas pilsehtà. Neweena Serbijas pilsehtà, pat Belgradè mehs netikàm no eedšiwotajeem tif laipni šanemti kà Negotinà; pilsehtà eejahjot un nostahjotees us rahtuschà un basnizas laukuma, muhs šanehma garidsneežiba un pilsehtas walde, basnizà tika šwanits un tur notureta preešč mums šfaidrà Kreemu walodà aifluhgšchana, pee kuras, kà no firgeem nolehkuschji, wiš ofizeeri un saldati peedalijs. Pehz beigtas aifluhgšchanas, muhsu firgus eewetoja pilsehtas stallòs un laudis kafermòs, fur teem bija pusdeena šagatawota ar wodku un wišnu, bet preešč ofizeereem bija leelajà rahtuschà šahlè leelikšs goda meelasts farihtots, pee kura peedalijs garidsneežiba, wiša pilsehtas walde un dands no eewehrojamateem pilšoneem; goda meelasts wilkàs lihds wehlai naktij ar daudj dedšigàm patriotifšam runam

un weselebas ussauzeeneem, fewischki Kreemijas Zaram, Aleksandram II., Serbijas kaajam Milanam Obranowitscham, leelakeem kara wadoneem u. t. pr.

Negotinas pilsehtha atrodas loti jaukâ weetâ us stahwa Donawas kraasta. Tirdsneeziha Negotinâ loti usplaukuse. Stalti fugi pa Donawas leelupi iswadâ deenwidus, pat Afijas prezes un pee Negotinas us Turku, Serbijas un Austrijas robescham teem ir weena no galwenafâm peestahntnem. Bet fewischki Negotina teef flaweta zaur winas paschaudseto labo un saldo „Negotinas wihnu“, kuru no tureenens pirf un iswadâ us wisâm malam; scho wihnu tad ari mehs kreetni ween patehrejâm pee godameelasta un dabujâm eepashtees ar wina saldano speshu, kâ daschs labs to nemaš nebija zerejis.

#### IV.

### Kara posta sleetes.

Negotinas jaufo apgabalu atstahjot, kur pa seedoeshâm sejam upites tezeja un bagatas jahdschas ar wihna laukeem pakalnôs stahweja, tâ kâ muhsu kasaki garam jahdami tâpat no sirgeem nolekuschees peerahwa pilnas zepures ar wihna kekareem, tahlaki us deenwidus rihteem pret Saitsharu zelojot jau wareja redset gar Turzijas robescham negantâs kara posta sleetes:

Pa augligâm eelejam, eerobeshotâm saleem ojolu mescheem, kalneem un uskaltneem, kur muhsu zeshh lihûmu lihumeem zauri lozijâs, mahjas un jahdschas stahweja tuhshas. Bet kahdas tâs isskatijâs! Ne kahda wehtra un weefulis, ne uhdens waj ugungrehts newar tâ ispostit zilweku darba rajchomus, kâ zilweki paschi, kad tee usbruhl ar breefmigo karo. Sahdschu mahjam, kuras dedsinot no uguns waras weseelas palikuschas, bija noplehsti junti, logi un durwis isdausiti un eeshchpušê wišas leetas, kâ galbi, krehkli un zitas mebeles snalkâs druskâs kasistas; dahrseem sehthas nojauktas, augli un wihna fokî nolausti un samihditi, ar wahrdû jakot, kur agrak jatojusi un seedejusi meerigu pawalstneeku labklahjiba, tagad bija tuhshcha postascha, kuru usskatot ruhktums un ihgunnis katra juhtoscha zilweka sirdi pahnem, to tif wareja isdarit wistrakalais fanatism, kahds tif war buht mohamedaneem pret kristiteem; neweenas dshwas dwehseles neredseja schajâs postaschâs, pat neweens suns tur ne-eerehjâs. Sedshwotaji wišî bija aishchguschi tahlaki semê eeshchâ, projam no Turku robescham un tif ahtri, ka nepaspehjuschi pat sawas wajadstgâs leetas lihdsi panemt; tas bija notizis tuhlin pehz Serbijas kara peeteikshanas Turkeem, kad turku laupitaju ordas (pulkî) demuschâs pahr Serbijas robescham un tur usbrukuschas newainigeem eedshwotajeem, kaudamas, dedsinadamas un wihu lihdsi pehdigam nopostidamas.

Muhsu zekojuma treshchâs deenas wakarâ, kad jau tuwojamees Saitsharas pilsehthinaî un gar ispostitâm, tuhshâm jahdscham un mahjam zekodami, kur ne preeesh pascheem, ne sirgeem newareja nekahdas pahrtikas atrast, bijâm wišî

loti nogurufchi, muhsu isluhki kasaki sinoja, ka aij kahdas ispostitas jahdschas, kura dsila kalna gravâ pee upes atradâs, otrâ pusê stahwot Turku piketes (preekschwaktis) un laikam aij mejscha, gar kuru mums garam jajahj, atrodotees kahds Turku kara spehka preekschpulls. Mehs apstahjamees pee kalna kahdâ birjê. Lihdj Saitšjarai wehl atlikâs kahds deenas jahjeens, tadehl bija sche japaleef par nakti. Nu bija jautajums, waj šhepat uflaknâ sem klajas debefs par nakti palikt, kur bijâm droščaki no Turkeem, jeb noeet lejâ jahdschâ, kur taišchu warbuht kahdu pajumtu wehl wešelu atraftu dehl paglahbschjanâs no wehja un leetus, kas nupat šhodeen bija šahzis stipri liht un, ja wairaf ne, jahdschâ warbuht preeksch sirgeem waretu kahdu baribu atraft? Wiša muhsu sirgu bariba, ko us fedleem wareja lihdsi panent, bija pa trim deenam isbarota, jo tahdu breesnigu schejeenes widus ispostišchannu mehs nebijâm šagaibijuschi, ari pašchu ehdamas leetas gahja us beigam, retam kam wehl bij pahri palizis kahds mašums no uskoščamâ, waj kahds šchnabis zeta blaschē?. Pehz ilgakas apšpreešchanas palkawneeks Eišchins išschkithra schaubišchanos, pawehledams, lai wiši klufi dodas lejâ un eenem jahdschâ kâ nu war nafts korteli; bet kad, kâ sinams, tur newareja zeret ko atraft no ehdamâm leetam, tad pa preekschu tika išsuhiti 10 kasaki ar šiprakeem sirgeem, lai ranga tablaki semê kur nebuht kaut ko atraft, ziti wiši, us sirgu kalteem nolcekuschees kâ slokas pa wakara krehslu nolihda dsilajâ gravâ, ispostitajâ jahdschâ. Wiša jahdschâ tikai atradâm weenu leelaku mahju, kurai, bes nopleshâ jumta un isdausiteem logeem wehl bija wešali greeſti un ſeenas un tâ tad daudj maš tajâ bija aišwehja un nelija taišni leetus wirſâ, jo greeſti bija pahrklahti ar beejju mahlu kahrtu; pee mahjas klahť atradâs leels, daščadu auglu foku dahrs, kurſch wehl nebija pilnigi ispostits, šhini dahrsjâ mehs šawedâm wišus šawus sirgus un tos peefehjâm pee kupleem ahbelu, kirſchu, bumbeeru un ziteem kokeem, kur ari tee daudj maš no wehja un leetus tika aišfargati. Paščhâ mahjas widu wehl bija wešals ušglabajees leels krahšns pawards, kamins, kahds neweenâ Serbu mahjâ ne-truhſt; šhini pawardâ uškuhrâm no šalaušteem galdeem un krehfleem, kahdi tur išchupam guleja, kreetnu uguuni un aišklahjâm logus ar sirgu dekeem, lai nakti nepamanitu uguins špihdumu; tâ tad pee kreetna-uguns wareja šafildit šlapjâs drehbes un uš beejâm ošola dehtu lahwan (gulamâm weetam) atſkeeptees un atpuhſtees, ja ween uš to buhtu laiks atližees, bet no ta nebija ko domat. Papreekschu bija jarauga, kâ jau pee kreetneem jahtneekeem eerafſts, katram preeksch ſawa sirga ko tam ehſt padot un tad wehl tikai par ſewi paščhu domat; ar ſcho noluhku tad iſklichdâm wiſi pa jahdschu kaut ko preeksch sirgeem meſledami, jo tahdâs reiſês ari ofižereem katram par ſawu sirgu jagahdâ.

Pehz ilgâs weltigas meſleſchanas, beidsot kahda ſchkuhna behninâ ušgahjâm ſameſtas kufuruſu (Turku kweeſchu) wahrpas, pilnas ar nobreeduſcheem graudeem. Tas bija ſwarigs atradums, jo, ſewiſchki deenuwidus ſirgi labpraht ehd kufuruſa graudus, kuri pee tam wehl ſatura loti daudj baribas ſpehka; tadehl ſteidsamees noraiſit ſawus baſchlikus, tos peeſtraut ar kufuruſa wahlem (wahrpam)

un noneft firgeem, peefecteem pee ahbelu u. z. kofeem, kuri kukurusu wahles fahrigi fahfa grauft, tad wehl upes lihthôds tika atrasta fahda ijjaufka feena kaubje un no upes tihrais uhdens — tahdâ finâ preefch muhfu firdsineem bija deefgan gahdats. Ne tâ preefch mums paſcheem. Bej knapâm wafarinam, fahdas nu kiram gadijâs, wehl bija jabihstas no Turku ufbrukumeem un tadehl wis-  
apfahrt pa fahdſchu, uſ to puſi, kur Turku preefchwakts ſtahweja un kuras wareja finat no gairchâm ugunim meſcha malâ, kalnâ, bija ari mums waktis jaiſleek, pee kam nehma dalibu ari wiſi ofizeeri, pa diwi zilweki weenâ weetâ un tahdas weetas, pehz wajadſibas, bija wairakas pa wiſu Turku malas peekalnu; diweem zilwekeem katrâ waktsweetâ japaleek diwi ſtundas no weetas, tad tee teek ar ziteem ijmainiti, kuru fahrta peenahkuſi un tâ tas eet lihds otrai deenai; uſ wakti ſtahwoſchee nedrihkt ne fehdet, ne ſnaufst, teem paſtahwigi jaluhkojas uſ eenaidneeka puſi un no wiſa, ko tur dſird, redſ waj pamana, jadod, zaur jau agraki norunatâm ſihmem — ſina ſawai tuwakai wakts nodalai. Kad muhfu fahrta ar Bitſchkowu peenahza, mehſ ſtahwejam tahdâ upes lihzi pee tilta, kur zekſch weda zauri pa grawu.

Bitſchkows bija koti nemeerigs. Kad wintam kluſi jautaju pehz ſchahda nemeera zehlowa, tas atbildeja: „Ja, kiram zilwekam gan patihkami dehl fahda weena patwarigâm eedomam preefchlaitâ nahwi atrast, kad to wareja nowehrſt! —“

„Nahdas eedomas?“ es jautaju.

„Nu, palkawneeka Liſchina. Waj domâ, ka mehſ dſihwi no ſchis faſo-  
ditâs grawas ijeefim? Efmu pahrlleezinats, ka Turku waktis buhs muhs pama-  
nijufchas un ſaweem kara pulkeem paſinojuſchas, ka grawas fahdſchâ atrodas  
ſweſchi jahtneeki. — Wiſadâ finâ Turki fahdſchu aplenkſ un nakti, waj rihtâ  
muhs ſanems kâ wiſtas kuhlinâ un pehz ſawa eeraduma galwas mums no-  
greesis; palkawneekam Liſchinam nebija nekahdas teefibas uſupuret tiſdaudſ  
tehwijas dehlu, kamehr, ja buhtum palikufchi otrâ puſe ſem klajas debeſs,  
Turki muhs nekad neaplenktu, mehſ waretum tos labaf redſet, turetees pretim,  
waj, ja leekſ pahſpehſts, no teem atſahptees, wiſs tas ſchini grawâ naw nemaſ  
iſdarams. —“

Bitſchkows, kâ mahzits fareiwis, ſinams, wareja par tahdâm leetam ko  
runat un, ja es pats eewehroju ſchauſchaligo grawu ar iſpoſtito fahdſchu, kur  
laikam daſchs labs zaur Turku rokam ſawu garu bija iſlaidis un tumſcho  
leetaino nakti, tad man Bitſchkowam bija pilnigi japeekriht; ari mani pah-  
nehma gruhtas, nelabas domas. Waj teefcham ſchi nakts ari wareja buht  
mana pehdigâ? Ko nu biju panahzis ar ſawu Serbijas zelojumu, kad jau  
preefchlaitâ Turkeem galwa janodod? Agri, teefcham agri! Tâ tad ſawu  
dſimteni mihtâ Latwijâ wairs neredſeſchu.

Kamehr tâ domaju, uſ reiſi, tur, kur zekſch ſtarp diweem uſfalneem  
meſchâ eegahja, parahbijâs wairakas ugunis un liſâs, it kâ zilweku ehnas ap

winàm staigatu. „Tà ir!“ iffauzàs Witschkows, „mehs esam no Turkeem ap-  
lenkti. Wajaga eet un tuhlin pafinot palkawneekam.“

„Mehs aigahjàm. Uri zitas muhju waktis bija pamanijschas scho  
parmainu un ari pafinoja no zitàm pufem.

Muhju naktis korteli, kur katris, tà redsedams bija eerihkojees, lai  
waretu kahdas stundas atpufstees, iszehlàs leela stomischanàs; wißi fazehlàs  
fahjàs, fkraidija pa istabu klupdami pahr iskaifiteem mehbetu gabaleem un ru-  
nadami un klaigadami, kas katram prahtà eefrita. Weenigais, kas meerigs  
palika, bija palkawneeks Lijehins. Winfeh nesteigdamees uszehlàs, apjosa jobenu  
ar revolweru un aplika fawu kafaku burku (apleekamo) un lika ari ziteem ap-  
brumotees, tad komandēja: „Sirgeem feblòs!“ Drihßi sirgi bija apfedloti un  
fafaki ar plintem un pihkeem, tà ari ofizeeri fehdeja sirgeem mugurà; wißi,  
tumshà nakti, pa fajauktàm fehtam un peefwaiditeem zeleem isjahja no fahdschas  
un nostahjàs kara fahrtibà Turku waktis ugunim pretim. Schahdà fahrtibà,  
sirgeem mugurà, kafaku pulks palika, kamehr fahka rihta gaisma aust; gaismai  
austot bija pawehlets dotees no fahdschas grawas projam, islauschtees zaur  
Turku preekschwaktim. Tahdàs reißes, pehz kara mahßlas, ne-eet wiß pulks  
uß reißi, bet atdala kahdu zeturto daku, kurai wairaf fimtu folu jajahj pa preekschu  
un ja-eefahf ar eenaidneeku kautinfeh, scho pirmo nodaku fauz par „awangardu“;  
awangards atfal no fewis atdala kahdu pulzinu, to wehl wairaf pa preekschu  
fuhtidams; tà tà scheem ir wisbailigafais un gruhtafais usdewums, tad daschu  
reiß preeksch tam usaizina brihwprahhtigus, kuri no laba prahta dodas nahwes  
breesmàs.

Gaismai austot tika isfuhtits „awangards.“ Majors Debua un Witschkows  
tika eefaititi pee awangarda. Pee pascha preekschpulzina, kahdeem 10 ka-  
sakeem, wjadfehja ari weena ofizeera. Nesinu, kursch bija eeminejees, ka tagad  
esot laiks Debua'm un Witschkowam isfehkiert fawu duela leetu, — loset, kuram  
jaeet ar preekschpulzinu turku waktim zauri. Nunats un darits, loses teef  
wilktas. Lose kriht Debua'm. Debua paleef bahls tà drehbe, winu krata  
drudßis. Tomehr winfeh nostahjas atdaliteem 10 kasakeem preekschà un ko-  
mandè: „Uß preekschu!“ Pulzinfeh ar issteepiteem pihkeem un jobeneem pahrajahj  
pahr tiltu un foleem jahdams nosuhd ar mejchu apaugufchà kalnu starpà.  
Neweena schahweena. „Bihki rokà, jobeni laukà, foleem marfeh!“ komandè  
Witschkows un „awangards“ dodas preekschpulzinam pakal un ari nosuhd  
kalnu starpà; — tàpat nedfird neweena schahweena. Mehß gaidam. Te  
atfkreen pilndòs lehßschòs kasaks un atnes sinu no „awangarda,“ ka eenaidneeka  
naw tumunà, bet ka ari naw preekschpulzina. Iru dodas wiß kasaku pulks, pal-  
kawneeka Lijehina wadibà, uß preekschu; tiklihdj tà tas faweenojas ar „awan-  
gardu“, kursch uß zela gaida, atflan no labàs pufes uß kalna fimtfahrtigs  
„hurrà“ un „schiwijo!“ Wißi flatas turpu un eeranga fahrtà rihta blahsmà  
bajonetes spihdot un zepures gaisà wihzinot. Tee newar buht Turki. Jahjam  
wiß turpu. Israhbijàs, ka schis uskalus bija eenemts un apzeetinats no kahda

bataljona Serbu kahjuueku un weenas pusbaterijas leelgabalu, kà pretspēhs pret turku preekšpulkku. Nu bija preeki, ležām no fedleem semē un apšweizinajamees ar Serbeem un, tã kã mehš nebijām wīsu nakti gulejušchi, tad tika nospreests, pee Słahwu brahleem kahdu laizīnu atpuhitees. Pehž „hurrà“ žauzeeneem eeradās no kahda šahnu zelina ari Debua ar šawu preekšpulzīnu un attaiņnojās, kã esot gribejis usmeklet Turkus. — Sinams, kã palkawneeks to peenehma par pilnu, lai gan ar šawadeem smaideem gihmī. Ar to bija wīna duela leeta ar Bitšchkowu godam išščkirta un Debua wehl apšweikls kã duhšchigais.

Serbu wadoni nu mums išflaidroja, kã wini nakti šahdschas gravã esot manijuschi kahdu kustiibu. bet tumšã noturejuschi kasakus par baschibofukeem un tadeht ari wīsu nakti negulejuschi, gaididami muhsu usbruzeenu; tãpat warot peenemt, kã ari Turki muhs pamanijuschi un noturejuschi par wineem (Serbeem) palihgã ejošču kawaleriju un, laifam no tahdeem šawee-noteem spēhkeem baidijuschees, jo pehž pusnaktis tee atkahpuschees tahlaki aij šawām posizijam. Tã tad mehš no Turku, kã no Serbu pušes nakti bijām notureti par bištameem eenaidneekeem. Ja nu nebuhtu mums preekščã šahwejis Serbu bataljons ar leelgabaleem, tad laifam Turki wis nebuhtu atkahpuschees, bet buhtu raudsijuschi šahdsču aplent un muhs šawangot, — tad ari Bitšchkowam par gaidamo galwu nogreeshanu buhtu bijuse pilniga taiņriba.

Kamehr mehš par to pahrdomajām un Serbu wirsneeki muhs pazeenaja ar šliwowizu (anglu šchnabi), eeradās ari muhsu, pehž ehdamām leetam iškuhtitee kasaki. Tee bija wīsu nakti jahjuschi pa apfahrtni, kamehr kahdas werskis 20 attahku usgahjuschi kahdas apdšihwotas šahdschas; tee pahrweda ko katris šakehris, tas ir, uš piškeem usdurtus šiwennis, jehrus un sošis. Tika usfurti ugunškuri un šiweni un jehri, widus išnemot, tãpat wesali uš leeleem eesmeem usdurti un pee uguns ižepti; ar šahli apkaisot tee pahrwehrtās par wisgahrdakajeem zepescheem.

Sewiščki origineli — šawadi, kasaki prata sošis zept. Tee iškafa semē nedšitu bedri, peekrahwa to ar šansu malku un tad aišdedšinaja. Kamehr malka dega, tee sošei pahrgreesh wehdaru, išwekl „kischkus“ un tai zaurumā eebahjch sošs galwu, tad nem soš un to tãpat ar wīšām špalwām apmuhrē ar mihtsteem mahleem, tã kã wīšs šchis gabals išskatas kã mahlu bumba. Šcho bumbu nu tee eemet uguns bedrē un apgroša, kamehr ta nodeg gandrihš šarkana, tad išnem laukã un ar piškeem pahreht pušču; no šarknās bumbas išwekas plika sošs, šulota un ižepta uš to wislabako; špalwas wīšas bija palikuschas šakaltetōs mahlōs.

Ar šchahdeem zepescheem, kufuruju (Turku kweeshu) plahzeneem un šliwowizu eaturejuschi kreetnu brokastu, mehš atwadijamees no Serbu bataljona wirsneekeem un dewamees tahlaki uš Šaitšcharu, kuru ari wakarã aiššneedšām.

Šaitšchara ir neleela pilšehta kalnainã apgabalã. Doreis tajã nebija gandrihš nekahdu eedšihwotaju, jo tee pa leelakai datai, no Turkeem bihdamees,

bija pahrgahjuschi tahtak semê. Wiša pilsehtina un winas apfahrtne bija eenemta no kara spehka, tur bija biwuaki, lehgeri un daschadi apzeetinajumi. Mehš apmetamees ahrpuš pilsehtas weenâ tahdâ lehgeri pa nakti, kasaki eeweetojâs telts un ofizeeri barakâs, kopâ ar Serbu wirsneekeem, bet schis barakas nebija wis tahdas, kahdas tâs ir lehgerôs meeralaitôs, ihpafchi Kreemijâ; tâs bija prastas no lahrtim fasleetas un ar egli sfujam apflahtas buhdas, tatschu tâs aissargaja no wehja un leetus un kad wehl Serbu wirsneeki ar mums labpraht dalija to, kas katram bija pee rofas preefsch wafarinan, tad jau bijâm gluschi meerâ.

Dtrâ rihtâ tuhlin dewamees projam, tahtaki us Aleksinazes pusi, kur drihsumâ bija jagaida isschkiroschais leelais kautinsch — generalam Tschernajewam ar Muktaru paschu.

Apgabals no Saitšcharas us Aleksinazi ir loti kalnains, ar jaukâm augligâm eelejam. Zeloschana te ir deesgan gruhtha, jo zeki lofas drihs gar dšilâm grawam, drihs ap kalnu fahneem rinku rinkeem. Paschôs augstakôs kalnu galôs redj plikas klintis, weetam jau ar sneegu apflahtas, semaku aug tumšchi egli un preefschu meschi, wehl semaku behrsu un ziti lapu koki un paschâs eelejâs flaki ofolu mejschi, pahrmains ar satâm plawam, kur upes, upites un strautini zauri tek. Ja schahdas eelejas apdšihwotas, tad tanis atrodas bagatas fahdšchas ar leeleem angli un wihna dahrseem. Schini apgabalâ ari mehš labaki zauri tikâm, jo sche, kur Serbu armija Turkeem pretim stahweja, fahdšchas nebija ipostittas un eedšihwotaji winâs dšihwoja kâ arween. Tee bija pret mums deesgan laipni un pret kahdeem naudas gabaleem labpraht atdewa, kas teem bija pee rofas, kad no zeka peekusufchi un issalkufchi gribejam ko eebaudit. Katrà fahdšchâ bija kahda weejniza, kur wareja dabut femiſchki labu „paprifaschu“. Paprifaschs ir Serbu tautas ehdeens un teef sagatawots no swaigas fiweni, waj jehru galas, wahritas „ihjâ“ supâ ar faldeem kahposteem, kartupeleem un loti dauds farkaneem, tà fahzameem Turku pipareem; pirmo reis to ehdot mute fuhrest un dwaſcha aisraujas, bet kad eerod, tad smekê loti brangi.

Pirmais, kas pa Serbiju zelojot azis eekriht, ir tas, ka tur neredj ne kahdu muischi, kâ leelgruntneeku dšihwofkus. Serbijâ ari naw ne weenas pils, jaunâs, waj ar wezlaiku drupas — tur ir weenigi fahdšchas, kur dšihwo semkopji un pilsehtas, kur peeniht tirgoni un amatneeki. Tâ fauktâs aristokratijas, waj muischneezibas ari leelgruntneezibn Serbijâ pawisam naw. Wiša seme peeder tautai paschaj. Seme ari naw isdalita pehz galwam waj familijam, tikai katrai fahdšchaj ir kahds sinams semes gabals ar apshmetâm robescham, bet ikweena fahdšcha eedšihwotaja waj ari familijas robeschas ir tâs, zik dauds semes katris spehji apstrahdat. Un tomehr wehl zelojot war redset dauds brihwas, neapstrahdatas semes, ja, daschas jaukas, augligas kalnu eelejas pawisam wehl neapdšihwotas. Semkopibâ wiſs wehl gluschi pawezam, pirmatnejs, seme teef apstrahdata ar pirmatnes weenfahrscheem lihdslektem un

tahdeem pat semkopibas rihkeem. Lopkopiba ir deesgan laba, tadehš ka daudš jahlainu pšawu un ganibu, bet neteek nekas mahšfligs no peena iŕgatawots, kà peem. feeri u. t. t. Sewiškhi labas ŕugas ir Serbijas zuhkas, tàm naw pawšam seru, bet til playna wilnina un tàs neteek, kà pee mums, aišgaldàs barotas, bet tàpat kà aitas no ganibam nemtas un kautas un tomehr wihu gala ir tauka un tai loti laba garšča, ŕewiškhi ŕiweni teek zeeniti preeškš papriķasča.

Arščanai un brauķščanai Serbu ŕemneeki leeto wehršchus, ŕirgi teek til pilšehtàs leetoti preeškš brauķščanas, bet it ŕewiškhi preeškš jahščanas. Serbu ŕemneekem naw nekur jasteidšas, ŕemes pilniba un augliba ir til diščena, ka ta bagatigi atlihdšina masatos puhlimus, tà tad wihu kusteščanàs, eekšana, brauķščana noteek loti gauš, par peem. wihu wehršchu pašts, daudš ja noškreem 10 werštis deenà. Sawus nodoklus wini weenigi maķšaja waldoščam knasam un nodewa tos dabas produktòs, raščojumòs, desmito daku no wiša eewahkuma; ščhos nodoklus rudenòs peedšina šahdšču wezakee un wišas ščhis mantas, ar maš išnehmumeem, bija jawed uš Belgradi, kur tàs eelika preeškš tam buh-wetòs ŕewiškčòs spiškeròs, kur tad sinamòs terminòs šanahža Austrijas ŕirgotaji un tàs wairakšoliščanà nopirka; kašdas naudas ŕumas par ščhem produkteem eenahža, tas bija toreiš Serbijas knasa weenigais eenehmums.

Serbu ŕemneeku apgehrbs loti lihdšinas wezajam Latweešču apgehrbam. Rašjàs tee walkà wehrščahdas pastalas, peestiprinatas ar teewàm, garàm šššnam, ar kuràm kašjas notihtas lihdš pat zeleem; platas, peleķas wadmallas uhsas un tahdas pat wadmallas kamsokus ar raibeem iščchuwumeem un špoščàm knopem; kà galwas ušwalks teem ir apala jehrū zepure ar garàm špalwam, kuras daščureiš pat pahr azim pahrčaras.

Laimiga dabas tauta, ščee Serbu ŕemneeki. Peħž Turku juħga noķra-tiščanas, pirmà Karageorgewiķšča un Obranowiķšča laiķòs, teem ir til daudš brihwibas, ka daudši pašči to neapķer un dašču reiš nesina, kam par labu šawu brihwibu išteeto. Bet par to ari wini neruhpejas, Serbi ir pilnigi pee-tizigi, kad war paehšt šawu papriķasču un dšihwot peħž tehwu tehwu eerasčam.

Šči patriarkaliķà tautas šadšihwe tifa loti šatrizinata 16. oktobrì, kad muhšu kašaku pulks tuwinajàs Aleķšnazes pilšehtinai. Žil šlegmatiški ari naw lehnas dabas Serbijas šahdšču eedšihwotaji, tad tomehr ščini deenà tee bija loti uštraukti, jo kà šibins išplatijàs šina, ka Turki, peħž breešmiga žihnina, atšitušči Serbu armiju no Aleķšnazes un nu bruhtot kà wehtras negaišs ŕemè eekščà. Pa wišeem zeleem redšēja behgošchus eedšihwotajus, kuri šeewas un behrnus un kašdas wajadšigàs leetas uš leeleem redelu rateem šatrahwušči un pa pahram wehršču preeškčà aišjuhgušči, žil ween wehršči špeħja eet, šteidsàs projam no breešmu weetam, no Turku waras darbeem, tahtaki uš šawas tehwijas widuzi, daudši pašči nesinadami, uš kureeni. Seewas waimanaja, behrni raudaja un ap Aleķšnazi ruhža leelgabalu pehrkons, kursč daudš werštju tahtlumà ŕemi dimdinaja un gaišu šatrizinaja.

Meħs nonahžàm par wehšu. Pret wakaru leelgabalu ščahweeni kluwa



retafi un retafi, kamehr tee pawisam apklusā. Gewehrojāmā Aleksinazes kauja bija notikusi; lihds ar behgošcheem eedshwotajeeem jau redsejām ari Serbijas kara pulku dalas, kuras atkaspās uš Paraschinas puši, saldati bija loti peekusufchi, tee tikko spehja kahjas pazelt un ar šawām pastalam brist par no leetus ijmirkušcho dublaino zeku; pehž Serbeem parahbijās ari daschas Kreewu šawwalneeku partijas, tā kahjuceki kā jahtneeki, šchee wismaš išturejās kahrtigi un nebija ari tik slikti gehrbušchees. Kreewu šawwalneekeem ari mehs peebedrojamees un kopā taišni dewamees uš Paraschinu, kur generalis Tšernajews gribeja šapulzet un nokahrtot šakautās Serbu armijas paleekas un ari pats ar šawu šhtabu nomētās. Par scho leelo kara šaudejumu, kas uštrauza wišu Serbiju, toreis daschadi runaja. No Serbijas puses dširbeja kurnot pret pašchu generalu Tšernajewu un no Tšernajewa šhtaba puses atkal pret Horwato-wištchu, ka tas ar labako Serbu armiju par tahlu atdalijees uš Bosnijas puši un, laikam šawa eenaida dehl ar Tšernajewu, wiswajadšigakā brihdi neatšuhitjis nekahdus palihga pulkus, kā tas winam tizis no Belgrades pawehlets.

Bet wisleelakā waina, kā wehlat israhbijās, gan bija ta, ka toreis wehl bija Serbu armija loti wahji eerihkota un nesinaja wisnepeezešchamafās leetas. Toreis meera laikā nebija Serbijā nekahdas pastahwigas armijas, ijnemot kahdus pahra pulkus, „regimentes“, kuras stahweja Belgradē preekšch kahrtibas uštrefchanas un knaja apšardšibas. Kara laikā ikkatris wihreetis bija peespeests ispiłdit kara deenasta peenahšumus ar eerotscheem rokā. Tā tad tika noņemti šemneeki no aršla un eeweetoti kara rindās, beš nekahdas eepreekšchejas šagatawošchanas, teem eedewa kahdus nekahdus eerotšchus un tos tāpat, kā nu kurais bija gehrbees, ar ihšajeem kamsokeem un pastalam dšina Turkeem preekšchā. War weegli eedomatees, ka šchahdi šemneeku un ganu kara pulki, pat wehl nesinadami kā ar plintem rihkotees, newareja atturetees pret Turku deesgan kahrtigo kara spehku un wehl škaitā pahraku. Šot bijušchi gadijeeni, ka daschi Serbi uš Turkeem šchadami šew pašcheem pirštus nošchahwufchi un tad metušchi plintes krumdš. Pee Aleksinazes, ka jau agrati minets, wispahrigi kahdi 10,000 Kreewu šawwalneeki Turkus attureja, ka tee tuhšin taišni nedewās uš Belgradi. Tad wehl, kā weenigais, ar peedshwojumeem bagatš, kara wadonis bija pats Tšernajews, bet wiši wina šhtaba ofižeri bija pa leelakai dalai jauni zilweki, šamekleti is daschadeem Kreewijas šawwalneekeem.

No leela šwara kara laikā wehl ir tā šaužamais kara gars un tautas entušiasms, ar pahrleezibu, ka wina šawu mantu un dšihwibu nodod labas un taišnas leetas labad. Serbijā toreis tahda entušiasma, ijnemot šinams pašchu galwas pilšehtu Belgradi, nemas newareja manit. Tas nahža pa dalai no tam, ka Serbija jau kahdus 50 gadus atpakal bija atšwabimajušees no Turku juhga. Wišā Serbijā reti kur kahdu Turku dabuja redset, ta bija šwabada un katris winas pawalštneeks dšihwoja pats par šewi, netrauzets šawā šemē. Tadehl tee ari neatšina par wajadšigu, karot ar Turkeem, jo wineem preekšch tam nebija nekahda eemesla; tee wehl puļojās uš Kreewu šawwalneekeem, ka

ſchee atnahkufſchi un eefahkufſchi karu ar Turkeem, fur nu ari ſchos lihbſi weltot. 50 meera un brihwibas gaddſ Serbu tautas agrakais kara garſ bija ſtipri maſinajees, tee bija palikufſchi par meerigeem ſemfopjeem un ganeem, kuri par wiſam leetam wehlejās ſawās mahjās dſihwot netrauzeti.

Meleelā Paraſchinas pilſehſta tāpat bija wiſa eenenta preeſch kara waja-dſibam un kara ſpehta eekorteleſchanas, ſewiſchti daudj mahjas bija eerihſkotas par hoſpitaleem un laſaretem preeſch ſlimeem un eewainoteem. Eewainotos weda, no wakara ſahſot, wiſu zauru nakti, bet loti ſikti eerihſkotōs ratōs. Nebija nekahdu wedamo laſaretu, taſ ir leelu uſ federem buhwetu ratu ar juntu un gultam eefſchā, kahdi pee wiſam armijam kara laikā teeſ eerihſkoti, ſewiſchti preeſch eewainoto weſchanas. Schoreiſ Serbu eewainotos ſareiwjus weda leelōs praſtōs redeli ratōs, fur toſ pa deſiniteem ſaguldinaja. Rateem preeſchā bija aiſjuhgti wehrſchi. Kamehr ſchahdi wehrſchu rati nonahza Paraſchinā, bija jau daudſi no eewainoteem uſ zela nomirufſchi, bet toſ tik atrada, kad pee ſlunnizās ratus iſtufſchoja. Mums, ar wehl daudj ziteem no Alekſinazes atnahkufſcheem Kreewijas ſawwalnekeem, tiſa pee weenas tahdas laſaretes mahjas weenā galā eerahditas nakts telpas, tā tad mums wiſu nakti bija janoklauſas eewainoto wainanās, kad toſ peeweda pee ſlunnizās un kad toſ zehla no rateem laukā un neſa ſlunnizā, pee tam wehl bija leelſ ahrſtu un apkopeju truhfums. Gan ari no Kreewijas „Sarkana kruſta ſabeedrihas“ bija kahda nodala, ſaſtahwoſcha iſ daktereem, ſchehſardigam mahjam un ſlunneeku kopejeem uſ Serbijas kara lauku iſſuhſtita, bet kaſ taſ wiſs bija preeſch tik leelas waja-dſibas, kā pehz Alekſinazes kautina. Uſ zela un wehlaſ ſlunnizās eewainoto mokas ir daudj leelakas, nekā tanī brihdi, kad toſ lodes aiſkem paſchā karſtajā kautinā uſ kara lauka. Kaſ wiſu ſcho redſejis un kuram ir zilweka ſirds un juhtas, tam nu gan jawehlaſ, kaut breeſnigee kari tiktu uſ muhſchigeem laiſkeem no ziwiliſetās (attiſhtitās) paſaules iſdeldeti.

Muhſu nakts mahja bija kahda leela ſahle ar diwām dſelſs krahſnim; ſahles widū ſtahweja leelſ praſts koſa gaſds ar kahdeem krehſſeem, zitu mehbelu nebija; gultas neweenas, tāſ wiſas bija aiſneſtas uſ otru galu preeſch eewainoteem, bet mehſ ari pehz tān nepraſijām, jo redſedami eewainoto liſteni, mehſ pateizām Deewam, ka paſchi eſam weſeli un ſem pajumta. Malkas bija deefgan, tā tad paſchi ar ſauſo oſola malku ſakurinajam dſelſs krahſnis, kamehr tāſ waj ſarkanas palika, jo iſtaba bija mitra un tāpat katris raudſija, kā waredamis, ſawas ſalijuſchās wirsdrehbes kaut fur uſſahret, lai tāſ iſkaſtu. Uſ leelā galba iſkrawajām kaſ katram wehl bija preeſch wakarinam; pee tam eepaſtuamees ar ziteem Kreewijas ſawwalnekeem, kuri nahza no Alekſinazes un bija lihbſtawuſchees pehdejā kaujā; ko runat, waizat un atbildet bija deefgan. Pee wakarinam, ſitā iſtabā, parahbijās atkal ſawwalneeku jantrà daba, kuri drihſi aiſmireſt pahrzeefſtos gruhumus. Paſchās omuligajās ſarunās muhſ uſ reiſi iſtrauzeja wairaki ſchahweeni, kuri nahza iſ aiſkrahſnes. — Wiſt uſtruhkās augſchā, ſchahweja nebija neweena; aiſkrahſni apſkatot iſrahbijās, ka kahds

samu patronu tafchu bija pee paschas krahfus usfahrts un krahfnij loti karstai paleefot, patronas bija fahkufchas pahrsprahgt: schahda neufmaniba tika no wiseem norahda, par laini negabijās neweena tuwumā, ko patronas buhtu warejuschas eewainot. Tomehr bej eewainofchanas schi nakts nepagahja.

Tā kā mums nebija gultu, tad katris few raufsija kā waredams fagatawot gulas weetu uš grihdas, gar feenam rinkti aplahrt pa wišu fahli; iškahja firgu defus un woiakus uš grihdas, palika sedlus pagalmē un apsedjās ar burkam waj schinekeem un tā eerihkotās gultu weetās, peekufufchee, bet nekād nenofkumufchee brijwibas karotaji nodewās meega mahtes rotās; drihfi ween dširdeja gar feenam aifnigufcho pilnos dwaščas wilzeenus, kuri wehl tika pastiprinati zaur dašču schrahlšchannu un eekrahfšchanos. Es tik drihfi newareju eemigt. Biju ušbudinats no schis deenas daščadeem eefpaideem, bet fewiufchki zaur nabageem eewainoteem, kuru waidas wehl reifu reifem bija dširdamas. Uš galda dega patufšcha lampa. Te atkal dširdu, ka norihb it kā schahweens, — bet tā dohji, tumschi, it kā tas nahktu no grihdas apafšchas, wiš klufu pehz tam; peezehlees sehbus apfkatos, neredš neka: pehz brijhtina, kahdā treschā weetā aif manis, parahdas uš grihdas aifnu pekšis, — es pazelu Wiščfowu un zitus, kuri tuwak guleja, ejam fkatitees, atnemam guletajam apsegu, ar ko tas wišu galwu pahrsedšis un eeraugam, ka tam blakus atrodas peelahdets rewolwers un no peeres tel aifnis aunnalam. Pamanidams muhfu aifkahršchannu, guletajs fahf fauft: glahbeet, glahbeet, man galwa deg kā uguni. — Wiš fahlē uslehja kahjās, atfauza ahrstu, kas turpat ahtrumā bija dabujams. Dakteris apfkatijs eewainoto, atrada, ka tam lode wirspus ašs eegahjuš peeres kaulā; wiš bija pahrleezinati, ka nelainigais gribejis pats fewi nonahwetees. Tas bija fawwalneeks, kahds Kreewijas ofizeers. No wina pascha schonakt neka wairaf newareja isdabut finat, tā kā tas drihfi faudeja famamu. Ahrtis wainu apfehja, teikdams, ka laifam gan buhšchot nahwiga un tad eewainotais tika aifnefts uš otru galu pee ziteem eewainoteem. Rihtā tas nahza pee famanas un bija meerigats. Zif kara laifā maj teef eewehrota weena zilwaka dšihwiba, peerahda tas, ka weens no daktereem flinneekam teiza, ka ja schis teefcham negribot dšihwot, tad schee — ahrti nemaf nebuchschot tahlaf ap wainu nopuhletees; uš to flimais atteiza, lai glahbjot, ja warot, winsch efot apdomajees. Wainu pamatigaki ismeklejet israhdijās, ka lode bija palikufi turpat peeres kaulā un tā galwas fmadšenes ne-eewainotas; pee operazijas (greeschanas) lode tika iswillta un waina ne-afšhta par nahwigu. Ahrti spreeda, ka pehz kahda mehnešcha tas buhšchot iswefelotees.

Saweem Kreewu beedreem jaunais ofizeers isstahstija, ka winam dšintene ne-efot ne tehwa ne mahtes, ne ari tuwak radu, tas weens pats kuhlees dšihwē zauri, kaudamees ar gruhdo listeni; un kad beidsot domajees jau kahdu stahwokli fahneedšis, tad leelakais listena fiteens to aifnehmis, tas bijis — nelainiga mihleštiba. Šcho fiteenu tas newarejis panest un tadehl apnehmees atraft nahwi kā fawwalneeks Serbijas kara kaulā un kad tomehr pee Allefinazes Turku

Lodes to netrahpijuschas, lai gan winsch tihfchi tam preefshâ stahjees, tad fche Parafchinâ, wakarâ, preezigu beedru pulkâ to pahrnehmuschas tahdas fehvas, ka apnehmees pats few lodi peerê eefchaut; bet kad nu ari tas pilnigi ne-efot isdeweess, tad winam ja-atfihstot fche kahds augstaks nolehmuus. — Tadeht tagad gribot dhfwot un, ja wjadhsigs, zeest lihds fawam noliktam dabifkam galam. Mehs wif wiinam isteizâm fawu lihdszeetibu un raudsfijâm to preezinat uf jaunu dhfwi. Weza leeta, atkal feeweefchu dehl. — Bet tas jo drihsaf war atjaumotees tahdâ fawwatneeku pulkâ kâ mehs bijâm! —

Parafchinâ mehs palikâm trihs deenas. Sakahrtojâs atkal isflaidinatee kara pulki un eenehma jaunâs pozizijas, ar noluhfu turetees lihds pehdigam un nelaiht Turkus eet uf Belgradi. Knasj Milanu wehl arweenu kara pulki gaidija uf kara laufa.

Te treschâ deenâ atnahza wehsts no Belgrades, ka uf Kreewijas pagehrejumu starp Turku un Serbu waldibam noslehgts pameers uf tshetrem mehnescheem. Ka Kreewija atklati eemaisijusees Slahwu leetâ, ta wehsts tika fanemta ar preeka fangezineem. Generals Tshernajews pee wirsfchtaba fapulzeja wifus Kreewu fawwatneeku ofizeerus un teem pats pasludinaja pameera noslehgschamu, firsnigeem wahrdeem pateizâs wineem par lihds fchim parahdito ustizibu, disziplinu (fahrtibu) un duhschibu pee wifâm kara gruhtibam, tad ifkatram no muus roku fneedsja, atwadidamees, pee kam teiza, ka winsch pa pameera laifu braufschot zaur Austriju uf Kreewiju, fur buhschot pats wairaf fagatawotees un isgahdat leelaku palihdsibu preefch tahlafas kara weschanas; lai Kreewu fawwatneeki tik ilgi wif fapulzejotees Belgradê un tur winu fagaidot, jo dodot goda wahrdu, ka nahfchot atpakal un pehz pameera laika kopâ atkal ar faweem tehmfemneekem buhschot tahlaf karot preefch wispahrigas Slahwu tautu fwabadibas. Wina runa tika fanemta ar flaneem hurrà fangezineem un tam nowehleta laime zelâ un wifa laba isdoschanâs.

Tâ tad muus nu bija wala un brihwa dhfwe tshetri mehneschi, ka wairaf wjadhsja? Par dhfwes usturu ari nebija ko ruhpetees, jo no Slahwu komitejam is Kreewijas dabujâm katru mehnesi fahrtigi ismaksatu algu un wehl tika apsolits, ka Belgradê no Serbijas waldibas pufes dabufim brihwus fortelus fewifschfâs ofizeeru kasarmâs un wehl turkflaht katru deenu pusdeenu, fastahwofchu no diweem ehdeeneem.

Belgrade, fchi, pee diwâm upju juhtim, Donawas un winas eetefas Sawes, romantiskâ weetâ atrodofchâs pilsehta, par kuru stahsta tik daudf wehsturiiski notikumî no pirmeem Turku kareem Giropâ, kâ ari Romani un tautu teikas, fcho Belgradi tagad wehlejâs ifkatris pats redset un tur kahdu laifu dalibu nemt pee winas raibâs fadhfwes, kâ katram fantafija to tehloja. Tadeht ar kuru meen nefatifâs un nerunaja, wif preezigi eefauzâs: „Uf Belgradi, uf Belgradi!“

## V.

## Belgradê.

Gar Belgrades zeetofschna seenam  
 Naw Turkeem dakas neweenam;  
 Pee Donawas lausta to wara,  
 To Giropas kultura dara.

„Pee Ristitscha,“ tà fauz Belgrades leelako weefnizu, pehz toreisejà fara ministra Ristitscha wahrda. „Pee Ristitscha“ schowafar bija jautra dshwe. Tur bija fapulzejuschees gandrih wiß Kreemijas sawwalneeki — ofizeeri, bet wiuu starpâ ari redseja Italeeschus, Franzusichus un Wahzeeschus; tee bija tahda rakstura zilweki, kuri, nestatotees us tautu interesem un patriotismu, wisur eerodas, fur iszelas nemeeri waj kari. Schim „beesumam“ „pee Ristitscha“ schodeen par eemeslu bija tas, ka schodeen pirmais nowembris un algas ismatfashana sawwalneekeem, kuri no Slahwu komiteju agenturas sawus dufatus faehnuuschi, nesinaja neko labaku eefahft, tà steigtees us leelo ehrto weefnizu „pee Ristitscha“.

Belgrade ir loti bagata ar weefnizam un kafejnizam, sche, tà fatot, wisa fadsihwe, pehz austruma un deenwidus semju eeraduma, noteek atklati pa weefnizam, weefnizâs eet wiß, wezi un jauni, wihreechi un feeweefchi, tur wini fateekas ar saweem passihstameem, fastahda grupas pee kahda no daudsajeeem galdeem leelajâs sahlês, waj ari eenem fewisichus kabinetus, istabas, dser melno, pehz Turku paraschas sagatawotu kafiju, waj wihnu un sliwowizu un pee tam farunajas waj nu par sawâm weikala leetam, waj ari tàpat pahrunâ deenas jautajumus un jaunafos notikumus. Sawwalneeki fewisichi bija iswehlejuschees weefnizu „pee Ristitscha“, nesinu waj winas labo ehdeenu un dsehreenu un ehrto telpu dehl, waj tadehl, ka winâ bes tam wehl redseja diwus loti peewelfofchus magnetus: ais bufetes stahweja jaunâ weefnizas fainmeeze ar sawu jaunafos mahju, abas, reli skaitas feeweetes — Wahzeetes ar dseltanbruhneem mateem, tumischilâm azim un melnâm usazin; fainmeezes wihrs, weefnizas ihpafschneeks, bija Polis, bet tas netika nemas eewehrots un ari nemaisijâs fainneekofchanâ un weefu fadsihwê; reiß tas, neatninu kahda eemesla dehl, eemaisjees ar poliziju, bet tad ar wisu poliziju no sawwalneekeem isbihbits lautâ un nahkofchu reiß tam peefolits pat pehreens, no tâs reises tas fargajâs. Ari Belgrades polizija nemaisijâs sawwalneeku darischanâs waj strihdôs sawâ starpâ, jo redseja, ka wisa Belgrades polizija bija par nespehzigu, sawwalneekus sawaldit, ja tee buhtu gribefuschi pretotees, tadehl ta tos lifa pilnâ meerâ, lai isdaras paschi sawâ starpâ; sawwalneeki to ari it pareiß sinaja zeenit un nekad nemeleja polizijas palihdibu.

Winetâ wafarâ leelafâ burisichanâs notifa ap leelo, ar safu tuhku apfahto un paschâ sahles widû nolikto galdu, sche spehleja kahrtis — tika spehleta fewisichi Kreemijâ eemihlotâ hasarda spehle „schtofs“, fur weens tura bantu un ziti „pjontteerè“, tas ir, leek us kahdas kahrts gribedami kahdu naudas

sumu pehz patiffchanas; ja nu „bankmetis“ imet scho kahrti pa kreiso, tad ir winnets un winsch sinamo naudas sumu no bankas ismaksà; ja kahrte isnahk labajà pufè, tad ir pasaudets un „bankmetis“ tureto naudu eewell bankà. Seelas tischupas dukatu, fudraba rublu, gulschu un franku stahweja wisapkahrt pa leelo galbu, banku tureja kahds Slahwu komiteju agents, furam bija naudas deefgan, bet neskatotees uf to, wehl wina, kà weikla spehletaja bankà, eeripoja dascha laba jawwalneeka algas dukatini, kuri (jawwalneeki) tad pehdigo dukatini uf kahrtes uftikuschì un pasaudejuschì, ar bahleem, bet peetwihkuschèem gihnjeem noschdàs atstatu pee kahda galbina un pahrdomaja, kà istikt lihds nahkofschai algas ismaksas deenai.

Ziti, kuri nespehleja kahrtis uf naudu, sehdeja grupàs pee atsewischkeem galbineem un notehreja pa dukatam, atspirdjinadamees ar uskofshameem, konjakeem, bet sewischki ar Ungarijas dedfigo „Dofaja wihnu“, ko sche Belgradè wareja dabut lehti, no pascheem pirmajeem awoteem; schee dsehraji sinams bija wehl tee gudrafee, jo nepasaudeja naudas uf kahrtim. Pee weena tahda galbina sehdeja Debua, Helmskis un Schurawels, kuri, kà likàs, par kaut ko swarigu sawà starpà farumajàs. Es peegahju pee busetes un apstelleju sew pudeli alus. Helmskis mani pamanijis, ari peenahk un sata, lai noejot pee scho galbina, esot kas wajadsigs japarunà.

„Zabi,“ es atteizu un noschdos pee wineem.

„Kà sauz deeweeti pa wahziski?“ jautaja Schurawels.

„Die Göttin.“

„Подлец“ (blehdi)! atskan no kahrtschu galda muhsu milsa Kusminiitscha bafis. Wisi uslez augschà un apstahj kahrtschu galbu. „Bankmetis“ israuj sobem un ar to grib zirft Kusminiitscham par galwu, bet tas ir netik ween stipris, bet ari loti manigs; winsch ahtri paschà zirteená saker pretineeka rolu pee plauktas stilba un saspeesch to tik zeeschì, ka tam sobins isfriht no rotas un Kusminiitschs weiklo kahrtschu spehletaju sakundina uf zekeem kà masu behnu, tad panem wina sobinu, pahrlausch to puschu un eefweesch faktà, sazidams: „Es wifu naudu esnu paspehlejis, bet par to nekas, tif manai kahrtij, uf furas pehdigo sumu liku, wajadsjeja inahkt kreisajà, bet „bankmetis“ to isweizigi nometa labajà pufè, tadeht tas pelnijis, ka wiku nosauzu par blehdi un, es nekad wairs ar to kahrtis nespehlefschu un laitam to ari nedaris neweens pats no klastesofschèem; tomehr, ja tas peerahda, ka pareisi spehlejis, tad nemu sawu wahrdu atpakt un to wehl noluhdsu.“ Nu tifa abàs pufès kahrtis skaitlitas, tàs isnahza weenadà skaitli, newareja sinat, furam taisniba, tifa runats un spreests un aisdomas isteittas abejàm pufem. Galu galà, uf daudsu peerunafchannu, falihga meeru un kahrtschu spehle atkal turpinajàs, tifa kahds zits tureja banku. Wehs atkal noschdamees pee muhsu galbina un turpinajàm pahrttraukto farunu.

„Klaufet,“ sazija Schurawels, „jums japahrtukto schi masà wehstulite

Wahzu walodâ, ar ufrunâs mahrdû „Göttin“, ar to man dariseet labu patiskhanu.“

Es panehnu sijnmuli un fahru wehstuli usrakstît, wina peemehtam fkanaja schahdi:

„Miana Deeweete!

„Zuhs kâ labâ deeweete ruhpejatees walar par manu dsihwibu. — Tas mani loti aiskustinaja un eedroschinos tagad Zums pasinot, ka esnu spirgts un wesels; bet wehl jo laimigaks justos, ja man atkautu Zuhs mahjâs apmeklet un personigi pateittees par Zuhfu lihdsjuhtibu swescham Donas kasakam.

Krihtu pee Zuhfu lahjam, Zuhs ihstena Belgrades rose, un ar nepazeetibu gaidu atbildi.

Kajaks Schurawels.“

Wehstulite tika eelikka smarschotâ rosâ konwertâ un ar weefnizas sulaini nosuhitita. Pehz pahris stundam sulainis pasneedja schahdu atbildi: „Nihâ pulksten 5 pehz pusdeenas.“ — „Hurrâ!“ sauza Helmskis. „Skaislâs Hebes, pasneedjeet mums pahra pudeles „Totaja“, bet wislabako un peekehstatees ari paschas pee muhsu galda fahdu glahsi eebaudit.“ Skaislâs krodshineezes to ari labprahht darija, djehra ar mums kopâ wihnu. Debuam til weenigi skateeni bija preeksch skaislâs fainneezees mahsas. Helmskis wispahrigi neutrali isturejâs, winesch fewischki mihtloja zitus pahrus fakopot un tadeht preezajâs, kad Schurawelam laime ushmaidija.

„Dama dota! Tschetredesmit gulschus, kuhdsu; es wairaf nespehleju!“ dsirdeja Bitshkowu sauзам pee fahrshu galda un, drihji tas eeradâs pee mums, noswihdis ar peetwihshu gihni.

„Traks gabals!“ tas teiza, „drihji ween buhtu atkal wijsu naudu pagruhdis, bija til palikushchi trihs dutati; bet tad leetas atkal labojâs, atwinneju sawu naudu atpakal un wehl us pehdigâs damas 40 gulschus, tagad ir deesgan, labaf eedserjim!“

„Молодецъ!“ (kreetmais) sauza Helmskis, „tagad reisi esi darijis prahhtigi, eedserjim!“

Un glahses tika no jauna fassandinatas un omuligas farunas willâs lihdsj wehlai naktij, tikai Schurawels bija weenmuligs un wispahrigi nepeedakijâs pee jautram farunam, likâs, ka tas bija kreetni eemihlejees. Bet winam ari bija us to eemeftis. Leeta bija fefofcha fatura:

Mehs bijam Belgradê jau pilnigi eerihkojuschees us ilgaku palikshanu. Dsihwojam leelajâ kasarmâ, paschas galwenakâs eelas malâ, tur bija wairaf ehtas istabas ar gultam, katrâ istabâ pa desmit gultam, stary diwam gultam galds ar maseem skapischeem, kuras guletaji pa diweem kopâ wareja isleetot leetu nolikshanai.

Pusdeena dabujam labus ehdeenus, rihsu supu ar siwenu waj jehru galu wahritu un wehrshu galas koteletes, if pahrdeneas supas weeta bija papri-

kaſch; ari tehju un zukuru iſdalija maſàs porzijàs. Bej tam mehs tikàm eegehrbti Serbijas kareiwju mondeeròs. Sila tuhka biſſes ar ſarkànàm „kàntem“ un tahda pat tuhka mehtelis, „wihzmundeera“ weetà dabujàm kaſej-bruhnas wadmalaſ bluhjes, ſchaketus ar atloſamàm „krahgam“; uſ „krahgu“ galeem tika uſſchubti „petlizi“ ar ſeltotàm ſwaigsnitem, pehž tſchinu augſtuma, žit katram tahdu ſwaigsnitſchu peenahžàs, lihdſigi kà pee mums to redſ pee paſtu-telegrafu eerednu uniformam. Tà apgahdateem un eerihkojuſchamees, mums pehž tam ſinams daudſ laiſa atlika apſtatit Belgradi un eepaſihtees ar winas ſadſihwi, kaſ ari no wiſeem ſawwàkneekeem tika pilnigi iſleetots.

To deenu preekſch algas iſmaſſas, mehs, Helmiſtis, Wiſſchfows, Schurawels un es apſtatijàm wežo Belgrades zeetokſni, kur ſewiſchki kahdà leelà ſahlè teek uſglabati wežu laiſu auſtrummu ſenju eerotſchi un wežòs karòs Turkeem atnemti puſmehneſcha karogi. Ne tahtu no zeetokſchna uſ Donawas kraſta atrodas tà ſauktà tautas kaſejniža. Lai gan Serbi Turkus nemihlo, tad tomehr tee loti mihlo pehž Turku wiſjes ſagatawotu melnu kaſiju; ihpaſchi tautas kaſejnižà ſchahda kaſija teek loti labi ſagatawota un no ſulaineem, ſarkaneem „ſeſkeem“ (Turku zepures ar puſchki) galwà, maſàs porzelana taſitès dſehrajeem paſneegta, kaſija ſmekè teeſcham loti brangi. Ari mehs eegahjàm ſchini kaſejnižà padſertees Turku kaſiju. Mums wehl bija peebeedrojeeſ kahts Kubanas kaſaku wirsneeſ, von Engelhards, no dſimumma Wahzeets, bet taſ jau ilgus gadus bija deenejis Kubanas kaſaku pulkòs un tadehl bija labſ ſchnaba eemetejs. Winſch kaſiju nemaſ negribeja dſert, bet tàs weetà pee buſetes apſtelleja, kà ſaka, kreetnu „majora“ mehru ſchnaba. Winam ſinams eelehja ſliwowizu, bet Engelhards to iſdſehris noſplahwàs un teiza: „Kaſ taſ welus par ſchnabi, waj jums naw ſtipraſa? Dodeet man „otſchiſchſchenoje!“ — Bet zita ſchnaba nebija.

„Waj jums naw ſpirta?“ taſ ſaka.

Buſetſchikſ ſkatas azis eephehtis.

„Nu, es taſ wahziſki runaju, waj ir ſpirts?“

„Iſ gan, bet to mehs turam tiſ preekſch lampu dedſinaſchanas, kad ahtri jauſwahra kaſija, juhs taſ nedſerſeet ſpirtu?“ —

„Dod tiſ ſchurp, weſalu pudeli, tad redſeſim,“ pawehl Engelhards.

Ari ziti kaſejnižas weeſti, Serbi, apkluſt un brihnodamees ſkatas uſ kaſaku ar augſto kaſchoka zepuri. Engelhards ir leels no auguma un plezigs wihrs ar ſarkanu tuſflu giſmi un breeſmigi garàm uhsam, taſ auſti un meerigi gaida, kamehr buſetſchikſ atneſ' ſpirta pudeli. Zapeemin, kà wiſpahriigi deenwidus zilweki naw tà eerabuſchi dſert un pa lahgu nepaneſ' tahduſ ſtiprus alkohola dſehreenus, kà ſeemehneeki. Deenwidneeki dſer pa laiſkam wiſnu un, ja daudſ tad, kà Serbi, ſliwowizu, kaſ ſamehrà ar muhſu brandwiſnu ir daudſ weeglakſ. Tapehž tad ari Serbeem bija leeli brihnumi, kad uſſainaiſ kaſakſ taiſijàs dſert ſpirtu, jo pehž winu domam ta bija ſkaidra „giſte“.



„Kas grib dšert ar mani lihđi?“ usajzina Engelhards kłapt efoschos, kad no atnestās spirtus pudeles bija peeļhjis kreetnu wihna glahši.

„Es!“ atšauzās Šhurawels un pee-eet pee bufetes, jo ko war weens kasaks, to iđdara ari otris, Šhurawels negrib Engelhardam pakal palikt. Weeši klatas ar bailem us abeem kasakeem, jo, ja tee jau brihnijās un baidijās par leelo plezigo Engelhardu, tad par jauno, smalko un šķaisto Šhurawelu tos pahrnehma nopeetnas bailes. Bet abi kasaki iđšer leelās spirtus glahšes glušchi meerigi un nemaš nefaweebdamees, Engelhards peeļj wehl pa otrai glahsei. Te, ko neweens negaidija — eestreen no šahnu kabinetā (istabas) jauna šķaista dama, tihri bahla pahrbiħjusees, ta šaker Šhurawela roku un šauz ar bailem: „Nedšerect wairak špirta, juhs miršekt!“ durwis ari parahdas kahds wezigs kungs, winaš pawadonis, ar tahdu kà nošodoschu gihmi. Jaunā dama nošarkst un šamulstas, ari Šhurawels nesin ko teikt; bet leelais Engelhards meerigi iškaidro, lai jaunā šķaistule nebalkojotees, jo špirts kasakeem esot neween nekshdigs, bet wehl loti wajadsigs preekšč wesklibas un dšihwes labkshjibas uštureschanaš, — waretot gan notikt otradi, ka wineem šche Belgradē buhtot janoniħst, ja neatrastot tahdu špeħzigu „wodku“ kà šķai špirtus pudelē. Tatšču jaunā dama agrak neapmeerinajās, kamehr Šhurawels bija apšolijees wairak špirta nedšert un ziti ari pa glahsei iđšehrām, apgalwodami, ka tas mums šeemekneekem neko nekshdē, tad ta nošauņejušēs aišgahja pee šawa pawadonā, kursch, tai roku padewis, to išwadija no kafeņizās. Bet špirts, ko dšehrām, nebija nemaš tiš waren štipris, tas wareja buht kà pahri par 70 gradeem, kà pee mums kreetnis „prowes šchnabis“ (prowits), tomehr kafeņizās weeši mums noškatijās donigi pakal, kad par peezeem špirtus pudeli ištufšchojušchi mehš meerigi aišgahjām no kafeņizās; tee esot špreedušchi, ka tatšču šawadi un biħštami zilweki esot tee Kreemi, bet it šewiħski kasaki; — pee winu šaudim buhtot tahda špirtus dšerschana pateesi nahwiga.

Wini laikam nebija dširdejušchi, waj ari bija aišmiršušchi wehšturiško notikummu par kasakeem, kuri, kad 1814. gadā, pee Napoleona I. nogahschanas Parišē tika eememta no šabeedrotā Ćiropas walstju kara špeħta, kur, kà šinams, ari kasaki peedalijās, tee apšmahdejušchi Parišes wihnu un meklejušchi „wodku“, bet tahda štipra dšehreena žitur neatradušchi kà weenigi leelajā Parišes mušejā, kur dašchi reti dabas dšihwneeki leelās glahšēs špirtā teek ušglabati, — šcho špirtu nu kasaki dšehušchi kà wodku.

Wehłaki mehš dabujām šinat, ka jaunās damas pawadonis, kura kà bija išbihjušēs par jaunā kasaka Šhurawela dšihwibu, esot winaš wihrs, bagatalais tirgonis wišā Belgradē. Tas bija par eemeslu, ka šchodeen no Rištitcha weesņizās Šhurawels rakštija jaunai šķaistulei augščā uššihmeto wehštuli. Rihtā Šhurawels ees turp pee šķaistās kundšes un šchis apmeklejumš bija par zehloni masam romanam, kas atrišinajās štarp jauno Belgrades šķaistuli un jauno šķaisto Donas kasaku.

Peħz kahdām deenam ari muħju palkawneekš Riščins aišbrauza no

Belgrades us Wihni, kahdu laiku tur ušturetees, kur leelaka Ciropas un kulturas šadšihwe, preekšč teem, kuri wareja šeho dšihwi šamašfat; wińšč apšolijās, pehz kahdām nedelam naht atpakat, bet mehs tik ilgām palikām šawā watā Belgradē. Te išpandās wehšis, ka Melnkalnes waldošchā knaja radineeks, wojewods un ministris Wrbiza eeradees Belgradē un lihgstot Kreewijas šawwatneekus, šewišchi kašakus, preekšč Melnkalnes kara deenešta. — Šelmštis bija eepašinees ar kahdu no wojewoda adjutanteem un to eeweda muhšu kašarmā, kaš mehs pašču laiku pusdeenu noturejām; tas bija jauns, šlais, kahdas šeščas pehdās garšč wihreetis ar melneem mateem un uššam, gehrbees šlaislā, ar šeltu iščuhtā Melnkalnes tautas apgehrbā. Wińšč laipni ar mums eepašinās un šaštija, ka wojewods Wrbiza nodomajis šawu kara pulku, kuršč šahwot us Melnkalnes un Turzijas robeščam, tanis weetās, kur nekād kaščanās ar Turkeem nemitejotees, paleelinat ar Kreewijas šawwatneekem, wislabaki kašakeem, kuri ari pee Melnkalneescheem šahwot zeenā un šlawā; tadehl, tā kā mums ešot ilgaks brihwlaiks un, wehl pawišam newarot šinat, waj Šerbija wairs pawišam turpinaščot karu ar Turkeem, tad ja kahdi no kašakeem wehlotees kopā ar duhščigajeem Melnkalneescheem kahdus tuhštioščus Turku par galwu ihšakus pataišit, tad warot nonaht rihtā us wojewoda dšihwokli, ar winu pašču tuwaku lihgunu norumat un peerakšit šawus wahrbus wina kara lištēs. Šelmštis bija pirmais, kas tam peekrita un raudšija ari zitus peerunat, jo, kā jaunais adjutants winam šewišchi iščaidrojis, tad ar Melnkalneescheem kopā karot, ešot pawišam zita leeta, nekā ar Šerbeem, jo Melnkalneeschi wedot tahdu pat „partijaniišku“ ušbruščšanas karu, kā to wehlotees kašaki, pee kam galwenā leeta wehl ta, ka Turkeem nonemtās, waj nolauptās mantas, teekot weenlihdsigi kašewu šarpā išdalitas. — Pehz ihšas apdomaščanās, iņemot wežos šawwatneekus, kā Tščinizu un kahdus zitus, wiš preekščlikumam peekrita un apšolijās rihtā peeteiktees pee wojewoda Wrbiza, teem lihdsi ari es, jo nešinaju weens pats šo eesahšt. Tikai, wišem negaidot, Debua, Šchurawels un Michailows atteizās no Melnkalneeschu partijas, pirmee diwi aišbildinajās ar to, kā tos, kā aktiwā deeneštā šahwofšus, warot katrā laiķā aiššaukt atpakat us Kreewiju un pehdejais atteiza, ka wińšč preekšč šewis šinot kaut šo labaku, nekā ar Melnkalneescheem kopā wešt laupiššanas karu; tomehr, kā to wehlaki redšejim, wišem trim bija pawišam zits eemešlis.

Ka lihdsi Šerbijas un pehdejam Kreewijas kara laikam ar Turziju, Melnkalneeschi weda pastahwigu ušbruščšanas karu pret Turkeem, tas bija taišniba, par to muhšu jaunais pašihštamais Melnkalneetis, Wrbiza adjutants, kuru mehs pazeenajām ar pusdeenu un kahdām pudelem wihna, pats šaštija šchahdi: Wispahrejas šahrtigas kara weščšanas, ar eedalitām kara špeška dašam, kā rotam, bataljoneem un pulkeem, ar peederigeem komandanteem Melnkalnē naw. Škatris Melnkalneetis ir jau no majām deenam karotajs un nešā eeroščšus, ar kureem prot išmanigi rihtotees, tas ir ar jataganu un pištolem,

ſchos eerotſchus tas nenoleef ne deenâ, ne nakti. Schahdi fareivi nu jalafâs pa tuhſtotoſcheem ſem kahda wojewoda wadibas, tad tee noſlehpjas aiſ klinſchu aiſam un plaiſumeem un gaida, kamehr Turki tuwojas, tahdâ gadijumâ tee papreeſſchu wiſi uj reiſi iſſchauj kahdus trihs ſchahweemis ij plintem un tad „hurrà“ ſauſdami, negaidot, kâ weefulis dodas Turkeem wirſâ un ar ſaweem loti aſajeem jataganzem teem noſapâ galwas, kamehr tee wehl nedabun atjehgtees.

Bej tam katris Melnkalneetis ir noſwehrejees Turku eenaidneefs, kuzſch to nemaſ par grehfu netura kaut kurâ laiſâ, iſdewigâ brihdi, ari pawiſam newainigam Turkam uſbrukt, to aplaupit un tam galwu nogreeſt. Ar ſcho amatu wiſwairaf nodarbojas tâ ſauzamee gani-haiduki. Haiduks ir pee Deenmidus-Slahweem tas pats, las zitâs ſemês laupitajs. Katris familijas tehws, ſainneefs iſſuhta ſawus ganamus pulkus, wiſwairaf paſiſtâmâs Melnkalnes aitas waſarâ kalnôs uj ganibam; ſchos ganamos pulkus pawada jauni ſehni, pa leelakai datai ſainneefu paſchu dehli, ſahkot jau no 14 gadu wezuma, wini wiſu waſaru paleef kalnôs, riſhkojas ar eerotſcheem un wiſadi wingrojas ſtiſprinadami ſawus meeſas ſpehſus. Bet leelakee un iſmanigakee no wineem eet par haidukeem, kuri padara nedroſchus wiſus zelus preeſſch Turkeem. Uj ſcho riſhibu wini ſchahdi ſagatawojas: Tee par wiſâm leetam eegahdajas labus eerotſchus, tas ir, jataganu un diwas, ar krama atſlehgu ſchaujamas piſtoles, tad lodes un pulweri, wiſas ſchihs leetas tee paglabâ aiſ platâs joſtas, kura kahdas 6 reiſes ap widuzi, taktas weetu teef aptihta. Japeemin wehl, kâ Melnkalneefſchi pawiſam nemiſlè jaunlaiſu ſchaujamus riſkus, kâ peemehram tahdus ar piſtongam, patronam un zitus, tadeht kâ piſtongas un patronas winu ſemè ir gruhti dabujamas. Melnkalneefſcheem ir wehl muhſu wezlaiku krama atſlehgas pee plintem un piſtolem, bet tiſ labi eerihkotas, kâ tiſ loti reti waretu atgaditees, ja wineem ſchahweens ne-eetu wakâ un wehl retaki, ja winu ſchahweens ſawu mehrki netrahpitu. ✕

Chſchanai haiduki neka wairaf lihdiſi nenem kâ zeeti kaltetas aitu gatâs ribas, kuras wini, weſalu ſahnu gabalu, katrâ puſè ſewin eeweeto ajotè uj plikas meeſas aiſ aiſknopeta un ſajoſta krekla, tâ ſakot paſchi ſewi apbrunojas ar „dubultam“ ribam, pee tam wineem roſas un wiſs zits meeſas ſtahws paleef brihwi bej nekahdas naſtas. Tâ ſariſhkojuſchees un ſawus ganamus pulkus ſem jaunako ſehnu uſraudſibas atſtahjuſchi, tee dodas no kalneem lejâs, kur tuwumâ gar Turku robescham leelzeli zauri eet, ſche wini noſlehpjas kufuruſu (Turku kweeſchu) lauſôs, kur weenigi zaur kufuruſu leelajeem ſteebreem un lapam no negaiſa un lectus ſargati, tee ar apbrihnojamu paſeetibu, pat mehneſcheem paleef un gaida, kamehr kahda Turku karawane ar tirgonu prezem, waj ziti zetotaji gar winu gluhnes weetu garam dodas, tad tee kâ launee demoni (gari) ſkreen no kufuruſu laukeem lauſâ, uſbruhl zetotajeem un weenâ minutè tos aplaupâ, teem wehl pee tam galwas nogreeſdami un tâs lihdiſi panemdami, tad ar laupitâm mantam tiſ pat ahtri kufuruſu lauſôs un klinſchu aiſjâs paſuhd kâ nahkuſchi; ſchè wini noglabâ laupitâs mantas un nozirjtâs

Turku galwas uftar uſ karſtām klintim, kur tās ſaulē iſſchuhſt ſauſas. Pa wiſu ſcho waſaras laiku gandrīhſ weenigais haiduku uſturs ir, ka nolauſch un no aſotes iſſwelf pa aitas ribai, tās apgrauſch un iſberſtus kufurufu graudus maiſes weetā klaht peekoſch, pee kam tee iſ tuwakā awota nodſeras ſkaidrā uhdens. Schahda dſihwe ſinams noſtīprina haiduku meefu jau no jaunības, tā kà tee, bej manigās rihoſchanās ar eeroſcheem, wehl ir loti iſturigi meefas ſpehkā pee wiſadām gruhtibam. Septembra mehneſt tee ar laupitām mantam un Turku galwam atgreeſchas kalnōs atpakal pee ſaweem ganameem pulkeem, tos ſafahrto un wehlaſi katris dodās mahjās pee tehwa, kuram nu parahda Turku galwas un dalas ar winu laupitās mantās. Jo wairak Turku galwu, jo wairak ſinams tehws preezajas, dehlu uſteiz un pehz wežā eeraduma, dehlam dahwina pret katru Turka galwu weſelu dſihwu aitu waj awenu un tā tas eet wairak gadus tik ilgi, kamehr dehlſ ſew pret Turku galwam eemanto weſalu ganannu pulku un eeſahſ pats ſawu patſtahwigu ſaimneeziibu. Zik meſchonigi tas ar' neiſklausas, tad tomehr preekſch Aſijas tautu tikumeem un eraſcham tas neiſklausas nemaſ tik breeſnīgi un Melnkalneeſchi tik darija to paſchu, ko tee no Turkeem bija mahzijuſchees un iſzeetuſchi, kad paſchi krita winu nagōs. Adjutants wehl apgalwoja, ka pats agraki bijis tahds haiduks, un runajot no peedſihwojumeem, pee kureem pats nehmis dalibu. Scho haiduku darboſchanos, ja ta tik ween pret Turkeem iſdarita, Melnkalnes (Montenegrinas) waldiba nemaſ tik nopeetni ne-eewehrojot, jeb ſkatotees tā ſakot zaur pirkſteem, ja teeſcham no Turzijas puſes tiktu pagehrets, ka lai weenu waj otru haiduku noteefatu; bet ja kahds ſchahdu laupitaju dſihwi atſtahjot, tad neween tas teefot peenemts wiſās adminiſtrazijas waj kara deenasta weetās, bet pee tam to wehl uſſkatot par derigu zilweku.

Melnkalne bija ſawu diplomatu, wojewodu Wrbizu ſuhtijūſi uſ Belgradi dehl ſarunam ar toreijejo knaſu Milanu par tahtaku, ſaweenu to kara weſchanu ar Turziju, pehz notezejuſcha pameera laika. Sarunas bija notikuſchas, bet Milans, kà jau negribeja karu ſahkt ar Turkeem, tāpat ari tagad iſteizās preekſch pilniga meera woſlehgiſchanas; ne tā Melnkalne un ſadumpojuſchās prowinzes Boſnija un Herzegowina, tās gribeja karu turpinat paſchas uſ ſawu roku. Tai ſinā tad Wrbiza luhloja ſaſtahdit jaunus kara pulkus no ſwabadeem Kreewijas ſawwalneekem preekſch tahtaka kara ar Turkeem.

Otrā deenā, pehz ſarunas un eepaſihſchanās ar wojewoda Wrbiza adjutantu, mehſ tikām ſanemti Wrbiza paſcha „forteli“, leelā muhra mahjā pretim knaſa Milana pilij. Sche wareja redſet, zik weenkahrſchi dſihwo Melnkalneeſchi, pat winu augſtakee waikſis wihri. Wrbiza pats apdſihwoja no leelās mahjas tikai kahdas trihs iſtabas. Wiſa wina ſwita (pawadoniba) ſaſtahweja iſ adjutanta, ſekretara, rakſtu wedeja un diweem ſulaineem, bej nekahdeem ſpoſcheem mundeereem un liwrejeem, wiſi wini, neiſnemot paſchu wojewodu, bija gehrbuſchees Melnkalneeſchu tautas apgehribā, tikai wairak waj maſak ar ſeltu iſſchuhā, eerehſinot perſonas ſtahwoſli godā un bagatibā; tā Wrbiza

apgehrehs mirdseja selta ischuwumõs un wina eerotshi bija isrotati ar jeltu un dahргеem afmeneem. Zitadi tas isturejās loti weenkahrshi un laipni, bes nekahdas lepnibas; winsch muhs usnehma kà weefus. Tikko kà bijām peetei- kuschees, kad ari tas tuhlin isnahza sahlē, apfweizinajās ar katru, katram roku pašneegdam, pee kam adjutants tam pateiza muhsu wahrbus, tad peefehdās pats pee galda un luhdja ari muhs peefehstees. Sulainis eeneja fasti ar smalkeem Turku tabakas zigareem un wairaf pudeles Ungaru wihna: pats winsch eefmehejea zigaru un usaizinaja ari muhs, lai uspihpejot, tad sahlās farumas ar pastarpam wihna eedsershanu. Sarumas no eefahkuma grossjās ap wispahrigām leetam, Urbiza daudj ko waizaja par Kreewiju un tureenes tautu sadshwi, winsch runaja skaidri pa kreewiski, tad isskaidroja sawu noluhku par sawwalneeku pulka sarihkoschanu un tahlaku kara weschanu ar Turkeem. Winsch pats pehz kahdām deenam atstahshot Belgradi, bet wina adjutants palikshot sche un buhshot mums par zela wadoni, kad saw- walneeku pulks buhshot fastahdijees un winsch jinu dosshot, kad dotees us Melnkalni. Laujchu usurai un zitām zela wajadsibam tas atstahshot pee adjutanta wajadsigās naudas sumas; sawwalneeku pulka leelums tika apmeh- ram rehfinats us kahdu 500 wihru leels, furus mums wajagot drihsakā laikā sadabut, fewischi no Kreewu kasakeem. Melnkalnē nonahkuscheeem, laudim un ofizeereem, winsch apsolot to paschu algu malfat, kà tas parasts Kreewijā, wairaf ko dabut, tas atkarajotees no mums pascheem, zif mehs wareshot eeguht no Turku pahrafās mantibas, us to pee wineem teefot dota pilniga atlauja. Tad adjutants peeraktiija muhsu wisu wahrbus un, par nolihguma apstiprinashanu un par to, ka tur buhdami ustizigi eewehrosim tik ween Melnkalnes interefes, wajadsjeja mums wiseem wojewodam wehl reisi roku sneeshot apsolitees, ar to bija deefgan no abejām pusēm, istikām bes nekahda rakstita nolihguma. Pehz tam atwadijamees no laipnā wojewoda un wina, jau mums pasihstamais adjutants muhs pawadija us muhsu kasarnu, kur tas tagad ikeenās wairaf stundas usturejās un palihdseja mums laudis preeksch norunatā Melnkalnes pulka sadabut, mehs paschi bijām kahdi 20 zilweki pee- rakstijuschees, to starpā tagad Helmskis bija wezakais un winsch ari usnehmās tahlaki muhsu leetas wadit.

Tā tad mums atkal bija isdewiba zelot tahlaki us deenwideem, lihds paschai Widus juhrai, redset atkal laudis un semes, sašneegt jaunus status, atgadījumus un eespaidus. Gan atkal man prahtā eenahza Latwija un dsim- tene. — Nesin kas tahlā šweschumā, tahdõs nemeera laikõs un tahdās semēs, us kureeni gribejām dotees, wiss newareja atgaditees? Bet kad laiwa reisi straumē eerauta, tad tai jaet zauri, waj janogrimst, atgreeschanās naw; tāpat tas bija ar mani. Zihnees, laiwina, ar no liktena wehtras ustraukteem wilneem!

Kamehr es skatos Serbu tautas danzi, tas ir tahdu danzi, kur kungi un damas, raibā rindā nostahjas sahlēs widū, faleef zits zitam rotas us plezsem un tad leelā rinkē, musikai spēhlejot, greeschas rinkē, kahjas pehz musikas

takta fšdani un wifu meejas kermenu dasch nedaschadi islozidami; Schurawels danzo ar jauno flaiſto ſaimneezi, wiſſch, kà kaſaks, loti iſweizigi prot kaſjas pehz takta iſſiſt un iſſwaidit pehz kaſatschka wihjes, wina ſkaiſtajai danzotajai tas loti patihk, tee weens otram ſaſkatas azis, weens otram uſſmaida, winu azu ſkateeni un paradifeſ ſmaidi runà walodu, ko abi loti labi ſaprot, tee ir laimigakee no danzotajeem! Kamehr ſkatos ſchini originelà tautas danzi, peenahk pee manis Michailows un kluſi ſaka: „Genahzeet tur ſahnu iſtabà man lihſi, ſaimneeks wehlaſ ko parumat.“

Gegahjam kabinetà. Tur ſehdeja pee maſa galdina uſ mihtſta Turku dihwana, pee patumſchas lampas, ſaimneeks un wehl kaſds tumſchs deenwidneeks. Saimneeks bija tas pats bagatais Belgrades tirgonis, kura jaunà ſkaiſtà ſeewina toreis tautas weefnižà, pee kaſaka ſpirta dſerſchanas, bija ar kaſakeem, ſewiſchki ar Schurawelu, tik originelà wiſſe eepaſnuſees. Wehlaſi ta bija peenehmufi Schurawela wiſiti un pehz tam wihru peerunajuſi, lai iſrihko ſabeedrigu wataru ar muſiku un dantiſcheem, uſ kuru, zaur Schurawela gahdibu, ari mehs ziti Kreewu ſawwalneeki tikàm eeluhgti. Schodeen bija pee bagatà Belgrades tirgona tahds wafars. Bet pee tam, neween wina jaunajai ſeewinai, bet ari paſſham wetſham bija ſawi noluhki, kà to tuhlin redſeſim. Saimneeks mani ſtahdija preekſchà ſawam draugam, kà wiſſch teiza Konſtantinopoles tirgonim, ar kuru tas ſtahwot tuwàs weikala darifchanàs. Mehs wiſi noſehdamees pee maſà apalà galdina. Wezais tirgotajs mums eelehja loti labu wiſnu, kaſhdu, to newareju noteikt, bet to dſerot, tas nogahja pa fruhtim kà uguntinſch. Sarunajamees pa wahziſki, kuru walodu Belgrades tirgonis loti labi runaja. Tumſchais Konſtantinopoleets gan nerunaja pa wahziſki, bet Belgradeets tam muhſu ſarunu iſſkaidroja pa turziſki. Galwenà leeta bija ſchahda:

„Juhſ nemaf ne-eſeet Kreewſ?“ ſazija wezais Belgrades tirgonis, mani ar gluhniğàm azim uſluhkodams.

„Ne.“

„Un ari pawifam ne no Slaſhwu tautibas?“ tas pehtija taſkafi.

„Dà gan ir,“ es atteizu.

„Iad jums ari newar buht nekahds tautiſſe eemeſliſ, eenihdet Turkus, ne ari no otras puſeſ leela patriotiſka dſihſchanàs, atſwabinat wiſus Slaſhwus no Turku juhga, kuſſch pateefibà nemaf naw tik breeſnigſ un — tà juhſ, kà daschs labſ zittauteets, kaſhdus ſche Belgradè labu dalu paſiſtu, tik zaur ſewiſchkeem paſcha apſtahkeem eekluwuſchi Kreewijas ſawwalneeku pulkà?“

„Es eſnu Kreewijas pawalſtneeks,“ es atteizu negribedams uſ wina jautajumeem taiſni atbildet.

„Das naw ne no kaſhda ſwara,“ wiſſch atbildeja, „Kreewijà, tàpat kà Auſtrijà, dſihwo daschadas tautas, kuru tautiſklàs intereſeſ ſawà ſtarpà nereti iſſchkiras, neſtatotees uſ pawalſtneezibas veenahkumeem.“

„Kad ar' tà buhtu, iad tomehr es neſaprotu juhſu noluhku, kaſehſ ihpaſchi greeſeet walodu uſ tautiſkàm intereſem?“

„Tas bija tik tā farūnas eewadijeens, mehš tuhlin pahreefim uš sawu pašču interesem, pee tam atgahdinadami, ka wišs, ko šhe runajam, paleef tik šinams muhšu starpā.“

Pehž šhi eewada wezais tirgonis nu mums eesahka iškaidrot šefošču preefšklikumu: Wišch ne-efot nekahds tehwišas nodewejš, bet ari ne tahds fanatikis, kas sawās tirgona weikalu darišchanās labpraht nesatiktos ar Turkeem, kuru starpā efot, ne masal kà pee kristiteem, deesgan humanu un taišnu zilweku; tāpat wišch ari efot pašihštams ar Italeescheem, Austro-Ungareescheem un ziteem. Šchahdā tirdšneezibas fatikšmē wišch nešfatotees ne uš kahdu tautibu, šchāi šinā wišch efot pilniši kosmopolits (pašaules pilšonis, kam tautibas ween-ahšigās) un jo wairak wišch to darot tadehl, ka tas eenesot wiškam mantu un bagatibu, kas tatkču efot galwenakā leeta pašaulē. To pašču wišch eewehlot darit katram zentigam zilwekam, kas gribot pašaulē sawa pašcha labuma šinā ko šafneegt. Par peemehru, waj man newarot huht weena alga, kuras semes waj walšts deenastā es eestahjotees, teikšhot kaut ari pašchā Turzija, ja ween man no ta labums nahfot un es warot sawu nahšamibu nodrošchinat. Turzija nemanj ne-efot tik nabaga seme, kà par to ištapausts, wišch kà tirgotajs to šinot wišlabaki, tur wehl efot, beš jaukām, romantikām, paradisei lihšigām semem, šihda un selta deesgan — pirmais materials noderigs škaišteem apgehreem un otrais metals, dšihwes šaldinašchanai, to wišu es warot lehti panahkt un sawās rokās sawahkt seltu, ja tik ween gribot eestahštees Turzijas deenastā; tas ari nehuhtu nekahds ištahmums, bet wišpahriši parastis atgahdijums, ja es tā daritu, jo wiškam efot pašihštami šinteem Eiropeschechu, no wišadām tautam, kuri eestahjušchees Turzijas deenastā, tur ištahdot augštus amatus un šakrahgot fewim mišjonus.

Šhe orators (runatajš) drufku apštahjās un gaidija no manis atbildi, bet kad es zeetu klušu, tad turpinaja tahlak: „Pee Semlinas\*) štahw Austro-Ungarišas „Donawas tirdšneezibas šabeedribas“ kugis, kurešch pehž weenas nedelas došees zelā uš Konstantinopoli; uš šchi kuga atrodas Turzijas kara agents, kurešch peenem Eiropeschechu šawwalneekus preefch Turzijas armijas. Pee wiņa jau daudš peeteikusešees un gaida wehl wairak. Katris šawwalneeks pee eestahšchanās dabun ištahštatus 1000 liwus (liwš, Turku dukats, apmehtram 7 rubl. mihšu naudā) preefch eerihkofšchanās un pehž tam šinams algu. Ko par to domajeet? Šhis mans draugs ir ar kara agentu pašihštams un wiškam ušdots, šhe Belgradē šalihgt šawwalneekus; ja patikšchana, wareet pat rihtā wiškam lihšhi braukt un šawemt 500 liwus tuhlin tagad un pahrejos 500 liwus Konstantinopolē! —“

„Ne!“ es zeešchi atteizu.

Wiņi wiši uš mani šlatijās plātām ašim, jo tahdu ištahkumu laikam nebija gaidijušchi. Es teizu tahlaki, ka peršoniški ne-eenihtu neweenu tautu,

\*) Semlina ir Austrišas pilšehta, uš Donawas kreišā krašta, eepretim Belgradei. Tur ir leela Donawas tirdšneezibas šabeedriba, kurai daudš kuga.

bet reisi, pehz pahrleezibas, peebeedrojees pee Slahwu leetas aistahweschanas, es tai palikschu ustizigs, kad ir Turzija man teescham miljonus apsolitu. Nesaprotu, ka tee kungi pawisam us tahdam domam nahkuschu, schahdu preekschlikumu issazit Kreewijas sawwalneekem, lai tee ari buhtu kahdas tautibas buhdami. To teizis, es zeeschi usluhoju Michailowu. Tas noduhris azis atteiza, ka winsch tikai gribejis dsirdet manu atbildi, tadehl ka saimneeks winam pirmajam to leetu ustizejis, wismas winsch droschs bijis, ka manis dehl, lai buhtu bijis kahds nebuht isnahkums buhdams, leeta netikschot neweenam tahlaki sinama; par fewi winsch neko nesakot, winsch warbuht nobraukschot lihds Konstantinopolei — jo agents atwehlot brihwu zeku un dodot wehl zeka naudu atpakal, neweens ne-esot peespeesst tur palikt, ja negribot. Winsch jau agraki, ka turists (zetotajs) Konstantinopolé bijis un tureen es apstahklus puslihdj labi pasihstot, tahda pat kahrtá ari tagad neweenam ne-esot leegets zelot us wezo Zargradu, tad redjeschot pehz apstahkeem, ko tahlak darischot. Bes tam winsch pilnigi peekrihtot saimneeka usstateem, ka sawa labuma dehl newajagot skatitees us tautibu. Ar scho bija muhsu farunas beigtas un tumschais Konstantinopoleets no mums atwadijás, saimneeks to pawadija pa sawnu durwim, ziti weesi to nebija redsejuschi; mehs ar Michailowu atgreesamees sahlé. Sचे paschu laiku dantschi beidsás un weesi pulzejas ehdamá istabá, pee bagati apkrauta wafarinu galda.

Pee wafarinam sche wareja redset deesgan raibu sabeedribu. Sचे bija, bes labakám un bagatakám Belgrades familijam (sinams bes aristokratijas) wehl daudj ahrsemneeku, ka Italeeschi, Ungari, bet fewischi daudj saimneeka tirdsneezibas draugu Wahzeeschu is Semlinas un tad wehl muhsu Kreewu sawwalneeki. Weena dala no weeseem, tiklab seeweeschi, ka wihtreeschi bija gehrbuschees bagatós tautas kostimós (apgehrbós), bet leelaka dala pehz Wahzu waj jaunakas Parises modes. Gan ari, schi liberalá (brihwprahtiga) Belgrades tirgona namá, schowakar weesu starpá redseja daschus aristokratus, bet tee bija wihi ahrsemneeki (jo Serbijá aristokratijas, muischneezibas naw), fewischi is Kreewijas; tur bija generalis Dandewils, wisu Slahwu komiteju generalagents, knafs Narischiins, wina palihgs, grafs Rutosows, militaragents is Peterburgas un ziti, tápat ka leela puse Kreewu ofizeeru sawwalneeku bija muischneeku dsinnuma, bet wini wihi pee galda isturejas loti omuligi, ar ikkattu sawunajás laipni un labprahnt, nebija ne wehsts no kaut kahdas feweetureschanás; schi slawa peekriht Kreewu aristokratijai wispahrigi, ka ta pret semakám schkiram neisturas augstprahntigi. Sewischi ka pahrsteigums preeksch manis, japeemin, ka weesu pulka ari atradás kahds kungs is muhsu Baltijas, — tas bija pasihstamais filologijas un wehstures profesors Wikowatows is Jurjewas (Terbatas), kusch no tureen es Slahwu komitejas bija us Serbiju suhtits ka agents un kahdu laiku usturejas Belgradé. Pee deenwidus Slahweem tahds tikums, ka mahjas saimneezes reti ar weeseem kopá sehstas pee galda, tás nodarbojas ar deenastneeku rikschochanu un pahrskata galdu, waj kahdam weesim kas naw



peetruhziis, kaunigakos arween paskubinadamas, lai tik ehð un dser. Schowakar fainneeze skaištule fewiſchki pakawejàs pee Schurawela, — to arween paskubinadama, kusch tai atkal par pateizibu uſmeta daudj noſihniigus ſkateenus. Dtris, azis krihoſchais pahris pee galda bija majors Debua ar „Riſtitſcha“ weefnižas ihpaſchneeka ſkaiſto ſwaineni, tikai nelaine, ka abi newareja labi farunatees, jo Debua neprata pa wahziſki un ſkaiſtã ſwainene loti maſ pa franziſki, bet kaſ par to, mihleſtiba ir labakais walodu tulkſ. Wezais mahjas fainneeks bija faihdſis, lai gan puhlejãs to neiſrahdit, warbuht tadeht, ka wina nodoms, ſawerhot (ſadabut, ſalithgt) preeſch Turzijas ſawwalneekus, nebija pilnigi iſdewees, bet japeenem, ka leelakais ihguuma eemeſis bija, jau wezigeem wihtreem peemihtoſchã greiſſirdiba uſ ſawãm jaunãm ſewam, bet kura ſchoreiſ nebija neweetã, to jau wareja redſet iſkattris leeſs zilweſs. Bet taſ uejauza wiſpahrejo weeſu omultibu. Pee wakarinam tika daudj runats, tehrſets, ehſtis un dſerts un beidſot ſchampaneera glahjem ſkandinot weſelibas uſſauttaſ eewehrojamaakeem weeſeem un mahjas fainneekeem kã wakara iſrihtotajeem. Pehz wakarinam atkal ſahkãſ muſika ar dantiſcheem; kuri nepeedalijaſ pee ſcheem jaunibas preekeem, atkal ſaſtahdija kahtſchu ſpehles partijas fewiſchkãſ iſtabãſ. Weeſi iſſchkihrãſ tikai pehz puſnaſts, agrã rihtã.

Uſ mahjam ejot, Helmfkiſ mums paſtahtija par ſawu ſarumu ar graſu Kutuſowu, par muhſu nodomato zetojumu uſ Melnkalni. Graſs teizis, ka prinzipã wiſch ſchahdam nodomam gan ne-efot pretim, bet ta paleekot par daudj ſahnu leeta, atteezotees uſ Kreewijas uſſkateem, tã kã Melnkalne jau no ſeneem laikeem Turziji pretim bijuſi patſahwiga un Kreewija winas leetãſ nekãd ne-eemaiſſiufees. Beſ tam, ziſ winam ſinams, jagaidot drihtumã pilniga meera noſlehghſchana ſtarp Serbiju un Turziju, kur tad ari Melnkalne buhſchot politiſki peepſeeta to paſchu darit un tã tad muhſu zetojumam nebuhtu nekãhda ofiziela noſihme, mehſ tik waretot palikt par haidukeem, laupitajeem, kuruſ neapſargajot nekãhdi ſtarptãutiſki likumi, un Turki, haidukus rokã dabujuſchi, toſ beſ kaſhdaſ zeremonijaſ uſkarot, jeb taſdeem tuhlin galwas nozehrtot, tadeht wiſch no ſawas puſeſ kã militaragentſ newehletot wiſ mums zelot uſ Melnkalni, kur, beſ galwas paſaudeſchanaſ, daudj nekãſ zitiſ ne-efot panahkãſ. Tomehr wiſch wehlejotees ar teem kaſatu ſawwalneekeem, oſizeereem, kuri pee wojewoda Urbiza peeraktiujſchees, par to leetu wehl fewiſchki farunatees, bet ne ſche Belgradẽ. Pehz aſtonãm deenam wiſch buhſchot pahra deenas uſturetees Semlinã, ſinams weefnižã; tad lai mehſ ari tur eerodotees, lihðj tam laiſam wareſchot jau kaut ko tuwaku pateikt par tagãdejo politiſkaſ ſtahwofli Eiropã wiſpahriigi, bet fewiſchki ſtarp Kreewiju un Turziju. Helmfkiſ winam bija ſcho ſatiffchanoſ peeteizis un tagãd mums to paſinodamaſ muhſ uſaizinaja, noteiktã deenã eerãſtees Semlinaſ pilſhehtã Auſtrijaſ datã, wiſi ſinams ar to bija meerã.

Michailowſ, mani ſahkuſ nowebis, ſaka: „Ko nu eſ ar ſawu patriotiſmu eefahliſchot, waj ne-efot daudj droſchati, peenemt wežã Belgradeſ tirgotaja

preefchlikumu, — farennt livus, ſelta naudu, un dotees uſ Turziju, nekà uſ Melnkalni par laupitaju? Man bija Michailowam gandrihs japeekriht, jo kad Serbija ar Turziju meeru noſlehdſ un ari Melnkalne wairs ofizieli karu neturpina, tad mehs ſawwakneeki bijàm brihwi no wiſeem muhſu tagadejeem peenahkumeem, katris wareja darit ko grib un aiſeet, kur tam patihkas. Ari tagad es Michailowam nekahdu apnehmumos neiſteizu, janogaida bija muhſu ſapulze Semlinà, waj ari ofizials paſludinajums par meera nolihgunu ar Turziju.

Uſ Semlinu mums bija weegla notikſhana. Wajadſeja tikai apgehrbtees ziwildrehbès, heſ eerotſcheem, un no Belgrades polizijas walbes iſnemt bileti, tad ar Donawas twaikoneem, kuri ikkatru ſtundu uſnehma paſaſcheerus, pahrbraukt pahr Donawu. Tà ari mehs iſdarijàm un no grafa Kutuſowa noteiktà deenà, eeradamees pret wakarù ſinamà Semlinas weefnizà. Sche, weefnizas ſahlè, pee daudsajeem galdeem, wareja wehl redſet daudſ raibaku publiku, nekà Belgrades weefnizàs. Tur bija weefi redſami no wiſàm Auſtrijas Slahtu tautam, Ungari, Poki, pat Turki, bet leelakà dala ſinams bija Auſtrijas Wahzeefchi un Ungari, jo Semlina atradàs uſ Ungarijas robeſham.

Mehs wiſi Kreewu ſawwakneeki eenehmàm kahdu leelaku galdu un apſtellejàm Ungaru wihtu un Wihtes alu; pee galdeem apkaſpoja ſulaines „felnerenees“, gehrbuſchàs ihjòs bruntſchòs ar taljes weſtem, balteem preefſchautem, baltàm krella peedurknem un ſarknàm ſekem lehnàs kurpitès. Drihs ari eeradàs grafs Kutuſowòs, eenehma weetu pee muhſu galda un nu Kreewu walodà ſarunajàs par politikas un jaunakeem deenas notikumeem.

Senahza poſtiljons no Belgrades. Pee grafa Kutuſowa peegahjis, tas winam paſneehſa diwus leelus aiſſehgeletus konwertus. Grafs atplehſa konwertus un pirmo ahtri pahrkatiſees eefauzàs:

„Meera noſlehgums Serbijai ar Turziju!“

Wiſi pee galda ſehdoſſchee ſaſkatijàs azis.

Dtro konwertu pahrkatiſis, grafs to paſneehſa Schurawelam, teikdams: „Tas ir ſewiſchi preefſch jums.“

Schurawels rakſtu iſlaſijis, pawiſam ſamulſàs. Tas teiza, ka tahdu wehſti nemaſ ne-eſot, wiſmaſ ne tiſ drihſà laiškà gaidijis. Ta bija pawehle, zaur Belgrades Kreewu militar-agentu, no Donawas kaſaku atamana (wezakà preefſchneeka), ka ſotnikam Schurawelam diwdeſniet iſchetru ſtundu laiškà ja-atſtahtj Belgrade un ja-atgreefſchàs diſintene pee ſawa Donas kaſaku pulka. Grafs Kutuſowòs iſteizàs, ka leela nelaimè ta nebuht ne-eſot, jo, zif winam ſinams, tad Kreewija tà kà tà drihſumà ſawus dehlus pulzeſchot kopà un teem liſſchot gan wehl daudſ karſtaki darbotees pret Turziju, nekà tas notizis no Serbijas puſes — jo karſch eſot nenowehrſchams; kad tagad Schurawelu jau tiſ peepeschi aiſſauzot, tad ta eſot intriga no ſinamas puſes, kura peeweduſi kahdu mihtu, bet to teeſu gruhtaku ſchirſchanos.

Schurawels uſ to neko neatbildeja, bet loti domigs buhdams tuhlin no

mums atwadijās, teikdams, ka doščotees mahjās, fataifštees uš zelu. Ari majors Debua lihds ar wīnu aīsgahja, jo wajagot ar Schurawelu par scho to wehl aprehkinatees; mehs ziti wehl palikām weefnizā un gribejam ar Schurawelu wehl rihtā fatiktees.

Tagad, kur meera lihgums bija noslehgts, ari grafs Kutusows isteizās pret muhsu zekojumu uš Melnkalni, tā kà pašchā tehwiā uš nahkamu wafaru buhščot darba deesgan un Slahwu komitejas laikam ņawus Kreewu ņawatneekus ņawuščot drihšā laikā no Serbijas uš mahjam, jeb wismaš teem wairs algu nematņawuščot, kuri beš tam pašchi wehletos wehl Serbijā waj zitur kur palikt. Tomehr Melnkalnes wojewoda adjutants, kūršč ari pee mums atradās. teiza, ka wīnšč no wojewoda Wrbiza lihds ņchim wehl ne-efot nekahdas ņinas par meera lihgumu dabujis un tadehl wehl Melnkalnes ņawatneeku partijai buhtu janogaida un ja isdodas aīžekofchana, tad ņinams ari no Kreewijas Slahwu komitejam palihdsiba nebuhščot wajadšiga.

Schim preekščlikumam peeřrita Helmfkis un dašchi ziti no kařaku ņawatneekem. Pehz tam peebedrojās pee muhsu galda ari dašchi Austro-Ungarijas ofizeeri, ņahkās wispahrejas ņarunas, tika isteiktas daščas domu starpibas par nahkamo Ćiropas politiku, pee kam Austrijas ofizeeri isturejās loti humani.

Rahdā starpas laikā Michailows mani isřauza laukā, efot kas japarunā. Mehs isgahjam uš Donawas krařta. Bija ņkaidra un kluřa nowembra nakts, tajās ņemēs wehl deesgan ņilta. Michailows man rahdija pee krařta ņahwofchu leelu twaikoni, teikdams, ka tas efot Donawas ņabeedribas kugis, kūršč aīwebiščot kahdus ņinitus ņawatneeku uš Konstantinopoli. Pēegahjam tuwaki, apřtatit twaikoni . . . Te, neřin kur raduščees, mani ņagrahbj kahdi diwi melni tehwiini . . . Tee man ņatura rokas un ženščas mani wilkt wa tiltu uš kugi. Apřkatos apřahrt, Michailowa naw . . . Man gan bija aīž jostas neleels kařaku duhžis, kīnščals, bet newareja to ņakert, tā kà rokas tika loti ņpehžigi ņaturetas. Schini kritiřkā ņahwollē peeřreen muhsu Melnkalnes adjutants, tas ņadod melnajeem tehwineem kreetmus beřeenus pa galwam, tee ņamulřtas tā, ka ir es dabuju atřwabinat rokas un wareju ņakert kīnščalu; tagad ņchee bendes maiři uslez uš twaikona un uřrauž tur ari tiltinu, mehs paieekam uš krařta ņahwot; no kuga puřes atřkan nejauki ņmeekli un es dširdu Michailowu ņauřot: „Ćj pee joda, glupais Wahzeeti! Ćs tew gribeju labu darit, bet tu pats negribeji. Mehs laikam gan wairs neredřeřmees. Ćs paleeku ņche!“ Mehs ar adjutantu atgreesamees weefnizā . . . Michailowu wairs netiku redřejis! . . . Dtrā deenā pa Belgrades eelu ņuhreem bija peeřřitas leelas aīščas, kur bija iřsludinats Ćerbijas meera ņalihgums ar Turziju. Laudis ņtaigaja pa eelam kà ņwehtkōs. Wareja redřet, ka tee par meera nolihgumu preezajas. Mehs ari isgahjam pařtaigatees, bet no ņkateeneem un walodas nomanijām, ka Belgrades publika muhs tagad ņche jau uřřtatija par leekem. Ćegahjam pee „Riřiřiřcha“. Tur redřeju ņkaiřto ņaimnezi pee buřetes ar iřraudatām ařim, wīnas jaunakās mahřas pawiřam nebija. Riřiřiřcha weefnizas

faimneeks mani nošauza atšewišchi un apjautajās, waj es šchodeen ne-efot redšejis Šchurawelu ar majoru Debua?

„Ne, ne-efnu redšejis,“ es atteizu.

„Nu, tad ir teša ko pilšehtā runā.“

„Ko tad pilšehtā runā?“

„Nu, ka Šchurawels un Debua ir nakti ašbraukušchi ar kahdu Semlinas twaifoni no Belgrades,“ teiza weefnizas faimneeks.

Tas ar' mani pahrsteidsa, jo, lai gan atminejos wakarejās pawehles, kas Šchurawelam tika pašneegta, tad tomehr nedomaju, ka tee jau buhs no Belgrades projam, fewischi par Debua, kusch tahdu pawehli nemaj nedabuja.

„Tas wehl nebuhtu nefas,“ turpinaja faimneeks. „Bet sineet, ka škaištā tirgona feewa, ar kuru Šchurawels stahweja draudšibā, ari ir pašudufi. — To šchodeen meklē wiša Belgrades polizija, bet laikam par wetti, ta buhs šawam mihtakam, jaunajam Donas kasakam ašbraukufi lihdsi un, kā dšird, efot wišus šawus rotu dahrgumus un labu daku naudas lihdsi panehmuši!“

„Mehs wehl wakar bijām kopā Semlinā,“ es atteizu.

„Par to nefas,“ šazija faimneeks. „Šche war ar twaifoneem ašbraukt katru stundu un tas ir jauneem šamihlejušchamees drihsak peedodams, bet Debua?“

„Nu kas tad ar to?“ es waizaju.

„Tas jau ir pehdigais krahpneeks!“ šauza faimneeks šašchutis.

„Kā tā?“

„Nu tā, wišch peelabinas pee manas šwaines, ijdodas par bruhrganu un apšola to prezet, — pee tam eetaiša manā weefnizā kahdus 500 rublus parahda, arween teikdams, ka winam efot leelas muišchas, no kurām katrā laikā warot naidu dabut peefuhtitu un tagad tas ir lapās. — Šj nu meklē winu kahdā Kreewijas Permas gubernā, waj pašchā Sibirijā. Mana šwaine ir koti nelaimiga. Bej tam laikam ta buhs paturejuši no glaunā kawaleera wehl kahdu dewini mehneschi ilgu peemianu.“ —

„Tas ir teescham nekreetni!“ es atteizu. „Warbuht juhs wareet ko ifdarit zaur muhsu šchejeenes Kreewijas konsulu?“

Šchi wehsts drihsumā isplatijās pee wišeem Kreewijas šawwakneekseem. Wiši nošodija majoru Debua par wina nekreetnibu, bet par Šchurawelu pa datai pašmehjās, tadeht ka wezais, greišširdigais tirgonis bija gan ar naidu, gan ar labeem wahrdeem agitejis un išgahdajis Šchurawela aiššaušchanu, tahdā sinā zeredams išgainitees no bailigā Donas kasaku zeemina, bet šche bija glaunais tirgonis rehkinu bej fainneezes uštahbijis. — Wišch gan tika wakā no nepatihkamā Donas zeemina, bet ari no šawas jaunās šewinas.

Pa meera laiku nesekojās wairs tiš jautra šawwakneeku dšihwe Belgradē, kā no eesahkuma kara un pameera laikā. Nebija wairs tahda kopeja mehška un noluhka, kas wareja ušturet kopejas šaites. Šawwakneeki išdalijās uš daudšām pušem, katris par šewi raudšidami ko tahšaku eesahht. Bija ari tahdi,

kureem apstahkli neatlahwa bej nepatifikšanam atgreestees dsimtenē, tee luhkoja palikt Serbijas deenastā, waj kur tahkaku dotees uš deenwideem, ir pat uš Konstantinopoli — kà Michailows to bija isbarijis; bet Kreewu pawalstneekem tas par godu jafaka, ka, zif mums bija sinams, šchis ar bija tas weenigais, isnemot kahdus Pokus, par kureem dsirdeja, ka to laba dala eestahjusees Turzijas deenastā, kad jau bija tai gaidams karšč ar Kreewiju.

Behdigi ari atnahza sina no Melnkalnes wojewoda Wrbiza, ka winsch sawu nolihgumu ar kasakeem atzetot, tai sinā, ka pehz Serbijas meera lihguma, ari Melnkalne esot peespeesta neturpinat ofizielu karu ar Turziju, bet tomehr ja kahdi kasaki gribetu Melnkalnē darbotees uš sawu roku, bej waldbibas atbildibas, tad to katrā laika warot darit, wina adjutants, kà jau runats, no Belgrades projam braufdams warot noderet par zela wadoni, tikai katram tas jadarot uš sawa rehkina, nedabujot no waldbibas nekahdas zela isdosšanas, ne algas.

Selmskis, Witschkows un kahdi ziti laimes kehraji apnehmās dotees uš Melnkalni uš sawu rehkinu, tas ir, buht tur par haidukeem — laupitajeem. Preeksch manis tas tatschu bija par daudj! Lai gan ari manim nebija daudj ko pasaudet, un wilinaschana leela, west tahdu romantisku haiduku dsihwi, tad tomehr firds apsinas deht to newareju darit. Bes tam grafs Kutufows man bija folijis palihdsjet kahdu weetu dabut schepat Belgradē, par peemehru krona mehrneeka weetu. Tas nu gan wehlaſ neisdewās, glusch i weenfahrschi tadeht, ka Serbijā nebija nekahdu domemu muischu un tā tad newajadsjeja ari mehrneeku. Beigu beigās nodomaju labak greestees atpakal uš Kreewiju un tur raudsit tahlaſ ko eesahft. Tas mums bija sinams, ka atpakal zeloschana uš Kreewiju notiks uš Slahwu komiteju rehkina, bet sinamōs noteiktōs terminōs, kirsch tahdus terminus nokawēs, tam sinams jabrauz buhs uš sawa rehkina, waj ari pawisam ne. Bet tā kà šchis noteikšanas wehl nebija un mehš algu tāpat šanehmām kà agrak, tad gribeju meerigi palikt wehl schepat Belgradē un pa to laiku raudsit iswest kahdu planu, par ko jau agraki biju domajis:

Pa Serbijas kalneem un lejam zelojot un redsot tur tik daudj augligas, neapdsihwotas semes, es tuhlin tiku domajis: „Kaut schi seme buhtu pee mums Widsēmē waj Kursemē!“ Wehlaſ Belgradē dsihwodams un issinadams, ka pee Serbijas ministreem katram ir weegla peetikschana, es kahdā deenā nogahju pee eefschleetu ministra un isteizu tam schahdu preekschlikumu: Tā kà Serbijai ir daudj brihwās, neapdsihwotas semes, tad waj nebuhtu atlants uš tahdas brihwsemes nometinat kahdu koloniju, kura noderetu ari Serbu semneekem kà parauga šaimneeziba, par peemehru ja tahdu koloniju dibinatu no Latweescheem, kuri wišā plaschajā Kreewijā pašihstami par ušzihligeem semkopjeem. Ministris usklaufisees, man atteiza: ka tas buhtot gan loti noderigi, tahda parangu šaimneeziba preeksch Serbijas weenfahrschas semkopibas pazelšanas buhtu no swara un ne winam, ne ari waldoscham knajam tur nebuhtot nekās pretim, bet nu esot ta leeta, ka, pehz Serbijas pamata lifumeem, nestahwot winu warā, kaut

fam atdot kaut ir tik kahdu pehdu jemes, wisa seme peederot tik paschai Serbu tautai; to tik warot atwehlet tautas weetneeki, tas ir, skuptschina.

Skuptschina nupat teekot kafaulka, winsch to leetu likschot preefscha, ta tad lai peenahfot pehz diwam nedelam, tad doschot man skaidru atbildi; winsch sinot, ka Kreewijas Baltijas gubernas dschwotot Latweeschi, kuri teekot flaweti par zihligeem semtopjeem. Wehl kahdus wahrbus laipni parumajees, ministris mani atlaida. Ar nepazeetibu gaidiju pahrejot tas diwas nedelas. Un gara jau istehloju, zik jauki dschwotu tahda Latweeschu kolonija kahda augliga Serbijas eeleja, kalnu starpa, kur lihtschu lotscheem upe tek zauri; sinams, ka pats ari fewi pee tam domajos par kolonijas lihdseedschwotaju. —

Ar schahdam jaukam zeribam pehz diwam nedelam atkal peeteizos pee ministra kunga. Winsch tapat mani laipni fanehma un isskaidroja schahdu ijanahkumu: Skuptschina nospreedusi preefsch kolonijas dibinaschanas jemes — „ne atwehlet“ un to motiwejusi (pamatojusi) schahda fahrtiba: „Wisa seme peeder Serbu tautai; scho pamata likumu usturedami, mehs neweena zittautescha fawa semē ne-eelaischam. Ja mums ir brihwjeme, tad ta lai paleek brihwa tik ilgam, kamehr winas mums pascheem wajadses, lihdj tam laikam mehs istiksim ari bes paraugu fainneeziabas.“

Atkal weena zeriba bija wehja. Un tas pee tahdas pusmeschonu tautas, ka Serbi, bet ko darit, nesfatotees us to, jemneeku skuptschina prata fawas teefabas ihsti kreetni aistahwet. „Daudj tahlaki isglichtota Latweeschu tauta waretu sche daudj ko mahzitees.“ — Ta domaju, no ministra atwadijees un us sawu kasarnu eedams. Biju zerejis pa fawa zekojuma laiku un ustureschanos Serbija wairaf ko panahft, tas nebija pilnigi isdewees. Tahlaki us Melnkalni waj pat Konstantinopoli zelot, tajos nemeera laikos es tureju par deesgan nedroschu usdewumu; tadeht atlika tik fagatawotees us atpafal zeloschanu — us Kreewiju. To tad ari ispildiju ka pehdejo apnehmumos. Utrahwos pehz eespehjas no wisas kopdschwes, kur nauda bija jaisdod un ta eekrahju kahdu neleelu funu preefsch nahkamibas isdewumeen.

Belgradē mehs pawadijam seemasfwehtkus un jaunu gadu. Tad Slahwu komitejas isfludinaja, ka no 1. februara fawwalneekoom algas wairs netikschot maksatas, bet kas wehlas, no 1. februara fahfot lihdj 15. februarim, dabun brihwu pahbrankochanu lihdj Kreewijas robescham — us Rischinewas pilsehtu. Wisas Slahwu komiteju agenturas atstahja Belgradi; fawwalneeku partijas ikbeenas nobrauza ar twaikoneem pa Donawu atpafal us Turn-Sewerinu un tad pa dselsszeku zaur Rumaniju us Rischinewu. Ar weenu no schim partijam ari es 10. februari 1877. gada atstahju Belgradi.

Par tahlatu isdoschanos fweeschumā, zereju, ar zeen. lasitaju atkauju, rasi wehlaki wehl ko pastahstitt.



